

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΘΕΒ ΔΥΟ ΜΗΝΕΣ

(ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΣΤΗ 1903)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΨΥΧΑΡΗΣ : Πεζά τραγούδια.
 ΙΩΑΝΝΕ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ : Τ' ώραίο κοράσι.
 Κ. Γ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ : Τὸ ρημοκλήσι.
 Η. ΠΕΤΙΜΕΣΣΑΣ : 'Απὸ τὴν «Παλιὰ Ἀθήνα».
 ΣΤ. ΔΑΦΝΗΣ : Ἡ σκάλα.
 ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ : Σάπιο αἷμα.
 ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΜΑΛΛΑΜΟΥ : Τρύγος.
 ΜΙΚ. ΡΟΔΑΣ : 'Απὸ τ' Ἀμαρτωλά.
 ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ : «Λυρικὲς Πρόξες».
 ΛΕΑΝΔΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ : Μιά Ἀμερικανίδα ποιήτρια.
 ΒΩΝΑ ΝΙΣΣΑΥ : Τέσσερα ποιήματα. (Μετ. Λέανδρον Παλαμά)
 ΒΙΡΓΙΛΙΟΥ : Ἡ Φήμη. (Μετ. Γερ. Σπαταλά).
 ΔΩΔΩΙΣ ΒΑΤΗ : Τὸ Χωριουδάκι στὴ Νύχτα.—Μητέρα (Μετ. Σίτσας Καραϊσκάκη).
 Ρ. ΤΑΣΟΡΕ : Ἀπὸ τὸν Κηπουρὸ. (Μετ. Κ. Καρθαίου).
 Ρ. ΣΗΒΙΛΛΟΥ : Ἐνὸ ποιήματα. (Μετ. Νίκου Λαϊτῆ).
 ΦΡ. ΚΑΙΤΑΡΑΚΗΣ : Ὁ Θάνατος τοῦ Μωρίς Μπαρρές.
 Χ. ΜΟΛΙΝΟΣ : Μωρίς Μπαρρές.
 Β. Ν. ΙΜΠΑΝΙΣ : Βαλεντιάνικη μέγκλα. (Μετ. Κόστα Οἰκονομίδη).
 ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ : Κριτικὰ Σημειώματα.
 Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ : Ἐνας νέος ποιητής.
 ΜΙΚ. ΜΟΥΛΑΚΗΣ : Τέσσερα ποιήματα.
 Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ : Τὰ τραγούδια τοῦ Χάινε.
 ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΗΣ : Ὁ Χάινε κ'οἱ μεταφραστές του.
 ΓΡΗΓ. ΞΗΝΟΠΟΥΛΟΣ : Ὁ Ἀβερῶφσιος.
 Λ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΣ : «Γυρίσματα στὸ Ξέφωτο».

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

Φαινόμενα καὶ Πράγματα. — Κριτικὰ σημειώματα. — Ἡ γνώμη τῶν ξένων γιὰ τὴ Φιλολογία μας. — Τί γράφουν οἱ ἄλλοι. — Νέα βιβλία. — Ἡ σελίδα τοῦ Πικραγκάθη. — Ὅ,τι θέλετε.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ—ΕΚΔΟΤΗΣ
Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Διακηρύττει δι

ἐκτίθεται εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν δι' ἐνσφραγίστων προσφορῶν ἡ προμήθεια ἡλεκτρικῶν εἰδῶν κατὰ τὴν 14ην Φεβρουαρίου π. μ. ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ Ἀθηνῶν (Γραφετὸν κ. Δημάρχου). Ὅροι κλπ. εἰσὶ κα-
τατεθειμένοι εἰς τὸ Τμήμα Φωτισμοῦ τοῦ Δήμου.

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων
Σ. ΠΑΤΣΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Προκήρυξις προχείρου συναγωνισμοῦ. Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων δια-
κηρύττει δι τὴν 20ὴν Μαρτίου ε. ἔ. ἡμέραν Πέμπτην ἐνεργηθήσεται
πρόχειρος συναγωνισμὸς δι' ἀνοικτῶν προσφορῶν διὰ τὴν προμήθειαν
600 τόννων χυτοσιδηρῶν σωλήνων διὰ τὸ δίκτυον ὑδρεύσεως.

Πληροφορίαι παρέχονται καθ' ἐκάστην 10 - 12 π. μ. παρὰ τῷ
Ἵδραυλικῷ Τμήματι τοῦ Δήμου. Ἐγγύησις δρ. 125.000.

Ὁ Δήμαρχος
ΣΠ. ΠΑΤΣΗΣ

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ

Τὸ Δημοτ. Βεφορομετὸν Ἀθηνῶν διακηρύττει δι' ἐκτίθεται εἰς ἐπα-
ναληπτικὴν μειοδοτικὴν δημοπρασίαν τὴν 25ην τοῦ μηνὸς ἡμέραν Δευ-
τέραν καὶ ὥραν 11 - 12 π. μ. ἡ προμήθεια τοῦ ἀναγκαζομένου εἰς τὸ
ἴδρωμα κατὰ τὸ ἔτος 1921 ἀγγλιδινῶ γάλακτος.

Ὅροι συμφωνιῶν κατατεθειμένοι ἀπὸ τοῦδε παρὰ τῇ Διευθύνσει τοῦ
ιδρύματος.

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων
Σ ΠΑΤΣΗΣ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑΡΙΑ ΤΟΥ 1920

Εἰδοποιήσις Δήμου Ἀθηναίων

Γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς συνδημῶτας ἡμῶν, δι' τὰ ἀκυρωθέντα
ἐκλογικὰ βιβλιάρια τοῦ ἔτους 1920; ἀντικαθίστανται μέχρι τῆς 15ης
Μαρτίου ε. ἔ. διὰ τῆς παροχῆς νέων τοιούτων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Φεβρουαρίου 1924.

(Ἐκ τοῦ Δημαρχείου)

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΤΕΥΧΟΣ 1 (780) ΓΕΝΝΑΡΙΟΣ — ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1924

ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ ΤΟ ΧΡΥΣΟ

Τὸ παιδάκι ἀφτὸ δὲν τὸ χορταίνω· δυῶ χρονῶ εἶναι μό-
λις καὶ μιᾷ καὶ σοῦ ξεστομίζει λεξοῦλες, φρασσοῦλες σοῦ ἀρα-
διάζει, ποῦ σοῦ ἐρχεται, ἂν μποροῦσες, νὰ τις πάρης μιὰ μιὰ,
νὰ τις φιλήσῃς. Τὸ πεθαίνεις στὰ φιλιὰ, χαδέβεις τὰ ξαθὰ
του τὰ μαλλάκια, τὸ πιάνεις ἀπ' τὸ χερᾶκι του τὸ μαλακό, νὰ
κάμετε δυὸ βήματα μαζί, γελάς, χωρατέβεις, σκοτώνεις τὰ
μυαλά σου πῶς νὰ τὸ γλεντίσῃς, καὶ πάλι τὸ φιλεῖς, τὸ νό-
στιμο, τὸ γλυκό, τὸ ἀθῶο τὸ πλασματάκι.

Κι ἄξαφνα μέσα μου βροντᾷ μιὰ φωνὴ φουρτούνα.

— «Ὁξω ἀπὸ δῶ, νὰ μὴ σὲ βλέπω! Παλιάρθρωπος καὶ
σὺ σὰν τοὺς ἄλλους, μιὰ καὶ γίνῃς ἄντρας.»

Η ΕΡΑΤΩ

Ἡ Ἐρατῶ, ποῦ πάντα ἕνας Ἔρωτας στέκεται στὸ πλεβρό-
της, ἡ Ἐρατῶ εἶναι ἡ ἀληθινὴ Μούσα τοῦ ποιητῆ. Ἀφτὴ
καὶ ἡ μόνη κοσμοπλάστρα. Ἡ καρδιὰ εἶναι ποῦ δημιουργᾷ,
ὁ νοῦς βοηθᾷ μονάχα. Γιατὶ πλάθει ὁ ποιητῆς; Γιατὴν
ἀγάπη. Τὴν ἀγάπη τῆς πατρίδας, τῆς ἀλήθειας—καὶ τὸ περ-
σότερο θαρῶν γιὰ τὴν ἀγάπη τῆς γυναίκας.

Νάγαπᾷτε, παιδιὰ, νάγαπᾷτε ἀλύπητα, νάγαπᾷτε ἀκατά-
παφτα, παιδιὰ μου, νοῖοι καὶ νιές. Δὲ μοῦ λέτε τί ξερό, τί
ἀδρόσιστο κλωνάρι ὁ ἄθρωπος ποῦ δὲν ἀγαπᾷ. Δὲ θὰ κα-
τορθώσῃ τίποτα, ὅτι κι ἂν καταπιαστῆ, ποίηση, ἐπιστήμη,
ἀκόμη καὶ πολιτικὴ! Πρέπει πάντα, ἡ διαολεμένη Ἐρατῶ

νάρθῃ νὰ μᾶς γαργάλισῃ τὰ μυαλά μας, γιὰ νὰ χύσουμε ὄξω τὴν ψυχὴ μας.

Καί, μὰ τὴν Ἑρατώ, νὰ μὴ φοβᾶστε, νάγαπήσετε μιά, δυό, τρεῖς, τέσσερεις φορές, ὅσες θέλετε, ὅσες μπορείτε. Νὰ διῆτε πὰ τότες τί καλὸ ἢ ἀγάπη θὰ σᾶς κάμῃ. Φρέσκοι φρέσκοι σὰν τὴ δροσιὰ τῆς ἀβγῆς, κάθε πρωτὶ θὰ ξυπνᾶτε. Μὲ τὴν ἀγάπη ὡς καὶ ὁ πόνος εἶναι φρέσκος, γιὰτὶ μὲ τὴν ἀγάπη ὡς καὶ ὁ πόνος ἐνεργᾷ.

Τὸ μυστικὸ τῆς ζωῆς, ποιὸς ξαίρει; θὰ τὸ παραβαθύνουμε, μιά καὶ παραβαθύνουμε τὴ γυναῖκα μ' ἕναν ὄρο, παιδάκια μου γλυκά, μὲ τὴν καρδιὰ πρῶτα πρῶτα νάγαπᾶτε, γιὰ νὰ μὴν τὸ παραξηλώσετε στὸ παραβάθυμα καὶ τότες σᾶς πειράξῃ στὴν ὑγεία.

Ο ΤΙΘΩΝΟΣ

Τὴν ἀγάπησε νιὸς παλληκάρι, ὁ Τιθωνός, τὴν παναιώνια τὴν Ἥω, ποὺ νὰ τὴν ποῦμε Ἀβγοῦλα καλλήτερο, ἀφοῦ αἰῶνια καὶ ἡ Ἀβγοῦλα.

Στὸν ὄριζοντα κάτω, ἕνα πρωτὶ, ἀρχίξε ἡ Ἀβγοῦλα νὰ χαράξῃ τὴν ἄσπρη τῆς γραμμῆ ποὺ τῆς ἀνοιξε τὸ δρόμο τοῦρανοῦ. Ἀπὸ ἐκεῖ ἀπάνω, τὸν εἶδε τὸν Τιθωνὸ καὶ τρελάθηκε. Ἀμέσως ἔρριξε ὄλο τῆς τὸ φῶς στὴν ἀπανωσιὰ τῆς γῆς, τὸν ἄρπαξε καὶ τὸν πῆγε στὰ παλάτια τῆς τὰ μαλαματένια.

Τὴν ἐσυνέπαιρνε ἡ ὀμορφιά τοῦ Τιθωνοῦ, ἐπειδὴ τοῦ Τιθωνοῦ ἡ ὀμορφιά ἔγραφε νοῦ καὶ διάνοια. Εἶτανε ποιητὴς ὁ Τιθωνός. Μαζί γεννήσανε τὸ Μέμνονα, δηλαδὴ τὸν ἥρωα τῆς σκέψης, τῆς σκέψης καὶ τοῦ λογισμοῦ.

Δὲν μπορούσε ἡ Ἀβγοῦλα νὰ τὸ φανταστῇ πῶς ὦρα θὰ σημάνη ὄπου θὰ πέθνησκε ὁ Τιθωνός. Πετᾶχτηκε ἀπάνω στὸν Ὀλυμπο, μπροστὰ στὸ θρόνο τοῦ Δία, ἔπεσε στὰ γόνατά του.

— «Πατέρα, δὲ θέλω, δὲ θέλω νὰ πεθάνῃ ὁ Τιθωνός μου. Ἄθάνατο νὰ μοῦ τὸν κάμῃς».

— «Λοιπὸν ἔτσι, κοριτσάκι μου ἐσύ, φτάνει πού τὸν ἀγάπησες κι ἀθάνατο μᾶς βγάξεις ἀμέσως ἓνα θνητό ;»

— «Πατέρα, πατέρα, νὰ μοῦ τὸ τάξῃς !»

Στὰ γένια τοῦ Δία τὰ καμαρωμένα, λὲς νὰ γλίστησε, λὲς νὰποχάθηκε κάποιο χαμόγελο μαργιόλικο πού τὸ εἶδανε μόνο οἱ οὐρανοί.

— «Σοῦ τὸ τάξω !» τῆς ἀποκριθῆκε.

Καὶ κούνησε ὁ Δίας τὸ κεφάλι. Κ' ἐφτὺς μὲ τὸ νέψιμο τοῦ κεφαλιοῦ του, ἀκούσανε οἱ Θεοὶ τὸν Ὀλυμπο νὰ τρέξῃ, νὰ σειέται ἡ γῆ.

Χαρούμενη πάει καλιὰ τῆς ἡ Ἀβγούλα στὸ παλάτι τους τὸ μαλαματένιο. Μῆνες, χρόνια περνοῦνε κι ὁ Τιθωνός πάντα του παλληκάρι.

Ἐνα πρωτὶ ὥστόσο, ἓνα πρωτὶ τῆς πίκρας καὶ τοῦ χαμοῦ, ἐκεῖ πού φιλοῦσε τὸν Τιθωνό τῆς, ἡ Ἀβγούλα βλέπει ἄξαφνα, βλέπει ζαρωματιῆς στὸ πρόσωπο πού ἴσια μὲ τὴ στιγμή ἐκείνη ἔλαμπε φρέσκο καὶ λεφκό.

Πετιέται ξανά στὸν Ὀλυμπο ἀπάνω ἡ Ἀβγούλα, στέκεται ὄρθιο, δὲ σκύβει στὸ θρόνο τοῦ Δία μπροστά.

— «Πῶς εἶναι δυνατό, ὑστερὶς ἀπὸ τὸ νέψιμο τοῦ κεφαλιοῦ του, ὁ Δίας νὰ γελάσῃ τὴν Ἀβγούλα, ἓνας Θεὸς νὰ γελάσῃ μὴ Θεά :»

Καὶ πάλε χαμογέλασε μαργιόλικα ὁ Δίας.

— «Ὁ Δίας δὲν εἶναι κουφός. Ὁ Δίας ζυγιάζει τὰ λόγια πού βγαίνουνε ἀπὸ τὸ στόμα του, ζυγιάζει κι ὅσα βγαίνουνε ἀπὸ τὸ στόμα τῶν ἄλλωνῶνα. Μοῦ γύρεψες τὴν ἀθανασία τοῦ Τιθωνοῦ. Δὲ μοῦ γύρεψες τῆς νιότης του τὴν ἀθανασία. Ὁ Τιθωνός ἐννοεῖται πῶς δὲ θὰ πεθάνῃ, ἐννοεῖται ὅμως πῶς θὰ γεράξῃ ὀλοένα, πῶς θὰ βλέπῃ αἰώνια τὰ γεράματά του, πῶς θὰ μαραίνεται μέρα τὴ μέρα ὁ Τιθωνός.»

— «Δία ψφύτη, Δία σοφιστή, ἄδικε, ἀθεόφοβε Δία, ἐγὼ
θὰ γλυτώσω τὸν Τιθωνό μου — καὶ θὰ τὸ διῆς!»

Κατεβαίνει ὀρμητικὰ στὸ παλάτι τὸ μαλαματένιο, τὸ
ρίχνει κάτω, χτίζει στὸν τόπο τοῦ ἕνα παλάτι ἀπὸ κρυσταλλο,
θεόφωτο, ἐβρύχωρο, ἡλιολουσμένο ἀπὸ κάθε μεριά. Βάζει
μέσα λουλούδια, δέντρα καὶ πουλιά. Πουλιὰ τραγουδούσανε
τὸ ἀθάνατό τους, τὸ ἑλληνικό τους τὸ τραγούδι, σὰν πρω-
τοανταμωθήκανε ἢ Ἀβγούλα καὶ ὁ Τιθωνός. Πουλιὰ καὶ
τώρα τοὺς θυμίζανε τὸ κολοκαίρι τῆς ἀγάπης.

Ἔτσι τὸ συγύρισε ἢ Ἀβγούλα τὸ παλάτι τοῦ Τιθωνοῦ,
καὶ πάθε πρωτὶ, προτοῦ βγῆ στὸ καθημερινό της τὸ σεργιάνι,
ἄνοιγε τὴν πόρτα, ἔχυνε μέσα τὸ φῶς της καὶ πάντα ἔμνη-
σκε νέος ὁ Τιθωνός.

Τιθωνός ἐγὼ δὲν εἶμαι, τίποτα ἐμένα δὲ μοῦ ἔταξε ὁ
Δίας, μὰ στὸ παλάτι τὸ κρυσταλλένιο ποῦ μοῦ χάρισες,
Εἰρήνη, πάντα νέο μὲ βαστᾶς μὲ τὸ ἀμάραντό σου τὸ φῶς.

(Λεπτερά, 21 τοῦ Δεκέβρη 1923.)

Δ Ε Η Σ Η

Ἄθάνατοι, ἀθάνατοί μας Θεοί, πόσες φορὲς σᾶς προ-
σκύνησα καὶ τοὺς δώδεκα, τοὺς μεγάλους, τὸν Κρόνο, τὴν
Κυβέλη, τὴν Περσεφόνη, τὸ Δία, τὴν Ἥρα, τὸν Ἀπόλλωνα,
τὴν Ἄρτεμη, τὸ Διόνυσο, τὸν Ἑρμῆ, τὴν Ἀφροδίτη, τὸν
Ποσειδῶνα καὶ τὸν Πλούτωνα! Σὰν εἶμουνε παιδί, ἐγὼ
εἶχα ἰδιαίτερη ἀγάπη γιὰ σᾶς, ἰδιαίτερα μαζί σας ἀλισβερί-
σια. Τόσα μοῦ δηγότανε στὴν Πόλη γιὰ τίς ἀφεντιές σας ὁ
δάσκαλός μου ὁ σιδερὸς Ἡλίας ποῦ ἔπιασα μὲ σᾶς ἀπὸ τότες
γνωριμία προσωπική. Σᾶς ἔβλεπα, σᾶς ἄκουα, κουβεντιά-
ζαμε πρωτὶ καὶ βράδι. Δὲ μὲ μπόδιζε ὡστόσο ἀφτό, μήτε νὰ
κάνω τὴν προσεφκή μου, μήτε νὰ πηγαίνω στὴν ἐκκλησιά.
Τί τὰ θέλετε; Μονάχα ὁ Ρωμιός τὸ κατάφερε νὰ σμίξει δυὸ

Θρησκείες σὲ μιὰ, νὰ κουβαλήσῃ, νὰ στήσῃ στὸν Ὀλυμπο
ἀπάνω τὸ Ναὸ τοῦ Μονοθεϊσμοῦ, νὰ λατρεύῃ τὸ Χριστό, μὰ
νὰ σέβεται καὶ τὸ Δία.

Ἡ δυσκολία γιὰ μένα δὲν εἶτανε τότες πού παραδινό-
μουνε Ὀμηρο καὶ Βαγγέλιο συνάμα. Σήμερα κατάλαβα, ἡ δυ-
σκολία πού πέφτει. Γιατὶ νὰ σᾶς τὰ πολυλογῶ ; Νὰ, στὰ χρό-
νια μου ἐκεῖνα τὰ παιδιάτικα, εἶχα μιὰ παρᾶξενη προτίμηση
γιὰ τὸν Ποσειδῶνα, γιὰ τὸν «ἄναξ Ποσειδᾶν» καὶ γιὰ τὴν
Ἄθηνά, γιὰ τὴ «γλαυκῶπις Ἄθινα»... πού νὰ τὸν πάρῃ ὁ Διά-
βολος τὸ γέρο τὸ Σοφοκλῆ, καὶ κανένας μας ποτέ του δὲ θά
τοῦ παραβγῆ... Τὶ λέγαμε ; Τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὴν Ἄθηνά
εἶχα στὸ νοῦ μου, γύρεβα φαίνεται θάλασσα καὶ πολέμους.
Ἐλάτε δὲ πού κατόπι — καὶ νάτος πάλε ὁ γέρος ! — κατόπι
δὲ μ' ἄφησε ἡσυχία ἡ «Χρυσάνιος Ἀφροδίτα», πού κάμποσο
μὲ ζάλισε, πού κάμποσο τὴ ζάλισα καὶ δάφτη.

Θεοί, ἀθάνατοί μας Θεοί, τὸ ξυρίζετε τουλάχιστο πὼς
ἀχάριστος δὲν εἶμαι. Οἱ θεῖες οἱ γυναῖκες πού μὲ σπλαχι-
στήκανε, σᾶς παρακάλεσα συχνά, σᾶς παρακάλεσα θερμά, νὰ
τίς δώσετε λίγη ἀθανασία γιὰ ὅλους τοὺς μετέαδες πού εἶ-
δανε μαζί μου. Καὶ μοῦ τὸ τάξατε μὲ τὴν ἀπέραντη καλο-
σύνη σας, μὲ τῆ δύναμή σας* τὴν ἀπεραντώτερη. Τρεῖς εἶναι
ἀφτές. Τίς θυμάστε ; Τίς εἶπαμε δὲ κι ἄλλοῦ. Εἶναι ἡ Μυθ-
ρίάνα, εἶναι ἡ Φροσοῦλα, εἶναι ἡ κόρη τοῦ Γαλάτη τοῦ ποιητῆ.
Καὶ τώρα ; Τώρα εἶναι ἡ Ἀβγούλα, ἡ Ἀβγούλα — Εἰρήνη,
τώρα εἶναι τὸ πλάσματάκι τὸ χαριτωμένο, τὸ θεόγλυκό μου,
πού ψεγαδάκι δὲν τοῦ βρῖσκω. Νὰ μὴν τοῦ βρῆτε μήτε σεῖς,
παρὰ νὰ τοῦ βρῆτε καμιὰ θεσοῦλα, νόστιμη νόστιμη καὶ
μυστική, στὰ πόδια τῆς Ἄθηνᾶς, στὸν ἀθάνατο ἀπάνω τὸν
Ὀλυμπό σας.

(Εἴκοσι πέντε τοῦ Δεκέβρη, Τρίτη, 1923.)

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΟ ΩΡΑΙΟ ΚΟΡΑΣΙ

Τὸ ὡραῖο κοράσι εἶχε καθίσει
 Στὸ παραθύρι μὴν αὐγή,
 Μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια
 Γιομάτα φῶς καὶ συλλογή.

Κάποια χαράματα ἐγὼ τῶδα
 Τὴν ὥρα τῆς χρυσῆς σιωπῆς.
 Στὸ τρυφερό του προσωπάκι
 Τὸ ρόδισμα εἶχε μιᾶς αὐγῆς.

Περνώντας ἕνα μεσημέρι
 Πῶφεγγε ὁ ἥλιος λαμπερός,
 Τὸ πρόσωπό του εἶταν σὰν κρῖνος,
 Σὰν ἄσπρος-κάτασπρος ἀφρός.

Κ' ἕνα βραδί, κ' ἕνα βραδάκι,
 Ἦ κόρη τοῦ παραθυριοῦ
 Ἐκάθονταν μ' ὄψη θλιμμένη
 Σὰν μαραμένου λουλουδιοῦ.

Κ' ὕστερα πιά δὲν τὴν ξανάσιδα,
 Κι οὐδ' ἄλλος εἶχε ξαναῖδῃ
 Τὴν κορασίδα μὲ τὰ μάτια
 Γιομάτα φῶς καὶ συλλογή.

(Ἀνέκδοτο)

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΡΗΜΟΚΛΗΣΙ

Τὸ μακρινὸ τὸ ρημοκλήσι
μὲ τὶς ἀδιάβαστες γραφές,
τοῦ βράχου ἢ θλίψη. — Κ' ἔχει κλείσει
τὶς πίκρες ὄλες τὶς κρυφές.

Ὁ Χάρος τὸ διπλοκλειδώνει.
Καὶ στὸ σκεβρό του τὸ σκαλι
φωλιάζει ἢ ρήμια, χελιδόνι,
καὶ τὸ χαμὸ πικρολαεῖ.

Σὰ θὰ διψάση, λίγο ἀνάμμα,
πίνει βροχῆς σταλαματιές.
Εὐλαβικὸ τοῦ φέρνουν τάμα
κ' οἱ θυμωμένες ρεματιές.

Κι ἄλλο κεράκι, τὰ σκοτάδια,
δὲν τοῦ φωτάει, τῆς σιγαλιᾶς,
παρὰ τῆ νύχτα σὰν πετράδια,
τὰ μάτια τῆς δεντρογαλιᾶς.

Λὲς νὰ τοῦ ἀνάψει τὸ καντήλι
κι ἄλλος δὲ στάθηκε ἱκανός,
παρὰ — μιὰ μπόρα πούχε στείλει
κάποιο βραδάκι — ὁ κεραυνός.

ΑΠΟ ΤΗΝ «ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑ»,

ΚΑΠΟΙΟ ΞΩΚΛΗΣΙ

Τὸν ὄρθρο σου κ' ἐσπέρινό σου ἀκούω πρωτὶ καὶ βράδι·
 Πῶς νάρθω πιά ξωκλήσι μου πιστὰ νὰ προσκυνήσω;
 Τῆς μάνας μου τὸ φυλαχτὸ ποῦ μ' ἄφισε πετράδι
 Τῶχασα πιά, καὶ τὴν εὐκὴ πάω ν' ἀπολησμονήσω.

Τὸ μονοπάτι σου ἔπαιρνα μακριὰ στὸ πλατανόρεμα,
 Μικρὸς ἐγώ, κι ἀμόλευτη μέσα μου χτύπαγε ἡ καρδιά.
 Κρατοῦσα τῆς μανούλας μου τὸ κλαδωτὸ της φόρεμα
 Κ' ἐκείνη μοῦλεγε «Ὁ Χριστὸς πόσο ἀγαποῦσε τὰ παιδιὰ».

Ποῦν' ἡ ἀπονήρευτη καρδιά κ' ἡ παιδικαῖσια γνώση;
 Ποῦν' ὁ παπᾶς κι ὁ ψάλτης σου, καὶ ποῦν' ἡ γριὰ κλησάρισσα;
 Μοῦγινε ἡ γνώση παιδεμός, καὶ πάει νὰ μὲ νεκρώσει,
 Καὶ τὴν καρδιά σὲ μιὰ ἀπιστη, κομμάτια τὴν ἐχάρισα!

ΤΟ ΠΡΟΓΟΝΙΚΟ

Κάτου, στὸ πλατὺ σοκάκι: Νὰ τ' ἀρχοντικό,
 Μὲ κλεισμένο στὴν αὐλὴ του τὸ ἔρμο παρακλήσι.
 Μοσκολίβανο δὲ βγαίνει, καὶ ψαλμοὺς δὲν ἀγριεῖ.
 Ποιὸς νὰ πάει νὰ λειτουργήσει;

Μόνο ἐκεῖ στὸ ρημοκλήσι, δυὸ σκιᾶς ὄρθές!
 Καὶ παπᾶς τίς εὐλογοῦσε μπρὸς στὴν Πλατυτέρα.
 Πές μου: τῶνωσες ψυχὴ μου, τότε, πῶς θὰ βγῆς μαθὲς
 Πρὸς τὸν ἥλιο καὶ τὴ μέρα;

Δυὸ σκιᾶς στεφανωμένες, μ' ἄνθια λεμονιάς
 Πίσω ἀπὸ τῆς χουρμαδιάς μας κρύφτηκαν τὸ φύλλο·
 Κάτι σκύβει αὐτὸς καὶ λέει μὲς σ' αὐτὴ τῆς νιάς;
 Ποῦ κοκκίνισε σὰ μῆλο.

Καὶ χεροπιασμένοι πᾶνε τὸ σκαλί-σκαλί.
 Κ' ἤμουν μέσα στὴν καρδιά τους μιὰ αἱματένια στάλα!

Καὶ στὰ χεῖλια σπαρταροῦσα, ποῦδιναν φιλι-φιλί
 Ἀνεβαίνοντας τὴ σκάλα!

Μέσα στὸ ἔρμο παρακλήσι· μπρὸς ἀπ' τὸ Ἱερό·
 Στὰ βοτάνια, στ' ἀγριαγκάθια, φύτερωσαν δυὸ κῆνοι!
 Ψὲς τοὺς εἶδα: εἶταν μπλεγμένοι σ' ἓνα ἀγκάλιασμα γερό.
 Τάχα νάσαι αὐτὸς κ' ἐκεῖνη;

Ἡ ΚΑΜΙΝΑΔΑ

Πρὶν πέσης καμινάδα μουχλιασμένη
 Ποὺ γέρνεις πρὸς τὴν ἄκρια τῆς σκεπῆς,
 Ὅ,τι μὲ τὸν παλιὸ καιρὸ σὲ δένει
 Κάνε στερνὴ φορὰ γιὰ νὰ μοῦ πῆς:

Τὴν Ἄνοιξη· μὲ τὸν ξανθὸν Ἀπρίλη
 Θυμᾶμαι στὴν ποδιά σου μιὰ φωλιά,
 Καὶ μέσα δυὸ πουλιά· χεῖλι μ' ἀχείλι
 Ποὺ ἀλλάζανε τομπτήματα .. φιλιά..

Χειμῶνας! Στ' ἄνοιγμά σου πῶς φουσοῦσε;
 Καὶ στὴ γωνιά σου κάτου μαζωχτοί.
 Καὶ μιὰ γιαγιά μιλοῦσε, ἄλο μιλοῦσε!
 Μὰ τώρα, δὲ θυμᾶμαι πιά σὰν τί;

Τὶ δνεῖρατα καὶ πόσα ὑποσχεμένα;
 Τὶ κλάματα, τί γέλια, τί λογάκια;
 Ποὺ σβήσαν ὅπως λιῶναν κι ἀπὸ σένα
 Τ' ἀνέρα τοῦ καπνοῦ σου συνεφάκια!

Τὰ χέρια ποὺ πυρρῶνονταν στὴ θράκα;
 Τὰ μάτια ποὺ θωροῦσαν τὴ φωτιά;
 Κάποιο καντήλι, ἓνας Σταυρός, μιὰ πλάκα.
 Δὲν ἀπομένει τίποτ' ἄλλο πιά!

Λίγος καπνός, ποὺ τώρα μὲ τὴ Δύση
 Βγαίνει ἀπ' τ' ἀνοίγματά σου τὰ γερά
 Φαίνεται σὰ νὰ κᾶει νὰ θυμιατίσει
 Τὸ ψυχολόι, ποὺ γύρω σου πετᾷ!

ΤΑ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ

Σ' αὐλές, σιμὰ σὲ τοίχους, στὰ σακάκια,
Πίσω ἀπὸ τὰ Ἱερά, στὰ παρακλήσια,
Φούντόνουν λιγερὰ τὰ κυπαρίσσια

Τὴν αὐγούλα, λίγο ὁ ἥλιος πρὶ νὰ βγῆ,
Τυλίγουνε τὴν πράσινη στολὴ
Μ' ἀνάερο πέπλο ἀχνό, τριανταφυλλί!

Τὴ νύχτα σὰ γυρίζω, τὰ χωρίζω
Πιὸ μαῦρα κι ἀπ' τὰ μαῦρα τὰ σκοτάδια
Πλάι στὰ ἑκατοχρονίτικα ρημάδια.

Κι ὅταν φυσάει βοριά;, λιγάκι ἡ κορφὴ τους
Κι ἀρχίζουν μυστικά... καὶ πές... καὶ πές...
Μὲ τίς παλιές, καὶ γνώριμες; σκεπές!

ΣΤΟ ΡΙΖΟΚΑΣΤΡΟ

Θυμᾶμαι στὸ Ριζόκαστρο μιὰν ἐκκλησιὰ παλιὰ
ποὺ τρέχαν νὰ τὴν προσκυνήσουν ὄλοι...
Μὲ τὰ τριμένα ἀπ' τὸν καιρὸ καὶ γλυστερὰ σκαλιὰ,
μὲ μαῦρο χλοῖσμένο Σταυροθόλι.

Θυμᾶμαι τίς γερόντισσες, ποὺ ἀνέβαιναν τίς ρούγες
μὲ λειτουργιές, μὲ πρόσφορα, μ' ἀνάμα!
Τίς ζουγραφιεὶς τῶν Χερουβείμ, ποὺ μ' ἀνοιχτὲς φτεροῦγες
μοῦ γνέφαν γιὰ νὰ παίξουμεν ἀντάμα!

Θυμᾶμαι στὸ Ριζόκαστρο μιὰ Παναγιὰ παλιὰ
χωρὶς Χριστό: μὲ χέρια ὀλανοιγμένα...
Σὰ νὰ ζητοῦσε νάκλεινε στὴν πάναγνη ἀγκαλιὰ
τοὺς ἐνορίτες ποὺ πονοῦν... καὶ μένα!

N. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ - ΛΑΥΡΑΣ

Η ΣΚΑΛΑ

ητέρα, όταν με ζώνη άχνò τò βράδι
και στην ψυχή μου ó πόνος σου όλος μπαίνει,
συχνά ή στοργή σου πάει λαμπαδισμένη
πράσινη, όλόρθη φλόγα στο σκοτάδι.

Γύρω άπ' τή λάμψη, οί θύμησες κοπάδι
πεταλουδίτσες, νάτες!... Και προβαίνει
τò πατρικό μας σπίτι, τò ρημάδι,
κ' ή σκάλα του ή ψηλή, ή καταχιασμένη.

Τριάντα σκαλοπάτια ... Πώς νάν τ'άβρη
ó στίχος σου, καημέ, νά πάρη δρόμο ; ...
'Ως; ποῦθε κ' ή βροχάτη ή ώρα, ή μαύρη :

Έσταξε μέσα ή πίκρα στάλα—στάλα,
σέ κατεβάζαν τέσσερις στον ώμο
κ' έτριζε, Μάνα δύστυχη, όλ' ή σκάλα !

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΛΑΦΝΗΣ

ΣΑΠΙΟ ΑΙΜΑ

Νά πώς μου δηγήθηκε τήν ιστορία αὐτή ὁ φίλος μου ὁ Γικάνης ὁ Ἄρρης, ἓνας μισόκοπος ἄνθρωπος, ὑπάλληλος σ' ἓνα ὑπουργεῖο καί λιγάκι λόγιος, γιατί ἔγραφε καί στίχους πότε πότε, χωρίς ὅμως καί νά τολμάη νά τοῦς δημοσιεύη γιατί ντρεπότανε φθερὰ τόν ἑαυτό του καί τή θέση του.

—Τότε τρώγαμε σέ μιὰ ταβέρνα, μιὰ βρώμικη ταβέρνα ἐκεῖ μέσα στήν Ἀγορά. Σά μπήκαμε κείνο τὸ βράδι μέσα, μαζί μ' ἓνανε φίλο ποιητή, ἡ ταβέρνα εἶτανε γιομάτη. Ὅλα τὰ ξύλινα τραπέζια πιασμένα. Ἐργάτες, ὑπάλληλοι τοῦ ὑποθηκοφυλακείου, στρατιῶτες, ὑπαξιωματικοί, πρόσφυγες τρώγανε σκυμμένοι πάνω στὰ πιᾶτα. Ἄλλοι εἶχανε τελειώσει τὸ φαγητό τους κ' εἶχανε ἀρχίσει τὸ πιετό. Ἄλλοι καπνίζανε, κουβεντιάζανε, ἓνας προσπαθοῦσε νά στεριώσῃ ἓνα τραγούδι μὰ δὲν τὸ κατάφερνε καί τὰ εἶχε βάλει μὲ τὸ λαρύγγι του πού δὲν τονέ βοηθοῦσε. Ἀληθινὰ ἡ φωνή του ἔβγαине πολὶ βραχνή σὰ νάβγαине ἀπὸ κανένα λαρύγγι καταστρεμμένο ἀπὸ κάποια πηλιὰν ἀρρώστεια. Στὸ πατάρι καθόντανε καμπόσοι λόγιοι καί πίνανε. Ἡ συζήτηση τους πάνω στὸ φιλολογικὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας, εἶχε ἀνάψει, παίρνοντας ἓναν προσωπικὸ χπραχτήρα ἓνας λόγιος εἶχε δημοσιέψει κείνη τὴν ἡμέρα σέ μιὰ φημερίδα ἓνα ἔρθρο ἐναντίον τῆς Ἀκαδημίας πού λογάριζε ἡ κυβέρνησις νά ιδρύσῃ. Αὐτοὶ πάλι θέλανε νά ιδρυθῇ ἡ Ἀκαδημία γιατί τὸ εἶχανε σίγουρο πὼς ὅλοι τους θά διορίζοντανε Ἀκαδημαῖκοί. Ἔτσι ἡ ὀργή τους ἐναντίον τοῦ ἄλλου, πού τοῦς χαλοῦσε τὴ δουλιὰ, ξέσπασε σ' ἓνα χυδαῖο, ἀγοραῖο ὕβρεολόγιο.

—Εἶναι ἄτιμος, φώναξε ἓνας νεαρὸς ποιητής, λιγάκι ἀλίθωρος.

—Ὅπου τονέ βρῶ, θά τονέ μπατσίσω μὰ τὸ θεό, πρόστσεσε ἄλλος ποιητής κι αὐτός πού μπορούσε νά σοῦ καταφέρῃ τις καλῆτερες ρίμες μὰ μὲ τὴ συμφωνία νά εἶναι ὅλες ἀνορθογραφημένες.

Οἱ ἄνθρωποι εἶχανε ἀγριέψει λές καί τοῦς ἔρπαζε κανεὶς κανέναν κόκκαλο πού τὸ εἶχανε καί τὸ γλύφανε ἤσυχα, μέσα ἀπὸ τὸ στόμα τους.

—Βρὲ τί κάνετε ἔτσι; Σάμπως κι ἄ γίνῃ Ἀκαδημαῖκ, ἔχουμε καμινὰν ἐλπίδα ἐμεῖς; εἶπε ἓνας ἄλλος ἀπὸ τὴν παρέα.

—Πῶς; Γιατί δὲν ἔχουμε ἐλπίδα; ρώτησε ἓνας μὲ κόκκινη ἀπὸ τὸ πολὺ κρασί μύτη.

— Μὰ βέβαια. Δὲν τὸ καταλαβαίνεις ; Ἀκαδημαῖκοὶ θὰ γίνουνε ὄλο καὶ γέροι. Χρειάζεται νὰ εἶναι γέροι, δὲ γίνεται ἀλιῶς. Γέροι ἢ στὸ κορμὶ ἢ στὸ μυαλό. Θὰ μπῆ αὐτὸ καὶ στὸν κανονισμό. Ὁ ὑποψήφιος Ἀκαδημαϊκὸς θὰ εἶναι ; ὑποχρεωμένος νὰ παρουσιάξῃ τὰ ἔργα του καὶ τὴν ἀντηρισκλήρωση του. Ἐβίβα.

Σήκωσε τὸ ποτήρι του μὰ κανεὶς δὲν τονὲ μιμήθηκε.

— Μὰ κ' ἐγὼ δὲν εἶμαι κανένα παιδί, τί θαρρεῖς ; τάχω περάσει τὰ σκοπέλια, εἶπε ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν κόκκινη μύτη, θυσιάζοντας τὴν ἡλικία του στὴ δόξα μᾶς Ἀκαδημαϊκῆς ἑδρας.

— Πάψε, δὲν εἶσαι.

— Εἶμαι, μὰ τὸ θεό.

Ἦμενε σώνει καὶ καλὰ νὰ περάσῃ γιὰ γέρος γιὰ νὰ ἔχη ἔτσι πῶ πολλὰς ἐλπίδες γι' Ἀκαδημαϊκός.

Ἐγὼ μὲ τὸ φίλο μου κοιτάζαμε νὰ βροῦμε καμιά θέση γιὰ νὰ καθήσουμε.

Ἄξαφνα ἀπὸ ἓνα τραπέζι, κάτω στὸ βάθος, ἀκούσαμε μιὰ γνωστὴ φωνὴ νὰ μᾶς καλῆ μὲ τὸνομα μας.

— Ἄ, ὁ Βάρνας, εἶπα ἐγὼ.

Βαδίσσαμε στὸ τραπέζι του. Στὸ τραπέζι του εἶτανε κι ἄλλος ἓνας, ἄγνωστος μας, πῶ πρώτη φορὰ τονὲ βλέπαμε.

Ὁ Βάρνας μᾶς σύστησε τὸ φίλο του.

— Ὁ κύριος Νώντας, ὑπάλληλος καὶ φίλος καλός.

Ἐγὼ ξαφνιαστήκα λιγάκι.

— Στὸ ὑπουργεῖο τῆς Γεωργίας ; ρώτησα δίνοντας του τὸ χέρι.

— Ναί, μὰ ὄχι τώρα.

— Ἀπολυθῆκατε ;

— Παραιτήθηκα ! Γιατί ; μήπως μὲ ξαίρετε ;

— Ἄ, ὄχι πρώτη φορὰ ἀκούω τὸνομά σας.

Δὲν ἔλεγα ἀλήθεια. Τὸνομά του τὸ εἶχα ἀκούσει κι ἄλλοτε πολλές φορές νὰ μοῦ τὸ ἀναφέρῃ κάποια γυναίκα. Αὐτὸς εἶτανε. Νώντας, ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῆς Γεωργίας, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλος.

— Γραμματέας ; εἶπα.

— Ναί, γραμματέας.

Ἐἶτανε ἓνας πολὶ εὐχάριστος τύπος. Κυρίως φαινότανε ἓνας τύπος γυναικῆ γιὰτὶ ὄλο γιὰ γυναῖκες μᾶς μιλοῦσε. Κάποιος στὸ τραπέζι

άνάφερε πώς η Μιμή Κλαϊρόν είχε την ευεργετική της απόψε στοῦ Παπαγιάννη.

— Ὡραία γυναίκα, εἶπε ὁ Νώντας δίνοντας στή μορφή του τὴν ἐκφραση μιᾶς μακρινῆς θύμησης.

— Ποιὸς τὴν ἔχει ; ρώτησε πάλε ὁ Βάρνας.

Ἄ φίλος μου πρόστεισε τὸνομα ἐνὸς γνωστοῦ χρηματιστῆ.

Ἄ Νώντας πήρε ἓνα ὕρος ἐνήμερο.

— Τὴν εἶχε, δὲν τὴν ἔχει πιά. Τώρα τὴν ἔχει ὁ Κούμης.

— Τί εἶναι αὐτός ;

— Ἀξιωματικός τοῦ ναυτικοῦ. Μὰ τί τὰ θέλετε ; Κανείς δὲν τὴν ἔχει γλεντήσει τὴ Μιμή περισσότερο ἀπὸ μένα.

Ἄ Βάρνας τὸν κοίταξε μ' ἓνα ζηλιάρικο τρόπο.

— Ἐσύ ;

— Ναι ἐγώ, γιατί ; δὲ σοῦ γιομίζει τὸ μάτι ; Μὰ ὄχι τώρα. Ἐδῶ καὶ πέντε χρόνια. Εἴτανε τότε πού πρωτοῆρθε ἀπὸ τὴ Σμύρνη. Ἄ! τότε ἔπρεπε νὰ τὴν βλέπατε τί κόμματος εἴτανε. Τώρα χάλασε.

— Μωρὲ αὐτὴ χάλασε ; Αὐτὴ χλάει κάθε βράδι κόσμο, εἶπε ὁ Βάρνας πού εἶχε πέσει σὲ μιὰ ξαφνικὴ μελαγχολία, γιατί δὲν εἶχε νὰ δειξῆ κι αὐτὸς μιὰ παρόμοια κατάχτηση.

— Ναι, δὲ σοῦ λέω, μὰ τότε εἴτανε ἀκόμα τρυφεράδι, ἀβγαλτι. Δὲ θὰ εἴτανε παρκαπάνω ἀπὸ δεκαεφτά χρόνια. Ἄ, τί κορμί εἴτανε κεινο. Καὶ κάτι βυζάνια, πέτρα σωστή.

Μισόκλεισε τὰ μάτια του κ' ἔπρεσε σὲ σιωπὴ σὰ νᾗθελε νὰ θυμηθῆ κάτι ἀπὸ τὰ περασμένα του.

Ἄστερα πρόστεισε.

— Αἶ, ρέ, χρόνια. Τί ζω

— Μὰ πῶς τὴν ἔχει ; ρώτησε ὁ Βάρνας σὰ νὰ μὴ ἤθελε νὰ τοῦ συχωρήσῃ αὐτὸ το κατόρθωμα.

Ἄρχισε καὶ μιὰ δηγήθηκε ἔλη τὴν ἱστορίαν τῆς γνωριμιᾶς τῆς. Πῶς τὴν εἶχε φέρει ἀπὸ τὴ Σμύρνη ἓνας ἠθοποιὸς γιὰ νὰ τὴν ξεμεταλευτῆ ἀφοῦ τὴν εἶχε περιμαζέψει ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς δρόμους, πῶς τοῦ τὴν πήρε ἕστερα αὐτὸς μαζί μ' ἓνα ἄλλαν, πῶς τὴν εἶχανε κορυμμένη ὀχτὼ μῆνες σ' ἓνα σπιτάκι, τέσσαρ Ἀχαρνῶν, ὅτο πού τὴν ἐκρεθήκανε ἐπὶ τέλους καὶ τὴν ἀφῆσανε. Γιατί κι αὐτὴ εἶχε ἀρχίσει νὰ στενοχωριέται. Ἄθελε νὰ πετάξῃ λεύτερα ὕψω ἀπὸ τὸ

κλουβί. Πώς μπήκε στην υπερέττα, στην άρχη κορίστα, και πώς ύστερα, χμα ό διευθυντής ανακάλυψε τὸ ταλέντο και τις μυστικές χάρεις του κορμιού της, τηνε προβίβασε σε συμπρέττα όσο που σιγά σιγά και με την υποστήριξη τῶ δημοσιογράφων ξετυλίχτηκε σε πρωταγωνίστρα που έκανε κρότο στην 'Αθήνα.

Μέσα στο πλήθος που γιόμιζε την ταβέρνα, προστέθηκε τώρα κ' ένας στραβός με μιὰ φουσαρμόνικα που τον ὠδηγοῦσε ένα παιδάκι. Κάθισε σε μιὰ καρέκλα, έσκυψε τὸ κεφάλι του πάνω στη φουσαρμόνικα κι άρχισε νά παίξει ένα κλαψιάρικο, μονότονο κομμάτι, σὰ νά σου τραβοῦσε τάντερα. Πάνω στο πατάρι ή συζήτηση για την 'Ακαδημία είχε φουντώσει. 'Ολοι βρίσκανε εθνική ανάγκη την ίδρυση της, κι ό καθένας άφηνε νά υπονοηθῆ πως εἴτανε αδύνατο νά ιδρυθῆ σοβαρή 'Ακαδημία χωρὶς νά περιλάβῃ μέσα και τὸν έαυτό του.

— Και τὸ πατάρι εἶδῶ αὐτό, 'Ακαδημία εἶναι, ακούστηκε ένας νά φωνάζῃ με θυμό.

Τὸ παιδί του στραβοῦ ζύγωσε στο τραπέζι μας μ' ένα τασάκι τενεκεδένιο στο χέρι.

— Κάνετε, κύριοι, μιὰ βοήθεια για τὸν κόμματο, που δὲν ἔχει μάτια,

Κάτι του δώσαμε και κείνο έφυγε για νά πάῃ σ' ἄλλο τραπέζι.

'Ο Νώντας ξεκολοῦθοῦσε νά δηγιέται τὰ ερωτικά του κατορθώματα. Δὲ φαινότανε νά λήῃ οὔτε ψέματα οὔτε υπερβολές. 'Εμείς τὸν ακούγαμε με προσοχή και ζήλεια γιατί ή δική μας ζωῆ εἴτανε φτωχιά από τέτοια κατορθώματα. Στο διπλανὸ τραπέζι, ένας δημοσιογράφος έγραφε με μολύδι πάνω σε κάτι παλιόχαρτα, βιαστικά, τὸ χειρογράφημα που έπρεπε νά δημοσιευτῆ αὔριο στη φημερίδα του.

— Δὲ σε πειράζει ὁ θόρυβος εἶδῶ μέσα ; του εἶπε ὁ ἄλλος που εἴτανε παρὲς του.

— Τί νά με πειράζει ; 'Αρλούμπες γράφω, ἀποκρίθηκε κείνος δίχως νά σηκώσῃ τὸ κεφάλι του από τὸ χαρτί.

'Αξερνα παρατήρησε πως τὸ χαρτί του εἶχε σωθῆ. 'Εψάξε μέσα στις τσέπες του μήπως κι ἀνακάλυψῃ κανένα κομμάτι μὰ δὲ βρῆκε τίποτα. Πῆρε τότε από χάμω τὸ χαρτί που τούς εἶχε στρώσει ὁ μάγκες, αντί για πετσέτα και ξεκολούθησε ἡσυχος τὸ γράψιμό του. Σὰν τέλειωσε, σηκώθηκε ὀρθιος.

— Περίμενε μιὰ στιγμή νά πεταχτώ ὡς τὸ τυπογραφεῖο κ' ἔφτασα, εἶπε καὶ χυθῆκε ὄξω ἀνοίγοντα; μὲ δυσκολία δρόμο ἀνάμεσα στὰ τραπέζια.

Ὁ Νώντας εἶχε τελειώσει τὴ δήγηση του κ' εἶχε βυθιστῆ σὲ μιὰ γλυκιὰ σιωπὴ σὰ ν᾿ἠθελε μὲ τὴν ἡσυχία του νὰ ξεκαθυμηθῆ ὅλες τίς ἀξέχαστες στιγμὲς ποὺ εἶχε ζήσει.

— Τώρα ἔχεις καμιά; ρώτησε ὁ Βάρνας.

Κεῖνος ἔκανε ἕναν περιφρονητικὸ μορφασμό.

— Ἄ, τιποτένια πράματα, γελοῖα πράματα, ἔτσι γιὰ νὰ περνᾶει ἡ ὥρα καὶ νὰ βρισκόμαστε σὲ δουλιὰ.

— Καμιά θεατρίνα πάλε; ρώτησε ὁ Βάρνας.

— Μπα, δὲ βροιάσει. Μιὰ ζωντοχόρα καμιά τριανταριά χρονῶν... Μὰ δὲν ἀξίζει νὰ γίνεταί κουβέντα... Μιὰ, πὲς πῶς εἶναι καὶ τοῦ δρόμου...

— Εἶναι ὁμορφῆ;

— Μάτρια, πολὶ μέτρια πράματα. Δὲ σὰ; εἶπα; Ἔτσι γιὰ νὰ περνᾶει ἡ ὥρα, νὰ μὴν ξεχνᾶμε τὴν τέχνη μας. Τὴν εἶχε πρῶτα κάποιος φίλος μου κάμποσο καιρὸ. Ἐπειτα τὴν ἐβρέθηκε αὐτὸς καὶ μετὰ τὴν ἄφησε μένα. Μὰ δὲν ἀξίζει νὰ γίνεταί τώρα λόγος. Παλιογονικὸς ὁ δρόμος. Τὸ κακὸ ποὺ γράσαμε πιά καὶ δὲν ἔχουμε καὶ λεφτά. Ἄλλως ξαίραμε καλὰ τὴ δουλιὰ μας.

Ἐγὼ εἶχα πέσει σὲ σιωπὴ.

— Δὲ λέτε καὶ σεῖς τίποτα; μοῦ εἶπε ὁ Νώντας.

— Τί νὰ πῶ; Ἡ ζωὴ μου εἶναι πολὶ φτωχιά, πολὶ μίζερη... Ὡστε ὑπερετούσατε μιὰ φορὰ στὸ ὑπουργεῖο τῆς Γεωργίας;

— Γραμματέας.

— Μιὰ Σμαρῶ, μιὰ ζωντοχόρα, τὴν ἔχετε γνωρίσει;

Κεῖνος σὰ νὰ ξαφνιαστήσῃ.

— Σμαρῶ, ζωντοχόρα... Μιὰ μελαγχρινή, πολὶ μελαγχρινή, κοντὴ μὲ κομμένα μαλλιά, πρόστεσα ἐγὼ.

— Ναι, γιὰ σταθῆτε, κάτι θυμάμαι... Σμαρῶ... ναι, ναι... Κάποτε τὴν εἶχα γνωρίσει στὸ δρόμο, ὄχι, σὲ κάποιον ζαχαροπλαστεῖο... μετὰ τὴν εἶχε γνωρίσει κάποιος φίλος μου, ἀπάντησε ὁ Νώντας καὶ μὲ κοίταξε καλὰ καλὰ μέσα στὰ μάτια.

Καθῆσκαμε κεῖνο τὸ βράδι μέσα στὴν ταβέρνα ὡς τὰ μεσάνυχτα.

Τώρα τὸ μαγαζὶ εἶχε ἀδειάσει. Μέσα δὲν εἶχαν ἀπομείνει ἄλλες παρῆς, παρὰ οἱ λόγιοι πάνω στὸ πατάρι, ποὺ συζητούσανε ἀκόμα γιὰ τὴν Ἀκαδημία, ἔμετς, καὶ μιὰ παρέα ἀπὸ κατώτερους ταχυδρομικοὺς ποὺ μιλούσανε γιὰ κάποιαν ἀπεργίαν ποὺ σχεδιάζανε κείνες τὶς μέρες.

Ὁ ταβερνιάρης εἶχε κλείσει τὶς πόρτες, κ'εἶχε σῆσει τὰ περισσότερα φῶτα. Ὁ μάγειρας εἶχε ἀδειάσει τὰ λίγα ἀπομεινάδια τῶ φαγιῶν ἀπὸ τοὺς τετζερέδες μέσα στὰ πιάτα, ξεζώστηκε τὴ λιγδιασμένη του ποδιά, φόρεσε τὸ σακκάκι του κ' ἔφυγε.

Σηκωθήκαμε κ' ἔμετς νὰ φύγουμε. Φύγανε κ' οἱ ταχυδρομικοί. Ἀπομένανε μόνο οἱ λόγιοι.

— Παιδιά, καιρὸς νὰ κοιμηθούμε, φώναξε ἀποκάτω ὁ ταβερνιάρης. Καὶ πρόστεσε.

— Μωρέ, τί λίμα αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι; Ἀπὸ τὸ ἀπόγιομα ἔχουνε ποὺ σκλιαρίζουνε.

Στὸ δρόμο ἐγὼ εἶχα μείνει λίγο πάρα πίσω.

Ὁ Νώντας μὲ ζύγωσε τότε, μ' ἔπιασε μπράτσο καὶ μοῦ εἶπε.

— Τηνὲ ζαίρετε λοιπὸν αὐτὴ τὴ Σμαρῶ ;

— Ναί, μοῦ εἶναι γνωστή, τοῦ ἀπάντησα μὲ ὕφος ἀδιάφορο.

— Δηλαδή καμιά συγγένισσα σου ;

— Ὅχι.

— Ἐρωμένη σου ;

— Ἀστειεύεσαι ; Ἀπλῶς τηνὲ γνωρίζω.

— Ὡστε δὲ σὲ δένει τίποτα μαζί της ;

— Μὰ πῶς σοῦ ἤρθε αὐτὴ ἡ ἰδέα ;

— Μοῦ φάνηκε, ἔτσι ὅπως μὲ κοίταζες.

— Ἰδέα σου. Ὡστε εἶναι αὐτὴ ποὺ μᾶς δηγήθηκες ;

— Θέλεις νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια ;

— Ἔτσι ἀπὸ ἀπλή περιέργεια.

— Αἶ, λοιπὸν, αὐτὴ εἶναι.

— Τὸ ὑπόθεσα.

— Μὰ τί νὰ τὴν κάνης. Δὲν ἀξίζει τίποτα. Κι ὁμορφὴ δὲν εἶναι καὶ μεγάλη στὰ χρόνια εἶναι κ' ἔπειτα κείνος ὁ τρόπος τῆς, ἡ ἑμιλία της... δὲ σοῦ φαίνεται σὰν ἀπάχισσα ;

— Ναί, ναί, ἀκριβῶς σὰν ἀπάχισσα. Ὡστε τὴν ἔχεις ;

— Μοῦ κόλλησε, δὲ σοῦ εἶπα ; Μοῦ τηνὲ μεταβίβασε ὁ φίλος μου

για να την ξεφορτωθῆ ἀπὸ τῆ ράχη του. Μὰ κ' ἐγὼ λογιχαιάζω νὰ τῆς δώσω τὸ πανί της. Δὲ μοῦ ἀρέσει. Ἐπειτα φοβᾶμαι κιόλας.

—Φοβᾶσαι ;

—Ναί, καμιὰν ἀρρώστεια. Τὴνὲ βλέπω ὅλο ὄξω, μ' ἰάει μ' ὅλον τὸν κόσμο.. Ξαίρω κ' ἐγὼ, μπορεῖ νὰ μοῦ κολλήσῃ καὶ τίποτα.

—Βέβαια χρειάζεται προσοχή, ἀφοῦ εἶναι ἔτσι ὅπως τὸ λές.

—Μὰ τί διάολο εἰμεῖς οἱ ἄντρες. Ἐγὼ ποῦ τὰ λέω αὐτά, ἐγὼ εἴμουνε πάλε χτὲς μαζί της στὸ Χαλάντρι.

—Στὸ Χαλάντρι ; ξαναεἶπα ἐγὼ σὰ νὰ μὴν εἶχα ἀκούσει.

—Ναί, εἶχαμε πάει ἀπὸ τὸ πρωὶ μὲ τὸ αὐτοκίνητο, μαζί καὶ μὲ κάποιον φίλο μου. Μείναμε ὅλη τὴ μέρα καὶ γυρίσαμε ἀργὰ κατὰ τὰ μεσάνυχτα. Καταλαβαίνεις τῶρα, εἶπε μισοκλείνοντάς τὰ μάτια του.

—Κ' οἱ δύο σας ;

—Θέλει ρώτημα; Τὴνὲ γλεντήσαμε καλά. Μὰ τί νὰ τὴν κάνης; Δὲν ἀξίζει τίποτα. Ἐπειτα ἕμα ἔχης καὶ τὸ φόβο τῆς ἀρρώστειας.

Ἄ Βάρνας μᾶς ζύγωσε.

—Τί λέτε σεῖς ὅλη τὴν ὥρα ;

Ἄστερα πρόστετε.

—Πᾶμε στὸ ὑπόγειο τοῦ Ἀγγελῆ. Ἐχεῖ ἀνοίξει ἕνα γιοματάρι πρῶτης.

Συμφωνήσαμε.

Σὲ λίγο κατεβίναμε στὸ ὑπόγειο ποῦ εἶχε μισοκλειστή τὴν πόρτα του. Κάτω διακρίναμε μιὰ παρέα σ' ἕνα τραπέζι. Εἶτανε ὅλοι γνωστοὶ μας. Φαίνεται πὼς προτῆτερα ὁ μάγκερας θὰ εἶχε ψήσει μπαϊτζόλες γιατί ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶτανε ἀκόμα γιομάτη καπνούς.

Μόλις μᾶς εἶδανε ἀπὸ τὸ τραπέζι νὰ κατεβίνουμε, μᾶς φωνάξανε.

—Καλῶς ὠρίσατε, καλῶς ὠρίσατε

Καθῆσκαμε κ' ἐμεῖς στὸ τραπέζι, ποῦ εἶτανε γιοματὸ ἀποράγια, κομμάτια ἀπὸ ψωμί, κόκκαλα, πορτοκαλόφλουδες, ποῦ κολουπούσανε ὅλα μέσα στὸ κρασί, τὸ χυμένο πάνω στὸ τραπέζι...

Στὴν παρέα εἶτανε κι ὁ Δεσπούκης ὁ ἠθοποιός. Εἶχε πιῆ κ' εἶχε ἕνα κέφι τρώμερό. Ὅλη τὴν ὥρα αὐτὸς μιλοῦσε κ' οἱ ἄλλοι ἀπολαθβίνανε τὰ χωρατὰ του. Μὲ ἐπιτυχία ἀφάνταστη κατῶρθωνε νὰ παρασταίνῃ τοὺς Μενιδιάτες, τοὺς Ζακυθινούς, τοὺς Κορφαίτες, τοὺς Κεφαλωνῆτες, τοὺς Κρητικούς. Ἀκόμα ἔπαιζε καὶ τὸ ρόλο μᾶς Ἀδεροφῆς νοσοκομείου τὴν

ώρα που διορθώνει τὰ μαλλιά της και κλει με τὸνομα τους καθευιά από τις συντροφισσες της. Εὐλακία, Ζαχαρούλα, Πηγγή, Θεοφανώ. Και συνάμα διορθώνει και τὴ χωρίστρα της. Ἐπειτα ἔβαλε τὴν Ἄδερφή αὐτή, νὰ παγγέλην ἓνα ποίημα, πού θὰ μπορούσε νὰ κοκκινίση και ἔλογο.

Ἄλλοι γελοῦσαν. Ὁ Δεσπούκη; εἶτανε ὁ ἦρωας; τῆ; παρέας.

Μόνο ἐγὼ δὲ γελοῦσα. Εἶχα πέσει σὲ μιὰ βραθιὰ συλλογὴ και μελαχολία, πού μου ἔπνιγε τὴν καρδιά. Τὸ καλὸ πού ἔλοι εἶτανε ἀπασχολημένοι με τὰ χωρικά τοῦ Δεσπούκη κ' ἔτσι, δὲν εἶχανε καιρὸ νὰ προσέξουνε πῶς ἐγὼ εἶμουνε σὰν ἓνας ξένος; στὴν παρέα τους. Ἔτσι γλύτωνα ἀπὸ τὴν ἐνοχλητικὴ ὑπερρωτικότητά τῶ φίλων. Γιατί δὲ μιλάς, γιατί δὲ γελάς; Μόνο γιατί δὲν πίνεις; ἢ δὲ θὰ μπορούσανε νὰ μου εἶπουνε γιατί ἀληθινὰ κείνο τὸ βράδι με εἶχε κυριέψει μιὰ δίψα ἀσβήσιμη. Ἐπινα, ἔπινα κι ἔσο ἔπινα, τόσο ἤθελα ἀκόμα νὰ πιῶ. Κι αὐτὸ ὄχι γιατί διψοῦσα. Οὔτε καταλάβαινα τί ἔκανα. Ἐπινα μηχανικὰ μὲ ἤθελα, πάντα νὰ φέρνω τὸ ποτήρι στὸ στόμα, ἔστω και γιὰ νὰ βρεξῶ μόνο τὰ χεῖλιά μου.

Σὰ βγήκαμε ὄξω—ἡ ἀλήθεια πῶς μᾶς ἔδιωξε ὁ ταβερνιάρης— ὁ Δεσπούκης ἔβγαλε κάτι οὐρλιάσματα σὰν ἄνθρωπος πού τάχα κιντυνεύει. Οἱ σφυρίχτρες τῶ χωροφυλάκων ἀρχίσανε νὰ σφυρίζουνε τρελά και σὲ λίγο μαζώχτηκε γύρω μας ἓνα πλήθος ἀνθρωποι πού τρέξανε ἀπὸ τὰ γειτονικά σοκακία. Ὄλοι εἶτανε βέβαιοι πῶς κάτι σοβαρὸ συμβαίνει. Ἐνας ὑπόδειξε τὸ Δεσπούκη. «Αὐτός, αὐτὸς φώναξε». Οἱ χωροφυλάκοι θέλανε νὰ τὸν ὀδηγήσουνε στὸ τμήμα. Κεῖνος προσπαθοῦσε νὰ τοὺς πείσῃ πῶς εἶτανε ἀδύνατο νὰ εἶναι κιντῶς πού φώναξε. Κι ἀμέσως ἀλλοξέ τον τόνο τῆς φωνῆς του. «Δὲ βλέπετε, κύριε χωροφύλακα; ἐγὼ ἔχω φρυγγίτιδα. Πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ φώναξῃ ἐγὼ;» ἔλεγε με μιὰ κλαψιάρικη φωνή.

Ἄλήθεια. Στὴ φωνή του εἶχε δώσει τῶρα ἓναν τόνο βραχνὸ σὰ νάτανε ὁ λαρυγγίας του ὀλότελα κλειστός ἢ σὰ νὰ ἔπασκε ἀπὸ φτίση.

Στὰ τελευταία ὁ χωροφύλακας δέχτηκε νὰ ἀγνωρίσῃ τὸ πρῶμα γιὰ χωρατὸ και νὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ φύγουμε.

— Ἄστεϊα, ἀστεϊα, εἶπανε μερικοί

— Δὲν ξαίρω ἐγὼ ἀστεϊα. Μποροῦσε νὰναι και τίποτα προσπαχυντιστὲς, μουρμούρισε θυμωμένῃ ὁ χωροφύλακας, φεύγοντας.

Τὶ ἐννοοῦσε μὲ τὴ λέξη «προπαγαντιστές», δὲν μπόρεσα νὰ καταλάβω.

Δὲ φαντάζομαι νὰ μὴν κατάλαβες τώρα πῶς ἡ Σμαρῶ αὐτὴ εἶτανε ἐρωμένη μου. Δηλαδή ἐρωμένη μου ὄχι· εἶτανε μιὰ γυναῖκα γιὰ νὰ περνώξῃ ἢ ὦρα. Μὰ τὴν εἶχα χρόνια ἀρκετὰ κ' ἡ γνωριμιὰ μας δημιουργοῦσε ἓνα στενὸ δεσμὸ πού θὰ μοῦ εἶτανε κάπως δύσκολο νὰ τονὲ διαλύσω.

Τὴν ἄλλη μέρα τὴν ἐπέμενα στὸ σπίτι μου.

Ἦρθε ἀνύποπτη. Ἐγὼ εἶχα ἓνα βαρὶ ὕφος. Δὲν ὑπόπτεψε στὴν ἀρχὴ τίποτα καὶ ἀρχίσε τὰ συνηθισμένα της.

— Δὲ ντρέπεσαι, τῆς εἶπα, νὰ μὲ κοιτᾷς ; δὲ ντρέπεσαι νὰ μπαίνης ἐδῶ μέσα ;

— Αἶ, σὲ καλὸ σου, τί τρέχει πάλε ;

— Ὁχρίσης πάλε νὰ μοῦ ἀραδιάζης ἡλίθιες δικαιολογίες;

— Μὰ σοῦ ὀρκίζομαι, δὲν ξαίρω τί θέλεις νὰ εἰπῆς;

Ἔκανε νὰ πέσῃ ἀπὸ πῶ μου μὰ ἐγὼ τὴν ἐσπρωξά μὲ τρόπο ἀπότομο.

— Γιατί μοῦ φέρνεις ἔτσι βάρβαρα ; εἶπε μὲ παραπονιάρικο τόνο.

— Γιατί εἶσαι μιὰ πόρνη.

Ἔκανε πῶς ζιππάστηκε.

— Πόρνη! Ἐγὼ πόρνη ; Καὶ μοῦ τὸ λές ἔτσι κατάμουτρα ;

— Γιατί νὰ μὴ σοῦ τὸ πῶ ἀφοῦ εἶσαι. Δὲν εἶσαι ; τοιμᾷς νὰ τὸ ἀρνῆθῃς ;

Ἄρχισε νὰ κλαίῃ.

— Νὰ θάψω τὴ μαμά μου, δὲν ἔχω εἶδηση ἀπὸ αὐτὰ πού μοῦ λές.

Ἐποκρινότανε καλὰ τὸ ρόλο τῆς ἀθώας.

— Νὰ θάψῃς τὴ μαμά σου ; Καὶ δὲν τρέμεις πού τὸ λές αὐτό;

— Τὸ λέω γιατί εἶναι ἀλήθεια.

Τότε ἀναγκάστηκα νὰ τῆς τὰ φανερώσω ὅλα. Ἐμεινε μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό. Αὐτὸ δὲν τὸ περίμενε. Ζαλίστηκε, σάστισε, κάτι δοκίμασε νὰ εἰπῇ μὰ εἶτανε τόσο κουτό, τόσο ἡλίθιο, τόσο ἀσυνάρτητο. Στὰ τελευταῖα ἀναγκάστηκε νὰ χαμηλώσῃ τὸ κεφάλι της καὶ νὰ σωπάσῃ.

— Καὶ τώρα ; ψιθύρισε ὑστερὶς ἀπὸ ὦρα.

— Τώρα; Δὲν πιστεύω πῶς θάξῃς τὴν ἀναίδεια νὰ μοῦ ζητήσης νὰ σὲ ξανασχωρῶς. Σὲ συχώρεσα, θυμᾶσαι, τόσες καὶ τόσες φορές, γιατί

ἐκλαιγες μπροστά μου κ' ἐγὼ ὁ ἡλίθιος πίστευα στὰ δακρυὰ σου καὶ σὲ λυπόμουνε. Τώρα ὅμως δὲ θὰ τὸ ξεκπαθῶ. Θὰ φύγης, θὰ φύγης τὴ φορά αὐτὴ καὶ δὲ θὰ ξεκπατήσης πιά ἐδῶ μέσα. Πόρνη !

Μοῦ ἔπεσε στὰ πόδια.

— Λυπήσου με, τί θὰ γίνω ἔμει με διώξης ἐσύ ; Ἡ μαμά μου εἶναι ἀρρωστη. Θέλεις νὰ καταντήσω στοὺς δρόμους ;

Κ' ἐκλαιγε, ἐκλαιγε, καὶ μοῦ ἔπιανε τὰ πόδια καὶ μοῦ φιλοῦσε τὰ χέρια καὶ μὲ ἰκέτευε νὰ τὴνὲ συχωρέσω.

— Σὲ γέλασα πολλές φορές, ἔχεις δίκιο. Τώρα ὅμως, σοῦ τὸ ὀρκίζομαι, δὲ θὰ σοῦ δώσω ποτέ, ποτέ πιά, ἀρορμή. Θὰ γίνω καλλή, δική σου, ὁλότελα δική σου. Σοῦ τ' ὀρκίζομαι.

Ποῦ τὰ εἶχε κείνα τὰ δάκρυα ; Βρύσες ἀστέρευτες τὰ μάτια της.

Αἶ, νὰ μὴ σοῦ τὰ πολιλογῶ, τὴνὲ συχώρεσα. Δὲ βρήκα τὴ δύναμη νάντισταθῶ στὰ δακρυὰ της. Ἡ ταπεινώση της, ἡ συντριβὴ της λυγίσανε τὴν ἐπιμονή μου. Ὑποχώρεσα ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια ὅχι ἀπὸ αἰσθημὰ ἀγάπης. Σοῦ εἶπα, δὲν εἶτανε ἀγάπη ἐκεῖνο ποὺ μὲ ἔδενε μαζί της. Πέστο συνήθεια, οἴχο, ἀνάγκη.

Τὴν ἔπικσα ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὴνὲ σήκωσα ἀπὸ χάρμη.

— Ὡστε μετανιώνεις ἀληθινᾶ ;

— Ἐχεις τὸ λόγο μου. Θὰ μὲ δῆς.

— Σὲ συχωρᾶω γιὰτὶ σὲ λυπᾶμαι. Κοίταξε νὰ κρατήσης τὸ λόγο σου γιὰτὶ ἄλλη φορά δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζης τίποτα ἀπὸ μένα.

Ἐνωθα τὴν εὐχαρίστηση τοῦ ἀνθρώπου ποὺ κάνει μιὰ καλὴ πράξη. Κατώρθωσα νὰ νικήσω τὴ σκληράδα μου καὶ αὐτὸ μὲ ἱκανοποιοῦσε.

Ἀπὸ τότε οἱ σχέσεις μας εἶτανε κανονικὲς μὰ ψυχρὲς. Στὸ βάθος ὑπῆρχε πάντοτε κάτι ποὺ μοῦ τὴν κρατοῦσε σὲ ἀπόσταση. Μὰ φροντίζα νὰ εἶμαι ἀπέναντι της εὐγενικὸς καὶ φιλικὸς ἀφοῦ δὲν μποροῦσα νὰ μὴν ἰθὺς θερμὸς.

Μιὰ βδομάδα ἀργότερα συναντᾶω στὸ δρόμο τὸ Νώντα. Μόλις μὲ εἶδε, ἔτρεξε κατὰπάνω μου πνιγμένος στὰ γέλια.

— Ἄν τὸ βρῆς ποῦ πηγαίνω ; μοῦ φώναξε.

— Ἀδύνατο νὰ τὸ μαντέψω.

— Στὰ Προπούλια.

— Σπουδάζεις ἀρχαιολογία ;

— Σπουδάζω γυναικολογία. Στὰ Προπούλια ποὺ εἶναι ὄχι πάνω

μά κάτω από τήν Ἀκρόπολη. Μά ἀλήθεια δέν τήν ξαίρεις αὐτή τή μπύρα ;

— Ἄ, μπουραρία εἶναι ;

— Μπουραρία μέ ἰδιαίτερα καμπαράκια ἀνκπαυτικώτατα. Καταλαβαίνεις ;

— Ναι, ναι. Σοῦπεςε πάλε στά χέρις κανένα κελεπούρι ;

— Δέ βαριέσαι ; πού νά βρεθῆ καινούριο ; Νά, ἢ Σμαρῶ εἶναι ;

- Ἄ, ἢ Σμαρῶ, ἐκείνη ἢ παλιά πού μοῦλεγε ;

— Ἐκείνη.

— Καί τί ὦρα θά συναντηθῆτε ;

— Τώρα πάω νά τήν περιμένω μέσα στό καμαράκι.

Τόν ἀποχαίρετσα γιατί βιαζότανε. Ὁ ἥλιος εἶχε βασιλέψει καί τὰ σύννεφα προβάλλανε χρυσά κάτω στό Σκρωνικό. Δέν εἶχα καμιά ἀφιβολία πῶς μοῦλεγε ἀλήθεια καί γι αὐτό ἀποφάσισα νά παραμονεύω.

Δέν περίμενα καί πολί. Σέ λίγο ἀλήθεια πρόβαλε ἀπό τὸ δρόμο ἡ σιλουέττα τῆς Σμαρῶς. Βάδιζε βιαστικά κι ἀνύποπτη γιατί τὸ πρῶτο σκοτάδι τήν προστάτευε. Ἐγὼ βγήκα ἀπὸ τὴν κρυψώνα μου καί τήν παρακολούθησα ἀπὸ μακριά.

Ὁμολογῶ πῶς εἴμουνε ταραγμένος. Δέν εἶναι ἀνάγκη ν'ἀγαπήη κανεὶς μιὰ γυναίκα γιὰ νὰ θλίβεται ἔμει τήν βλέπῃ στήν ἀγκαλιά ἑνὸς ἄλλου. Κ' ἐγὼ ἤξαιρα πῶς σέ λίγο ἡ Σμαρῶ θά βρισκότανε στήν ἀγκαλιά τοῦ φίλου μου. Αὐτὸ ἔδὲ μού γκρέμιζε κανένα ἀνώτερο ἰδανικό, μού πλήγωνε ἁμῶς -τόμολογῶ— τὸν ἀντίκειο μου ἐγωϊσμό. Ἐπειτα δὲ φανταζόμουνε ποτὲ πῶς θά μπορούσε τόσο γλήγορα νὰ ξεχάσῃ τοὺς ἄρκους τῆς, τὰ δάκρυά τῆς. Τί ἔπρεπε νὰ κάνω κείνη τὴ στιγμή ; Τί θάκανε ἐσύ ἂν εἴσουνε στή θέση μου ; Νά τήν ἀφήσω νὰ προχωρήσῃ, νὰ μπῆ στή μπουραρία, ἢ νὰ τρέξω, νὰ τήν κρατήσω καί νὰ τῆς φωνάξω ἀπὸ πᾶς ; τί μού εἶπες ; τί μού ὠρκίστηκες ; Ξέχασες τὰ δάκρυα σου ;

Εἴμουνε ἀνίκανος τὴ στιγμή αὐτὴ νὰ πάρω μιὰν ἀπόφαση. Ἐτσι πρόφτασε κείνη καί χώθηκε μέσα δίχως νὰ προλάβω νὰ τήν κρατήσω.

Εἶχα τὸν ἠρωϊσμό—ἢ τὴν ἀφιλοτιμία, ἥπως θέλεις χαρακτηρίσει το—νά περιμένω ἥσο νὰ βγῆ. Βγήκε μόνη. Εἶχανε φαίνεται συμφωνήσει νὰ φύγουνε χωριστά.

Είτανε σκοτεινά και κείνη βιάδιζε γλήγορα είτε γιατί φοβότανε είτε γιατί βιαζότανε κάπου να πάη.

Βγήκα από τὸ μέρος πού παραφύλαγα κ' ἔτρεξα ἀπὸ πίσω της. Τὴν ἔπιασα ἀπὸ τὸ χέρι. Κείνη τρώμαξε κ' ἔβγαλε μιὰ φωνή. «Α!»

— Λοιπόν; τί λές τώρα; Εἶσαι ἢ δὲν εἶσαι μιὰ πόρνη; τῆς εἶπα.

Τάχασε! Σὲ ὅλο τὸ διάστημα πού ἐγὼ τῆς μιλοῦσα μὲ λέξεις πού ἢ καθεμιὰ εἴτανε σίδηρο ἀναμμένο, κείνη δὲν ἀνοιξε οὔτε μιὰ φορά τὸ στόμα της. Τί ἀλέγε; Τί νὰ δικαιολογηθῆ; Τώρα δὲ χωροῦσε πιά καμιὰ δικαιολογία.

Ἐῆχμε μπῆ στὴν πόλη.

— Πρέπει νὰ φύγω. Μὲ περιμένει ἡ μαμά μου, ψιθύρισε.

— Σὲ περιμένει βέβαια νὰ τῆς πᾶς τὴν εἰσπραξή, πόρνη, τῆς σφύριξα στὸ κῆτι σὰ φεῖδι.

Μὲ ἄφησε κ' ἔφυγε τρέχοντας.

Ἐγὼ τὴν ἀκολούθησα ἀπὸ μακριά, δὲν ξαίρω γιατί.

Ἐρτάσε σ' ἓνα παλιόσκκακο, κάτω στὸ Μεταξουργεῖο, καὶ χώθη-κε γλήγορα μέσα σὲ μιὰ μάντρα. Θεέ μου τί μάντρα εἴτανε αὐτή! Μέσα φαινόντανε μερικά καμαράκια, ἀλλὰ ἰσόγεια, ἀλλὰ πάνω σ' ἓνα πκλιὸ χαγιάι: ὅπου ἀνέβαινε κανεὶς μὲ τρία τέσσερα χτιστὰ σκαλάκια.

Ἐγὼ δὲν ἤξαιρα τί ἔκανα.

Χώθηκα κ' ἐγὼ μέσα στὴ μάντρα. Σὲ μιὰ γωνιὰ εἶδα ἓνα ἄλογο δεμένο πίσω ἀπὸ ἓνα κάρο, γυρισμένο ὄρθιο.

Κείνη ἀνέβηκε βιαστικά τὰ σκαλάκια καὶ χώθηκε σ' ἓνα καμαράκι, πού φαινόντανε λίγο φωτισμένο.

Ἀνέβηκα κ' ἐγὼ μὲ κίντυνο νὰ μὲ πάρουνε καὶ γιὰ κανένα λωπο-δύτη. Ἦθελα νὰ γνωρίσω τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σπιτιοῦ της πού δὲν τό εἶχα ἰδῆ ποτέ. Ζύγωσα στὸ τζάμι καὶ κοίταξα μέσα. Στὸ φῶς ἑνὸς καντηλιοῦ εἶδα μιὰ γυναίκα ξαπλωμένη πάνω σ' ἓνα παλιοκρέβατο. Θεέ μου, τί ἀθλιότητα εἴτανε κείνη. Πῶς ζούσανε ἄνθρωποι μέσα σὲ κείνο τὸ καμαράκι τὸ γυμνὸ ἀπὸ κάθε ἔπιπλο, μὲ τὸ χαμηλὸ νταβάνι πού σοῦ κρθότανε στὸ στήθος.

Ἡ Σμαρὴ ζύγωσε στὸ καρεβάτι, ἔσκυψε πάνω στὴν ἄρρωστη καὶ κάτι τῆς εἶπε: Ἵστερα τὴν εἶδα νὰ ζυγῶνῃ στὸ καντήλι πού εἴτανε πάνω σ' ἓνα γραπεζάκι, νὰ σηκῶνῃ τὸ φουστάνι της, νὰ κατεβαζῆ τὴν

κάλτσα της κάτω από την καλτσοδέτα της και να τραβάη ένα χαρτονόμισμα έτσι όπως κάνουνε και στα μπορντέλα. Δεν ξεχώρισα καλά μὰ μου φάνηκε πὼς εἶτανε ἕνα εἰκοσπεντάρικο.

— Ἐνα εἰκοσπεντάρικο τῆς ἔδωσε, εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου. Ὅστερα ἀνοιξε ἕνα ντουλαπάκι, πῆρε ἕνα μπουκάλι καὶ τράβηξε πρὸς τὴν πόρτα. Ἐγὼ τρύπωσα νὰ μὴ μὲ ἴδῃ. Σὰ βγήκε ὄξω, ἔτρεξα ἀπὸ πίσω της. Τὴν εἶδα νὰ διευτύνεται στὸ γειτονικὸ φαρμακεῖο. «Κάποιο φάρμακο γιὰ τὴ μητέρα της θ'ἀγοράσῃ» σκέφτηκα.

Ἔτσι εἶτανε, ὅπως τὸ σκέφτηκα. Ἀπὸ τὸ δρόμο εἶδα τὸ φαρμακοποιὸ νὰ πιάνῃ τὸ μπουκαλάκι καὶ νὰ τὸ γιομίζει μὲ κάποιον ὑγρὸ.

Τώρα τὴν ἄφησα νὰ γυρίσῃ μοναχὴ της στὸ σπίτι. Εἶχα ἀρκετὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν περιέργειά μου.

Ἐγὼ δὲ γύρισα ἀμέσως στὸ σπίτι μου. Ἡ ταραχὴ μου χρειάζοτανε ὥρα πολλή γιὰ νὰ κατακάτῃ καὶ θὰ εἶτανε περιττὸ νὰ ταλαιπωρηθῶ στὸ κρεβάτι μου ζητώντας τοῦ κάκου τὸν ὕπνο. Ἐπειτα ἤξαιρα τὸν ἐχυτὸ μου. Ἄμα εἴμουνε συγκινημένος εἶτε γιὰ κακὸ εἶτε καὶ γιὰ καλὸ, ἔπρεπε νὰ ξεγράψω τὸν ὕπνο γιὰ κείνο τὸ βράδι.

Κάθησα σ' ἕνα καφενεδάκι τῆς συνοικίας μου ὡσαμὲ τὴν ὥρα ποὺ ὁ καφετζῆς ἄρχισε νὰ μαζεύῃ τὶς καρέκλες καὶ νὰ λιγοστεύῃ τὰ ρῶτα. Δεν ξαίρω πὼς μιὰ παράξενη μεταβολὴ εἶχε τώρα δημιουργηθῆ μέσα μου. Ἡ κρυφὴ ἐπίσκεψί μου στὸ σπίτι τῆς Σμαρῶς, τὸ θέαμα τῆς ἄρρωστης μάννας της, ἡ σπουδὴ τῆς Σμαρῶς νὰ τρέξῃ νὰ τῆς ἀγοράσῃ τὸ γιαιτρικὸ της μὲ τὰ λεπτὰ ποὺ εἶχε πάρει βέβαια ἀπὸ τὸ φίλο της, ὅλα αὐτὰ ὁμολογῶ μὲ κάνανε τώρα νὰ βλέπω κάπως ἀλιώτικα τὴ Σμαρῶ. Δὲ θέλω νὰ πῶ πὼς τὴν ἐσυχώρεσα, ἢ πὼς δικαιολόγησα τέλεια τὸ φέρεσίμου της. Μὰ ἐνιωθα πὼς εἶχα φανῆ ἀπεναντί της ὑπερβολικὰ σκληρὸς καὶ βάνουσος. Ὡς τόσο ἔακολουθοῦσα νὰ τὴν κατακρίνω. Καὶ ὅπως κάνουνε ὅλοι ὅσοι βρίσκονται σὲ παρόμοια θέση, ἄρχισα κ' ἐγὼ νὰ κάνω τὸν ἠθικολόγο α' Ἐπί τέλους ἂν ἔχη ἄρρωστη μάννα καὶ θέλῃ νὰ τὴν περιποιηθῇ, νὰ πᾶ, νὰ δουλέψῃ σ' ἕνα μαγαζὶ ἢ σ' ἕνα σπίτι, ὄχι νὰ προτιμᾷ αὐτὴ τὴ ζωὴ»

Ὅπως κι ἂν εἶναι, εἶχα πάρει πικρὴ τὴν ἀπόφασί μου νὰ κόψω ὀριστικὰ κάθε δεσμὸ μαζὶ της. Αὐτὸ μοῦ ὑπαγόρευε ἡ ἀξιοπρέπεια μου, ἡ ἐγωισμὸς μου, ὁ θυμὸς μου ἐπιτέλους ποὺ ζητοῦσε κάπου νὰ ξεθυμᾷ.

Κοιμήθηκα πολὶ ἀργὰ μὲ τὴν ἀπόφασί αὐτή.

Τὸ πρῶτὸ κάποιος μοῦ χτύπησε τὴν πόρτα. Ἀναγνώρισα τὸ συνηθισμένον χτύπησα τῆς Σμαρῶς. Πάλι αὐτή; Ὑστερὰ ἀπὸ τὴ χτεσινὴ σκηνή; Τὶ ἐρχεται λοιπὸ νὰ κάνη;

Σκέφτηκα ἂν ἔπρεπε νὰ τῆς ἀνοίξω ἢ ὄχι. Κεῖνη ξαναχτύπησε μ' ἕναν τρόπο δειλὸ, διακριτικὸ,

Ἐΐτανε ἀκόμη πολὶ πρῶτὶ. Ὁ οὐρανὸς φαινότανε γιομάτος σύννεφα καὶ ὄλο ψιλόβρεχε. Συλλογίστηκα πὼς ὅλη τὴν ὥρα αὐτὴ ποῦ καθεται ὄξω ἀπὸ τὴν πόρτα μου καὶ περιμένει, ἢ βροχὴ θὰ πέφτῃ ἀπάνω της.

Ἄς κάνω καὶ τὴν τελευταία ὑποχώρηση. Ἐπιτέλους δὲ χάνω καὶ τίποτα. Μιὰ φορὰ τὴν ἀπόφασή μου γιὰ νὰ τὴν διώξω ἀπὸ κοντὰ μου τὴν πῆρα καὶ τῶρα εἶμουν ἡσυχος. Μὰ καμιά πιά ὑποχώρηση, καμιά ἐπιείκεια στὸ παραμικρότερο γιὰτὶ ἀλιῶς κιντυνεύω νὰ γελιοποιηθῶ ἀπέναντι της.

Σηκώθηκα καὶ ἀνοίξα τὴν πόρτα.

Μπήκε μέσα μὲ τὸ κεφάλι κατεβασμένον. Προχώρησε ἀργὰ ὡς τὸ κατώφλι τῆς κάμαρας μου καὶ στάθηκε.

— Δὲ φανταζόμουνε πὼς θὰ εἶχες κουράγιο νὰ μὲ ξανακίδης, τῆς εἶπα.

— Ἄφησέ με νὰ σοῦ μιλήσω. Δὲ σοῦ ζητῶ πιά καμιά συχώρηση.

— Δόξα σοὶ ὁ θεὸς ποῦ τὸ κατάλαβες.

Ἔμεινε λίγη ὥρα ἠσιωπηλὴ. Ἐπειτα μοῦ εἶπε μὲ φωνὴ ἀδύνατη, ντροπαλὴ.

— Εἶχες δίκιο.

— Αὐτὸ ἔλιπε νάχω καὶ ἄδικο.

Σώπασε πάλι. Δυσκολευότανε νὰ προχωρήσῃ.

— Τώρα δὲν ἦρθα νὰ σοῦ ζητήσω συχώρηση. Ἦρθα μόνο νὰ σοῦ ἐξηγηθῶ.

— Τὶ ἐξήγηση; Τῶρα πιά μοῦ εἶσαι μιὰ ξένη. Τίποτα δὲ μᾶς ἐνώνει πιά. Κάνε ὅ,τι θέλεις.

— Τὸ ξαίρω. Μά...

Κοντοστάθηκε, ξερολατάπισ.

— Μά; ξαναεἶπα ἐγὼ γελώντας εἰρωνικὰ καὶ μὲ ἀδιαφορίαν.

— Εἶναι στὸ αἷμα μου. Εἶναι σάπιον τὸ αἷμα μου.

— Μμ. Ἐχομε τώρα καὶ φιλοσοφίες;

—Μή με ειρωνεύεσαι. Σοῦ λέω τὴν ἀλήθεια, τὸ αἷμα μου ... Εἶμαι ἓνα χαλασμένο, ἓνα ἄθλιο πλάσμα. Ξερίω κ' ἐγώ. Ἴσως νά'ναι κι ἀπὸ τὸν πατέρα μου πὺ πέθανε ἀπὸ μιὰ κακὴ ἀρρώστεια...

— Ἀπὸ τὴν ἴδια θὰ πεθάνης κ' ἐσύ ; τῆς εἶπα κόποντας τὴν μέ μιὰ σκληράδα πὺ μοῦ προξενούσε μεγάλη ἡδονή.

Ἄναστέναξε.

—Κι αὐτὸ τὸ ξαίρω. Μὰ δὲν μπορῶ νὰ κάνω ἀλιώτικα. Ἔχω τόσες φορὲς ὑποσχεθῆ στὸν ἑαυτὸ μου μὰ πάντοτε τὸν γελῶ. Μὲ τραβάει ἡ ἀνοιχτὴ ζωὴ. Θέλω νὰ ζήσω. Τὸ σπίτι μου εἶναι μιὰ κόλαση. Τὸ νταβάνι μεῦ κάθετα στὸ στῆθος, κ' ἡ μητέρα μου εἶναι χρόνια ἀρρωστη κι ὅλο βογγάει...

— Ξαίρω, ξαίρω, θὰ τὰ ρήξης τώρα ὅλα στὴ μάνα σου. Νὰ πῆ- γαινες νὰ δουλέψης, ἂν ἀγκυρῶσαι τὴ μάνα σου.

— Ἔχεις δίκιο Αὐτὸ ἔπρεπε νὰ κάνω. Μὰ σοῦ εἶπα. Τὸ αἷμα μου εἶναι σάπιο. Εἶμαι μιὰ ἀρρωστη πὺ βλέπω τὸ σωστὸ μὰ μοῦ λείπει ἡ δύναμη νὰ τὸ πραγματοποιήσω. Νὰ ἤξαιρες πόσο ζηλεύω, πόσο λαχταρᾶω τὴν τίμιαν ζωὴ. Μὰ με τραλαίνει ἡ ἐξοχή, ὁ χορὸς, τὸ γλέντι, τὸ λοῦσο. Μπροστὰ τοὺς θολώνεται ἡ κρίση μου κκι πέφτω σὰν τὸ πουλὶ πὺ τὸ μαγεύουνε τὰ μάτια τοῦ φειδιοῦ.

Ἔσκασα τὰ γέλια.

— Ἄ, ἔτσι λοιπόν ; εἶπα μὲ τόνο ειρωνικό.

Σώπασε κάμποσο ἐνῶ μὲ τὰ δάχτυλα τῆς ἔστρωβε ἀργὰ τὴν ἄκρη τῆς ζακέτας τῆς γιὰ νὰ δώσῃ μιὰ διέξοδο στὴν ἀμηχανία τῆς.

— Ἔτσι εἶναι, τόμολογῶ. Δὲν μπορῶ πιὰ νὰ σοῦ κρύβουμαι. Χρόνια κατῶρθωνα νὰ σοῦ κρύβουμαι κκι νὰ σὲ νάνω νὰ πιστεύης πὺς εἶχα σκέση μόνο μὲ σένα. Ὅχι. Σοῦλεγα ψέματα, σὲ ἀπατοῦσα. Εἶχα σκέση μὲ πολλούς. Μὰ ἐσύ εἶχες τόση κλοσύνη, τόση γενναιοφυχία ὥστε νὰ μὲ συχωρῆς πάντα κάθε φορὰ πὺ ἀνακάλυπτες κάτι.

Τὰ δάχρυα ἀρχίσκανε νὰ κυλᾶνε ἀπὸ τὰ μάτια τῆς.

— Νιώθω τὴν ἀνάγκη σήμερα νὰ σοῦ ἀνοίξω ὅλη τὴν καρδιά μου. Ἡ ἔξιμολόγηση αὐτὴ μοῦ κάνει καλὸ. Πιστεύω μάλιστα πὺς κ' ἐσύ ὁ ἴδιος περσσότερο θα μ' ἐχτιμήσης τώρα πὺ μαθαίνεις ἀπὸ τὸ στόμα μου τὸ ἴδιο ὅλη τὴν ἀλήθεια. Τὶ ὠφελεῖ πιὰ τὸ ψέμα ; Εἶναι ἀργὰ γιὰ νὰ σοῦ ξαναπῶ ψέματα.

Κούνησε τὸ κεφάλι τῆς.

Ἀκολούθησε μιὰ θλιτερὴ σιωπὴ πού βόσταζε πολλὴν ὥρα. Εἶχα συγκινηθῆ.

— Ἐσύ δὲν μποροῦσες νὰ μοῦ χάρισης αὐτὴ τὴ ζωὴ. Οὔτε τὰ μέσα σου τὸ ἐπιτρέπανε, οὔτε ἡ θέση σου. Ἐσύ εἶσαι ἓνας κύριος στὴν κοινωνία μὲ ἔνομα καὶ δὲν μποροῦσες βέβαια νὰ παρουσιάξειςαι στὰ δημοσίων κέντρα μὲ μιὰ κοινὴ γυναικούλα στὸ πλευρὸ σου. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια. Καὶ σὲ δικαίωνω. Ἄν εἶχα κεφάλι, θάπρεπε νὰ εἶμαι ἱκανοποιημένη μὲ αὐτὸ πού μοῦ χάριζες ἐσύ, καὶ πού εἶτανε ἀρκετὸ γιὰ μιὰ ζωὴ ἡρεμὴ καὶ μετρημένη. Μὰ ἐγὼ θέλω συγκίνηση, θόρυβο, ζωὴ. Σοῦ τὸ εἶπα, εἶμαι ἓνα ἔθλιο πλάσμα.

Τώρα τὰ δάκρυά της γίνανε πικρότερα. Ἡ βροχὴ χτυποῦσε στὰ τζάμια μου καὶ ὁ οὐρανὸς εἶχε γίνει κατὰμαυρος. Ζύγωνε μπόρα. Ἡ γὰρ μου ζύγωσε καὶ ἄρχισε νὰ τρίβεται ἀπάνω μου.

— Τί θέλεις τώρα; τῆ; εἶπα μὲ μλακὸ τόνο.

Δὲ μοῦ ἀπάντησε.

— Νιώθεις βέβαια πὺς εἶναι ἀδύνανο νὰ σὲ συχωρέσω μὲ ὅσα καὶ ἂν εἶπες. Ἄ δὲν ἐβλεπα μὲ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια... Μὰ τώρα νιώθω φρίκη μπροστά σου, συνάμα καὶ σιχασιά. Σὲ λυπᾶμαι βέβαια, κακομοῖρα, σὲ λυπᾶμαι βαθιά. Τὸ βλέπω, εἶσαι ἓνα ἄρρωστο πλάσμα...

Σήκωσε ξαφνικὰ τὸ κεφάλι της. Τὰ μάτια της φανήκανε κατακόκκινα ἀπὸ τὸ κλάμα.

— Αὐτὴ τὴ χάρη σοῦ ζητῶ. Νὰ μὲ θεωρήσης γιὰ μιὰν ἄρρωστη. Μιὰν ἄρρωστη δὲν τὴν πετοῦνε στὸ δρόμο. Δὲ σοῦ λέω νὰ μὲ γιατρέψης, γιατί, τὸ βλέπω, ἡ ἀρρώστεια μου εἶναι ἀγιάτρευτη, ἔχει ποτίσει ὅλο μου τὸ κορμί. Εἶμαι ἓνα σάπιο πλάσμα...

Μιλοῦσε γρήγορα, νευρικὰ.

— Ἐσύ εἶσαι ἓνας ἄντρας. Σοῦ χρειάζεται μιὰ γυναίκα, σοῦ χρειάζονται πολλὲς γυναῖκες. . . Μέσα στὶς πολλὲς, τί σὲ πειράζει ἂν εἶμαι καὶ ἐγὼ μιὰ ἀπ' αὐτές;

— Θέλεις νὰ σ' ἔχω σὰ μιὰ κοκότα; . . .

Ἔβαλε ὅλα τὰ δυνατά της καὶ μοῦ ἀπάντησε.

— Ναι, πάρε με γιὰ μιὰ κοκότα. . . Συλλογίσου, ἔχω καὶ τὴ μάνα μου ἄρρωστη χρόνια . . .

Τὸ στῆθος της ἀνεβοκατέβαινε καὶ τὰ δάκρυα κυλούσανε στὰ μάγουλά της.

Τὸ ἀστροπελέκι ξέσπασε ἐπὶ τέλους κάνοντας τὰ τζάμια μου νὰ τρίξουνε. Ἡ βροχὴ ἔπεφτε μὲ τὸ τουλούμι. Μέσα στὴν κάμαρα ἔφτανε τὸ βουητὸ τοῦ ποταμιοῦ ποὺ κατέβαινε ὄξω στὸ δρόμο.

Κεῖνη ἔτρεφε. Τὴν ἔπιασα ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὴν ἔβαλα νὰ καθήσῃ σὲ μιὰ κρέκλα.

— Σὲ φχαριστῶ. Εἴσουσε πάντα καλὸς σὲ μένα, ψιθύρισε.

Μοῦ ἔπιασε τὰ χέρια κι ἄρχισε νὰ μοῦ τὰ φιλῇ.

Τώρα ἓνα πυκνὸ σκοτάδι εἶχε ἀπλωθῆ μέσα στὴν κάμαρα.

Ἄκουγόντανε ἀναφυλλητά. Ἡ γάτα μου ἀνεβασμένη πάνω στὸ τραπέζι τῆς μέσης, εἶχε στηλώσει τὰ πρασινοκίτρινα μάτια της πάνω στὴ Σμαρῶ καὶ πότε κοίταζε κεινὴ, πότε ἐμένα, μ' ἓναν τρόπο περιέργο. . .

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΤΡΥΓΟΣ

Τ' ἄγουρο φροῦτο πήρε νὰ χυσοῦσῃ
γιὰ μᾶς σιὸν κλώνο· τὸ ποθοῦσα τόσο !
Στὸν κῆπο μ' ἂν σεργιάνιζα καὶ μ' ὄση
λαχτάρα στὸ πλευρό σου, οὔτε ν' ἀπλώσω

στὴ σάρκα του τὸ χέρι νὰ ζυγώσῃ
δὲν ἤθελα, μὴν τύχη καὶ πληγώσω
τὴν ἄχραντη δροσιὰ του πρὶ μεστῶσῃ,
καὶ τίς χλωμές του χάρες μαραζώσω.

Μὰ σήμερα ποὺ ξύπνησε, ὦ χαρὰ μου !
στὴν ὄριμη τὴν ὥρα κάποιου γάμου
κι ὁ ἀβάσταχτος χυμὸς του γιὰ μᾶς στάζει,

ἀλλὰργα κάθε : ἀκόμα ! στὴν ἀκμὴ του
τώρα τὸ νοιώθω· αὔριο μαζί του,
ὁ τρύγος θάχῃ καὶ ἀπὸ μαράζι.

ΚΛΕΑΡΕΘΗ ΜΑΛΛΑΜΟΥ

ΑΠΟ Τ' «ΑΜΑΡΤΩΛΑ»

Β'. ΣΕΙΡΑ

ΣΑΝ ΤΟΝ ΚΑΠΝΟ...

Εΐτανε για μένα ένα θλιβερό μεσημέρι. Τό πουλί, μιὰ καρδερίνα πού τραγουδούσε αδιάκοπα, άξαφνα πέθανε. Κ' έκλαψα. Ποιός ξέρε! πόσους πόνους και πόσα μυστικά πήρε στο νεκρικό φτερούγισμά της.

Εΐτανε θλιβερό μεσημέρι... Και τότε, σ' αυτή την πονεμένη ώρα, 'Εσύ, έπέρασε; καμαρωτή, λιγερή, σάν κυπαρίσσι κινούμενο. Και ή καμένη ή καρδερίνα ξεχάστηκε.

Σε ξαναείδα στό θέατρο, τή βραδειά μιās πρόβας. Ξαναείδα κ' εκείνο τό μάτι σου, τό φωτολουσμένο, τό άνίκητο, πού έχει χίλιες τρικυμίες έρωτικές, και τό αγάπησα. Κι από τότε ό νοός μου, γοργό πουλί, έρχεται σ' έσένα, σάν άλλη καρδερίνα, να χλιοτραγουδήση.

Σ' έβλεπα άχόρταγα την ώρα πού ροφούσες τόν καπνό, κ' έπειτα σάν θυμίαμα τόν έστελνες για να διαλυθή στό άπειρο.

Κ' έπόθησα να είμαι ή ζωή κι ό θάνατός του.

Λίγες στιγμές ανάμεσα στα δόντια σου, στα χείλια σου, επάνω από τα μάτια σου, κ' έπειτα, σάν τό καπνό, να σβήσω...

ΔΡΑΜΑ

Πώς έτρεμα ! Πίσω από τις κουρτίνες του θεάτρου παιζότανε ένα δράμα με πρωταγωνιστές την τρικυμία της ψυχής μου.

Ό,τι λαχταρούσα κ' έπόθησα εΐτανε κοντά μου γελαστό και πρόσχαρο. Χείλια κόκκινα και μάτια φλογερά, σώμα λαμπαδερό, και λόγια θερμά. Σε λίγες στιγμές παίχτηκε τό δράμα πίσω από τις κουρτίνες του θεάτρου.

Κ' έπειτα άρχίνησε ή ζωή να κυβερνάει τή θερμή αγάπη μας. 'Η θάλασσα πού άνοιξε την άγκαλιά της και με δέχτηκε εΐτανε μιὰ ματιά της. 'Αρχίνησε ή ζωή να κυβερνάει τό πάθος μου. Και τό μικρό λευκό καράβι, ή καρδιά μου, άνοίχτηκε στα πέλαγα πού δέν έχουνε λιμάνια και νησάκια, στεριή παρηγοριά των θαλασσοδαρμένων.

Και πλέω στ' άνοιχτά, στ' άγνωστα, με κυβερνήτη τό πάθος μου, πού άξαφνα γεννήθηκε και άνθισε φλόγες και καημούς.

Σινιόρα, άνοιξε τα πανιά σου άφοβα γιατί μελλούμενο εΐτανε κάτω από τις τρικυμίες και τις καταγίδες των ματιών σου να καταποντισθώ. . .

MIX. ΡΟΛΑΣ

ΛΥΡΙΚΕΣ ΠΡΟΖΗΣ

ET IN ARCADIA EGO (*)

... Κι ανέβηκα ψηλά στην κορφή του βουνού κι αγνάντευα κάτω τον τόπο που είναι της γενιάς μου ή κοιτίδα. Κι ως έρρηγνε ο ήλιος άπάνου του σμαραγδένιο μαγνάδι, μου θολώναν τὰ μάτια από δάκρια.

Κ' είδα πέρα, σ' ένα πράσινο φόντο, τὸ παλιό μας τὸ σπίτι. Σάν καράβι ν' αστράφτει στὸν ήλιο. Μὲ τὰ ξάρτια χρυσά. Μὲ γυρτὴ κουπαστὴ πρὸς τὸ κύμα. Καὶ σὰ νάταν τρανὸ παλληκάρι, νὰ βαστάει στὰ χρόνια.

Κ' είδα καί, πὸν παιγνίδιζε ὁ ήλιος, τὸ παλιὸ κοιμητήρι. Τοὺς θλιμμένους ἀπόμερους τάφους σὲ ξεφάντωσης ὄρα. Κ' ένα γύρω οἱ ζωὲς πὸν είχαν σβήσει, ν' ἀνασαίνουν σάν πρῶτα.

Κ' είδα μὲς σιὸς ἀπόμερους τάφους, τῶν προγόνων τὸ μνήμα. Τρισωραῖο νὰ λάμπει στὸν ήλιο,—ἀκατάλυτη τάπια. Κι ὅσους εἶχε στὰ σπλάχνα του κλείσει, νὰν τοὺς φέρνει ξινὰ στὴ ζωὴ, πολεμάρχων φουτσάτο.

Κ' ἡ καρδιά μου χτυποῦσε. Κι ἀκόμη (ὅπως έρρηγνε ὁ ήλιος τριγύρω σμαραγδένιο μαγνάδι) μου θολώναν τὰ μάτια ἀπὸ δάκρια.

ΑΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗ

Σὲ κρατῶ μυστικὴ ἀπ' τὸν κόσμο, σὲ κρύβω ἀπ' τοῦ ήλιου τὴ θωριά.

Δὲ γράφω τραγούδι σὲ σένα, δὲν ὑφαίνω στὰ μαλλιά σου τριγύρω πλοκάμι ἀπὸ κισσὸ κι ἀπὸ ρεῖκια.

Σὲ κρατῶ μονάχα γιὰ μένα.

Ἔτσι ἀπλή, ἀτραγούδιση, ἀστεφάνωτη, πρόσχαρη ὅμως πάντα, — πηγὴ τῆς διψασμένης μου ζωῆς.

*) Ἀπὸ τὴ νέα συλλογὴ «Λουλούδια — Ἔρωτες— Ταξίδια», πὸν κυκλοφορεῖ αὐτὲς τὲς μέρες (Ἔκδοση βιβλιοπωλείου Ζηράκη).

Γύρω σου ύφαινω, ἀράχνη ἀνυφάντρα, ἓνα δίχτυ τῆς πυρωμένες μου ἀνασαμιές, καὶ σὲ κρύβω — σὲ κρύβω μακριὰ καὶ πέρ' ἀπὸ τοῦ ζηλιάρη τοῦ κόσμου τὰ μάτια.

Μοῦ φτάνεις μονάχα γιὰ μένα.

Τὸ γέλιο σου, πρόσχαρο καθὼς κυλάει, βότσαλα, θαρρεῖς, καὶ κουφέττα πού τὰ ταιζω στὴν ἀπαλάμη μου, γιὰ μένα γροικιέται σὰν ἡ καλύτερη νᾶναι μουσική, — τῆς ψυχῆς ἀπαλὸ ἓνα χαιδεμα.

Καὶ τὰ μάτια σου, καθὼς βυθιοῦνται, βαθειά, ἐρευνητικὰ στὴν ὑπαρξή μου, σὰν κάτι νὰ μοῦ λένε γιὰ τῆς Χαρῆς πού περᾶσανε, σὰν κάτι νὰ μοῦ τραγουδᾶνε γιὰ τῆς νέας Χαρῆς, πού μοῦ φέρνεις Ἐσὺ.

Ὅμως γιὰ τὸ κορμί σου, τὸ θεῖο, τὸ πλαστικό, μηδὲ λέξη χαράζω στὴν ἐπιτύμβια ἐπιτύχη πλάκα γιατί τότε θὰ σ' ἔδινα σὸν κόσμος ἀτόφια καὶ δὲ θᾶσυνα πιά τὸ μυστικό μου τραγοῦδι Ἐσὺ, παρὰ ἓνας σκοπὸς παράταιρος μὲς στῶν ἄλλων τὰ χεῖλια, κ' ἴσως μιὰ σωριασμένη κολώνα μὲς στὰ τόσα τὰ ἐρείπια.

Σ' ἘΝΑΝ ΤΟΠΟ ΠΟΥ ἘΡΗΜΩΣΕ . . .

. . . Κ' ἐπέσανε τὰ ξερὰ φύλλα στὴ γῆ κ' ἐρημώθηκε ὁ τόπος. Τὰ βουνὰ τὰ σκέπασε ἡ καταχνιά κ' ἡ θολούρα καὶ κάπου ἀριὰ μόλις ἐθάμπιζε κάτι ἀπ' τ' οὐρανοῦ τὸ γαλάζιο.

Κ' ἐμείναμε μόνοι ἐμεῖς σ' ἓναν τόπο πού ἐρήμωσε. Μόνοι νὰ περᾶσουμε στὰ ξερόφυλλα ἐπάνω. Μόνοι ν' ἀγναντίψουμε τῶν βουνῶν τὴ θολούρα. Καὶ μόνοι νὰ κοιτάζουμε πέρα τ' οὐρανοῦ τὸ γαλάζιο.

Καὶ βροντοῦσε κατεπάγω μας ὁ προμνητηὶς κεραυνός. Καὶ τραγουδούσαμε, σὰν ἐθάμπιζε κάπου, ἓνα πλῆθος πουλιά, σπίνου καὶ φλώρια, κάτι τραγοῦδια παράταιρα, πού δὲν ἰδῆσαιρες ἂν εἶτανε τόχα τῆς ζωῆς ξεφανιώματα ἢ τῆς ζωῆς μοιρολόγια.

Κ' εἴμαστε μόνοι ἐμεῖς σ' ἓναν τόπο πού ἐρήμωσε. Καὶ δὲ λέγαμε λέξη, μὴν ταραξοῦμε τῆς ἐρημιᾶς τὴ γαλήνη, καὶ δὲν ἀκούγαμε ἄλλο ἀπὸ τῶν φύλλων τὸ πέσιμο σὰν φυσοῦσε τ' ἀγέρι, ἀπ' τῶν πουλιῶν τὸ κελᾶιδισμα σὰν ἐθάμπιζε κάπου.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΙΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΔΑ ΠΟΙΗΤΡΙΑ

(Edna St. Vincent Millay)

Ἡ Edna St. Vincent Millay εἶναι ἡ ποιήτρια πού ἀπό τοὺς νεώτε-
ρους Ἀμερικανούς λυρικούς συγκεντρώνει ἴσως τὰ μεγαλύτερα χαρίσματα.
Γεννήθηκε σὰτ 1892. Ὁ ὄγκος τοῦ ἔργου της δὲν εἶναι μεγάλος, ἔχουν πῆ-
δμως γιὰ μερικὰ ἀπὸ τὰ ποιήματά της πὼς κάποιο «φτάνουν ὡς τὸ με-
γало». Ἐνα ἀπὸ τὰ ποιήματά της ἡ Renascence, γραμμένο ὅταν ἡ ποιή-
τρια ἦταν μόνο 19 χρονῶν, θεωρεῖται ἀπὸ τὰ πιὸ δυνατὰ καὶ παράξενα σὲ
ὁμορφιά ποιήματα τῆς νέας Ἀμερικανικῆς ποίησης. Ἡ Edna Millay, ἐκτὸς
ἀπὸ τοὺς τρεῖς ποιητικούς τόμους πού ἔχει ἐκδόσει, ἔχει κάνει καὶ διάφο-
ρες μεταφράσεις τραγουδιῶν, ἔχει γράψει διηγήματα, καθὼς κ' ἓνα θεα-
τρικὸ ἔργο. Σήμερα γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» μεταφράζουμε πρό-
χειρα μερικὰ ἀπὸ τὰ λιγότερα ποιήματά της:

GOD' S WORLD

(Θεοῦ Κόσμος)

ὦ κόσμε, δὲ μπορῶ νὰ σὲ πιάσω ἀπὸ πολὺ κοντὰ!
Τοὺς ἀνέμους σου, τοὺς ἀπλωμένους σου σταχτιοὺς οὐρανοῦς!
«Τίς ὀμίχλες σου, πού κυλοῦνε κι ἀνεβαίνουν!
Τὰ δάση σου, πού αὐτὴ τῆ χινοπωριὰτικῆ μέρα, πονοῦνε καὶ καταπέ-
[φτουν
Κι ὅλα λὲς κλαῖνε ἀπὸ χρωμα! Αὐτὸν τὸν ξερό γκρεμὸ
Νὰ σφίξω ἀπάνω μου! Ν' ἀνασηκώσω τὸ γέροσιμο τοῦ μαύρου αὐτοῦ
[βράχου!
Κόσμε, κόσμε, δὲ μπορῶ νὰ σὲ πιάσω ἀπὸ πολὺ κοντὰ!

Ἐπὸ καιρὸ εἶχα ἀντικρίσει μέσα σ' ὅλα αὐτὰ μιὰ δόξα,
Ὅμως αὐτὸ ποτὲ δὲν τῶχα ἰδῆ.
Τόσο εἶναι ἔδῳ τὸ πάθος τώρα
Ποὺ μὲ συντριβεὶ ὀλόκληρη. Κύριε, φοβάμαι
Πὼς ἔκανες τὸν κόσμιο παρὰ πολὺ ὁμορφο αὐτῆ τῆ χρονιά!
Ἡ ψυχὴ μου θαρρῶ πὼς ἔχει βγῆ ὅλη ἔξω ἀπὸ μένα· μὴν ἀφήσης νὰ
[πέση
Οὔτ' ἓνα φλογισμένο φύλλο· δέομαί Σου, οὔτε ἓνα πουλι νὰ φωνάξῃ!

WILD SWANS

("Άγριοι κύκνοι)

Κύτταξα μέσα στην καρδιά μου ενώ οι άγριοι κύκνοι περνοῦσαν από
[πάνω.

Τί νάταν αὐτὸ πού εἶδα καὶ πρὶν δὲν τῶχα ἰδῆ;
Μόνο ἓνα ρῶτημα περσότερο ἢ ἓνα ρῶτημα λιγότερο:
Τίποτα πού νά ταίριαζε μὲ τὸ πέταμα τῶν ἀγρίων πουλιῶν πού πέ-
[ταγαν.

Κουρασμένη καρδιά, παντοτινὰ ζώντας καὶ πεθαίνοντας!
Σπίτι χωρὶς ἀέρα! Σ' ἀφήνω καὶ κλείνω τὴν πόρτα σου!
"Άγριοι κύκνοι, περάστε ἀπάνω ἀπ' τὴν πόλη, περάστε ἀπάνω
"Απὸ τὴν πόλη πάλι, σέρνοντας τὰ πόδια σας φωνάζοντας !

I SHALL GO BACK

(Θὰ πάω πίσω)

Θὰ πάω πίσω πάλι σὴν ἔρημ ἀκρογιαλιά,
"Ἐνα μικρὸ θὰ χτίσω καλύβι στὸ γυαλό,
"Ἐτσι πού θὰ μπορῆ κι ὁ παραμικρὸς σωρὸς
Τῶν ἀδυνάτων φυκιῶν μὲς' ἀπ' τὴν πόρτα νά γλυστράη,
"Ἐνα ἢ δύο μέτρα μόνο, καὶ πιά ποτέ
Δὲ θὰ γυρίσω νά σὲ πιάσω ἀπὸ τὸ χέρι
Θὰ φύγω πέρα πρὸς ὅ,τι καταλαβαίνω
Κ' εὐτυχισμένη θὰ εἶμαι δπως δὲν ἤμουνα ποτέ.

"Ἡ ἀγάπη πού γιὰ μιὰ στιγμὴ στάθηκε στὰ μάτια σου,
Τὰ λόγια πού γιὰ μιὰ στιγμὴ πέρασαν ἀπάνω ἀπὸ τὴ γλώσσα σου,
"Ἐνα εἶναι μ' ὅλα ἐκεῖνα πού πεθαίνουνε μέσα σὲ μιὰ στιγμὴ,
Κάτι λιγότερο εἰπωμένο, κάτι περσότερο τραγουδισμένο·
"Ὅμως θὰ ξανάβρω τοὺς ἀγέλαστους βράχους καὶ τοὺς οὐρανοὺς
"Ανάλαχτους καθὼς ἦτανε ὅταν ἤμουιν νέα.

PITY ME NOT

(Μὴ μὲ λυπάσαι)

Μὴ μὲ λυπάσαι ἂν τὸ φῶς τῆς μέρας
Στὸ σβύσιμο τῆς μέρας δὲ φέγγει πιά στὸν οὐρανό.

Μὴ μὲ λυπάσαι γιὰ τὶς ὁμορφιάς πού ἔχουν περᾶσαι
 Ἐπὶ χωράφια κι ἀπὸ θάμνους στὸ κύλημα τοῦ χρόνου.
 Μὴ μὲ λυπάσαι γιὰ τὸ λιγότεμα τοῦ φεγγαριοῦ,
 Οὔτε ἂν τὰ ρήχη τῆς θάλασσας γυρίζουν πίσω πρὸς τὸ κύμα,
 Οὔτε ἑνὸς ἄντρα ἂν ὁ πόνθος σωπαίνει ἔτσι γρήγορα,
 Οὔτε ἂν ἐσὺ δὲ μὲ κυττάξεις πιά μὲ ἀγάπη ἐμέ.

Αὐτὸ τῶξερα ἐγὼ πάντοτε· ἡ ἀγάπη δὲν εἶναι
 Παρὰ τ' ὀλάνοιχτο λουλούδι πού τρικυμίζει ὁ ἄνεμος,
 Παρὰ τὸ μεγάλο τὸ κύμα πού χύνεται στὴν ἄστατη ἀκρογιαλιά,
 Σπέρνοντας καινούργια ναυάγια μαζεμένα στοὺς ἀνέμους.
 Λυπήσου με ἂν ἡ καρδιά εἶναι δκνή νὰ μάθῃ
 Ὅτι γοργὸς ὁ νοῦς ἀντικρίζει σὲ κάθε γύρισμα.

Μεταφραστὴς ΔΕΑΝΔΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΒΙΡΓΙΛΙΟΥ

Η ΦΗΜΗ

173. Μὲ μιᾶς πετάει στῆς Ἀφρικῆς τὶς πολιτεῖες ἡ Φῆμη,
 ἡ Φῆμη, πού γοργότερο κακὸ ἀπ' αὐτὴ δὲν εἶναι.
175. Ζῆ μὲ τὴν κίνηση, κι ὡς πάει ὄλο ἀποχτάει δυνάμεις·
 πρῶτα ἀπ' τὸ φόβο τῆς μικρῆς, κατόπι ἀξάινει τόσο,
 πού ἐνῶ στὴ γῆ πατῆ βυθᾶ σὰ νέφη τὸ κεφάλι.
 Ἡ Γῆ λένε τὴ γέννησε, πού ἀπ' τῶν θεῶν ὀργιστὴ
 τὴν ὄργητα, στερνὴ ἀδερφή τοῦ Κοίου καὶ τοῦ Ἐγκαλάδου,
180. μὲ πῶδια ἀστραφτερὰ καὶ μὲ φτερὰ πού δὲ μουδιάζουν.
 Τέρας φοιχτό, πού ὅσα φτερὰ στὸ σῶμα του ἔχει, τόσα
 καὶ μάτια κάτω ἔχει ἀνοιχτά, καὶ στόματα καὶ γλῶσσες
 πού ὄλο μιλοῦν, καὶ τόσ' αὐτιά πού πάντα ἔχει ἀσκωμένα.
 Τὴ νῆχτα τρέχει ἀνάμεσα γῆς κι οὐρανοῦ, σὰ σκότη
185. σφυρίζοντας, καὶ δὲ σφαιλεῖ σ' ὕπνο γλυκὸ τὰ μάτια,
 καὶ τὴν ἡμέρα σ' ἀψηλὸς σκεπὲς ἡ πύργους στέκει
 σκοπός, καὶ τὶς πολύκοσμες κατατρομάζει χῶρες,
 μαντατοφόρος σταθερὸς ψευτιάς κι ἀλήθειας ὁμοῖα.

(Ἀπὸ τὴν «Αἰνειάδα» Βιβλίον Δ')

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ

LUDWIG ΒÄTE

ΤΟ ΧΩΡΙΟΥΔΑΚΙ ΣΤΗ ΝΥΧΤΑ

Νύχτα ήσυχη ! Γλυκά τρέμουν τ' αστέρια,
βαριές σάν κουρασμένες πέφτουνε οί σκεπές
και σά βλαστάρια τὸ καμπαναριδ̄ κεινέται
στοῦ ἀπείρου τὰ λημέρια.

Στὸ σπῖτι ἀκόμα τοῦ καπᾶ ἓνα φῶς,
πάνου ἀπ' τὴ Βίβλο ὁ γέρος ξαγρουπνᾶ σκυφτός.
Θροοῦνε τὰ δέντρα. Τριλιαστὸ τραγοῦδι φτερουγίζει
ἀπ' τὸ σκολί, πού ὁ δάσκαλος τονίζει
δίνοντας τὴν ψυχὴ του
στὸ βιολί του.

Ἐκεῖ μὴν ἔρθενα βαθιὰ — Κάπια λαχτάρα ἔδῶ —
— Σὺ θεέ μου ἀλαργινέ ! —
Τόσο ήσυχὸ πλαγιάζει τὸ χωριδ̄
νανουρισμένο ἀπὸ τὸ φεγγαρίσο φῶς.
Χίλια μπουμπούκια θυμιατίζουνε λιβάνι
κι ἀνάμεσα σ' αὐτὰ γυρνᾶ ὁ Θεός.

— ΜΗΤΕΡΑ —

Ἔτσι εἶναι ὁκόμα πάντα σάν και πρῶτα :

Πάνου ἀπ' τὶς χαμηλές σκεπές ἐσὺ στὸ παραθύρι
κ' οἱ παλιοὶ δροῦμοι σά ρυτίδια ἔχουνε γείρει —
κοκκινωτοὶ και γαληνοὶ ὡς τὴν ἄκρη.
Πάνου ἀπ' τὶς πράσινες αὐλές
και τὶς γωνιές,
πάνου ἀπὸ τᾶσπρο γιασμοφόρεμα τῆς δρόνας,
οἱ ἀντίλαλοι γλυστροῦν γλυκά
τῆς βραδινῆς καμπάνας.

Παιδιάτικες φωνούλες και παιχνίδια
και κάπου μὴν ἀρμόνικα βραχνή,

—ἀπομνήμερο είναι Κυριακή
 κι ὄλοι γυρνοῦν ἀπόξω μὲ τραγούδια
 και μὲ λουλούδια.

Λοξὰ ξεσκοῦν τὸ φῶς τὰ χελιδόνια,
 κάπου ὄξω ἀπ' τὸ βιβλίον σου κοιτᾷς
 κι ἀναθυμῆσαι τὰ παλιὰ κι ὠραία ἐκεῖνα χρόνια
 π' ὄλο τ'ἀνήσυχο μυαλό μας σ' ἀρωτοῦσε
 και πού τὴν ἄφωνη ἡσυχία σου μὲ γέλια ἐσποῦσε.

Τοῦ τοίχου τὸ ρολοῖ χτυπάει ὀχτῶ :

ᾠ ! σὺ ὅπου ἡ γαλήνη σου σκορπίζει τὴν εἰρήνη,
 πόσες φορές ἓνα κακὸ θυμὸ μου ἔχεις κρατῆναι.
 ᾠ ! σὺ κιβώτιο θησαυρῶν
 πὸν πάντοτε μᾶς δίνει ! . . .

Μακάρι πάντα νᾶβλεπα τὸ θεῖο σου τὸ κεφάλι
 τραγουδημένο ἀπ' τοῦ βραδίου τὸ φῶς !
 Πόσο, ἡ ζωὴ μου ξέχωρους ρυθμούς θὲ νᾶντιλίλει
 και πῶς θὲ νᾶμουν τῆς χαρᾶς ὁ Διαλεχτός ! . .

Μόναχο.

ΣΙΤΣΑ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

᾽Ο Ludwig Bäte εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς νέους Γερμανοὺς ποιητῆς. Γεννήθηκε στὰ 1892 στὸ Ὁσναμπρικ τῆς Πρωσσίας. Εἶναι κῶρα καθηγητῆς στὸ θαυμασιό ἀπὸ φυσικὴ ὀμορφιά. Μῆλλε. Ἐγραψε κυρίως λυρικὰ ἔργα και δηγήματα ὡς τὰ τῶρα ἔντεκα στὸ σύνολο βιβλία : «Οἱ σοφοὶ στὸ Βαλκράνο, ἔρημιά τοῦ κάμπου, τὸ βιβλίον τοῦ Γερμανικοῦ Παπαδόσπιτου, τὸ φεγγάρι βγήκε» και ἄλλα πὸν τὰ χαρακτηρίζει μιὰ λεπτὴ λυρικὴ πνοή, κάποιος ἑλαφρὸς ρομαντισμός, κάτι τραβηγμένο ἀπὸ τὸν Hölderlin.

Ἀκόμα ἔγραψε και γιὰ μερικοὺς Γερμανοὺς ποιητῆς, ὄχι κριτικὴ πὸν τὴ μισεῖ γιατί λερώνει τὸ κάθε ἔργο, μικρὸ, μεγάλο ἢ μέτριο, παρὰ αἰσθητικὴ τοῦ ἔργου τους, μπορεῖ νὰ πει κανεὶς, τοῦ βᾶθους τοῦ ἔργου τους πὸν σιδένεται μὲ τὴ ζωὴ τους και μὲ τὶς ἔξαιρετικὰς περιπτώσεις, τὰ κρυφὰ σημάδια πὸν παράγον τὸ ἔμβρυο ἐνὸς ἔργου.

Ἡ τεχνικὴ πέννα τοῦ Bäte, λέγει ἡ Γερτρούρδη Στόρμ, ξαίρει νὰ φέρνει τὸν παλιὸ καιρὸ τοῦ Ἀϊχεντορφ και τοῦ Στόρμ στὴ νέα ζωὴ, μουσικὰ ραφιναρσιμένον και ἀκομπανιαρισμένο μὲ τὶς βαθύφωνες μελωδίες τοῦ Ὁραίου.

Σ. Κ.

R. TAGORE

ΑΠΟ ΤΟΝ «ΚΗΠΟΥΡΟ»

ΤΗ μιὰ μέρα ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἔρχεται καὶ φεύγει.
Πήγαινε, καὶ δῶσε του ἕνα λουλούδι ἀπὸ τὰ μαλλιά μου, φίλε μου.
Ἐὰν τυχὸν σὲ ρωτήσῃ ποιὸς τοῦ τὸ στέλνει, νὰ χαρεῖς, μὴν τοῦ εἰ-
πεῖς τὸνομά μου — γιὰτὶ αὐτὸς ἔρχεται μονάχα καὶ φεύγει.

Πάει καὶ κάθεται καταγῆς, κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο.
Πήγαινε νὰ τοῦ στρώσεις ἐκεῖ ἕνα στρῶμα ἀπὸ λουλούδια καὶ φύλλα,
φίλε μου.

Τὰ μάτια του εἶναι θλιμμένα καὶ μοῦ φέρνουν τὴ θλίψη στὴν
καρδιά.

Ποτὲ του ὁμως δὲ λέει ἐκεῖνο ποὺ ἔχει στὸ νου του. Ἐρχεται μονάχα
καὶ φεύγει.

ΜΗΝ κρατεῖς μοναχὸς σου τὸ μυστικὸ τῆς καρδιάς σου, καλὴ μου !
Ἐλα νὰ μοῦ τὸ εἰπῆς ἑμένα, μονάχα ἑμένα, κρυφά.
Ἐσὺ ποὺ χαμογελᾷς τόσο ἡμερᾶ, ψιθύρισέ μου το ἀκαλά, καὶ θὰ
τὸ ἀκούσῃ ἡ καρδιά μου, ὄχι τὰφτιά μου.

Ἡ νύχτα εἶναι βαθειά, τὸ στίει σιωπηλὸ, τῶν πουλιῶν οἱ φωνιές
εἶναι τυλιγμένες μέσα στὸν ὕπνο.

Ἐλα νὰ μοῦ μιλήσῃς μὲ δισταχτικὰ δάκρυα, μὲ ἀβέβαια χαμό-
γελα, μὲ γλυκεῖα ντροπὴ καὶ πόνο, γιὰ νὰ μοῦ εἰπῆς τὸ μυστικὸ τῆς
καρδιάς σου !

«ΠΙΣΤΕΥΕ στὴν ἀγάπη, ἀκόμα κι ὅταν φέρνῃ τὸν πόνο. Μὴ γυ-
ρεύεις νὰ κλείσῃς τὴν καρδιά σου.»

«Ἄ, ὄχι, φίλε μου, τὰ λόγια σου εἶναι σκοτεινά· δὲν μπορῶ νὰ τὰ
νιώσω.»

«Ἡ καρδιά εἶναι μονάχα γιὰ νὰ χαρίζεται μ' ἕνα δάκρυο καὶ μ' ἕνα
τραγούδι, ἀγάπη μου.»

«Ἄ, ὄχι, φίλε μου, τὰ λόγια σου εἶναι σκοτεινά· δὲν μπορῶ νὰ τὰ
νιώσω.»

«Ἡ χαρὰ εἶναι καιτὶ εὐθραυστο σὰ μιὰ δροσοσταλίδα: τὴν ὥρα ποὺ

γέλα, πεθαίνει. Μὰ ὁ πόνος εἶναι δυνατὸς καὶ ἀθάνατος. Ἄσε νὰ ξυπνήσει μέσα στὰ μάτια σου ἡ πονεμένη ἀγάπη.»

«Ἄ, ὄχι, φίλε μου, τὰ λόγια σου εἶναι σκοτεινά· δὲν μπορῶ νὰ τὰ νιώσω.»

«Ὁ λατὸς ἀνοίγει τὸ λουλούδι του ἀγνάντια στὸν ἥλιο, καὶ χάνει τὸ πᾶν, ὅ,τι ἔχει. Δὲ θὰ ἤθελε νὰ μείνει μπουμπούκι μὲς στὴν αἰώνια κα-
ταχνιά τοῦ χειμῶνα.»

«Ἄ, ὄχι, φίλε μου, τὰ λόγια σου εἶναι σκοτεινά· δὲν μπορῶ νὰ τὰ νιώσω.»

ΜΙΑΗΣΕ μου, ἀγάπη μου ! Εἰπές μου μὲ λόγια αὐτὰ πού τρα-
γουῖδες.

Ἡ νύχτα εἶναι σκοτεινὴ. Τᾶστέρια ἔχουν χαθεῖ πίσω ἀπ' τὰ σύννεφα.
Ὁ ἀέρας ἀναστενάζει μέσα στὰ φύλλα.

Θ' ἀφίσω τὰ μαλλιά μου λυτὰ. Ὁ γαλάζιος μου μανδύας θὰ μὲ τυ-
λίξει ὅπως ἡ νύχτα. Θὰ σοῦ κρατήσω τὸ κεφάλι σου ἀπάνω στὸ στῆ-
θος μου· καὶ κεῖ, στὴ γλυκειὰ μοναξιά, ἀνοιξέ μου σιγαλὰ σιγαλὰ τὴν
καρδιά σου. Θὰ κλείσω τὰ μάτια μου καὶ θὰ σ' ἀκούσω. Δὲ θὰ κοι-
τάξω τὸ πρόσωπό σου.

Ὅταν θὰ ἔχουν τελειώσει τὰ λόγια σου, θὰ καθήσουμε ἀκίνητοι καὶ
σιωπηλοί. Μονάχα τὰ δέντρα θὰ ψιθυρίζουν μὲς στὸ σκοτάδι.

Ἡ νύχτα θὰ χλωμάνει. Θὰ γλυκοανοίξει ἡ μέρα. Θὰ κοιταχτοῦμε
οἱ δύο μας στὰ μάτια καὶ θὰ τραβήξουμε τὰ διαφορετικὰ μας τὰ μο-
νοπάτια.

Μίλησέ μου, ἀγάπη μου! Εἰπές μὲ λόγια αὐτὰ πού τραγουῖδες.

Εἶσαι τὸ βραδινὸ νέφελο πού πλέει στὸν οὐρανὸ τῶν ὄνείρων μου.

Σὲ χρωματίζω καὶ σὲ σχηματίζω πάντοτε μὲ τίς λαχτάρες τῆς ἀγά-
πης μου.

Εἶσαι δική μου, δική μου, ἐσύ πού εἶσαι πάντοτε μὲς στατέρονα
δαιριά μου !

Τὰ πόδια σου εἶναι ροδοκάκκινα ἀπὸ τὴν ἀναλαμπὴ τοῦ πόθου τῆς
καρδιάς μου, ὃ ἐσύ πού κορφολογεῖς τὰ τραγούδια τοῦ ἡλιοβασιλέ-
ματός μου !

Τὰ χεῖλια σου εἶναι πικρόγλυκα ἀπὸ τὴ γεύση τοῦ κρασιοῦ τοῦ πό-
νου μου.

Είσαι δική μου, δική μου, εσύ ποῦ· είσαι πάντοτε μὲς στὰ μοναχο-
ζώητα ὄνειρά μου !

Μὲ τὴ σκιὰ τοῦ πάθους μου ἔχω σκοτεινιάσει τὰ μάτια σου, ὦ εἰς
ποῦ βρίσκουσαι πάντοτε μὲς στὰ βάθια τοῦ βλέμματός μου !

Σ' ἔχω πάρει καὶ σ' ἔχω τυλίξει, ἀγάπη μου, μὲς στὰ δίχτυα τῆς μου-
σικῆς μου.

Είσαι δική μου, δική μου, εἰς ποῦ· είσαι πάντοτε μέσα στὰ θάνατα
ὄνειρά μου !

K. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

P. B. SHELLEY

ΕΝΑΣ ΘΡΗΝΟΣ

ὦ Κόσμε! ὦ Ζωή! ὦ Χρόνε!

Ποῦ σκαλώνω στὰ στερνά σας τὰ σκαλιὰ

Τρέμοντας γιὰ τὸ ποῦ τὸ πρὶν εἶχα σταθεῖ·

Τῆς νιότης σας ἡ ὁδὸς πότε θὰ ξαναῤῥθεῖ;

ὦ ποτε-ποτε πιά!

Ἐξω ἀπὸ τὴν ἡμέρα, ἀπὸ τὴ νύχτα μακριὰ

Πέταξε μιὰ χαρά·

Τὸ ἔαρ γλυκῦ, τὸ θέρος, ὁ γεροχειμῶνας

Συγκινῶν τὴν ἀδύναμη καρδιὰ μου μὲ θλίψη, μὰ μὲ χαρὰ

ὦ ποτε-ποτε πιά!

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ἡ μουσική, ἡ ἀπαλὴ σὰ σβεῖ ἡ φωνή,

Τὴ θύμηση ἀκόμα τὴ δονεῖ.

Οἱ εὐωδιές, σὰν οἱ γλυκὰς βιολέτες ξεψυχᾶνε

Μέσα στὴν αἴσθησι ζοῦν καὶ τὴν εὐωδᾶνε.

Μὲ ροδόφυλλα, τὰ ρόδα σὰν πεθαίνουν

Τῆς καλῆς τὸ κρεββάτι μ' αὐτὰ ραίνουν·

Ἔτσι κ' οἱ σκέψεις σου—σὰν ἔχεις φύγει εἰς

Βρίσκει σ' αὐτὲς ἡ ἀγάπη γλυκειὰν ἀνάπαυσι.

ΝΙΚΟΣ ΛΑΓΓΗΣ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΩΡΙΣ ΜΠΑΡΡΕΣ

Πέθανε ο Μπαρρές! Πάει, ο Κόσμος τον έχασε τον τελευταίο άντρειο λυρικό.

Γυρνώ από την κηδεία του, του άρμόνιου οί θρηνοί την ψυχή μου άκόμη τηνέ ξεσκίζουνε, κι ω φριχτή άνάγκη του ποιητή, άνακράζω, ω άνάγκη πιό δυνατή κι άπ' τó θάνατο που μ' έδηγεις στόν έρωτα της φράσης να τόν λησιμονήσω τó μεγάλο μου τόν καημό... Πρέπει να γράψω λίγες σελίδες για σένα, μοναδικέ άνθρωπε, σε λίγες σελίδες πρέπει να φέρω τó καθρέφτισμα του θαυμασμού μου, που, όσο ζούσες, τó θολώνανε άμέτρητες εί αντίγνωμιές της άλλόφυλης μου άτομικότητας. Θα ξανάρθουνε αυτές πάλε ίσως πιό στέριες—πιό στέριες δίχως άλλο—μá τή μέρα τούτη τή μαυροφόρα θέλω να λαλήσει μονάχα της καρδιάς μου ή λατρεία.

Ίδεοπαρμένος άγώνας στάθηκε βλη σου ή ζωή κι άναζήτηση για νάβρεις τó αισθητικό δόγμα, τó ένα, που θά σε πήγαινε στο διπλό σκοπό: στην έπιβολή της δράσης και στο ξαναζωντάνεμα της καλλιτεχνικής συγκίνησης.

Πώς θά ξεχάσουμε ποτέ τους φαρδιονόητους τόνους της όμορφιάς που γλυκόστρωνες στις περιγραφές σου, τó ρυθμό τó φεγγοδόλο που ξυπνούσεξ με την άναπόληση του κάθε τοπειου, πώς θά την ξεχάσουμε την Ίταλία σου και τά Σπανιδίλικα τά μεσημέρια με τίς «άδοξες έκκλησούλες», την όνειροσυρμή της τέχνης σου, που μάς περνούσε άπ' όλα τά αιστήματα για να μάς φέρει κατόπι στην άρετή του ένθουσιασμού που ύψώνει τόν άντρα;

Κάθε φωνή της ιδέας σου και μιá νίκη ένάντια στη μικρόψυχη στενότητα των περίγυρα. Ή Τέχνη πρέπει να μάς δείχνει νέους τύπους ήρώων, να μάς βυθίζει πρέπει σε καινούριες άνάγκες πίστης: αυτό καρτερεί ή παραχορτασμένη από άνία άνθρωπότητα, και τó έργο σου στάθηκε άμέτρητα παρήγορο της.

Θυμούμαι πώς βρεθήκανε κριτικοί να σε παραβάλουνε, έσένα, τόν πιστό της άδιάλλαχτης ώραιοπάθειας, με τόν Ντ' Αννουντζιο, τó ραστακουέρο της φιλολογίας! Τó θυμούμαι αυτήνα την ώρα κι άνατριχιάζω... Ω! της κριτικής αποφθεγματισμέ τυφλωμένη, ω! κριτική, που στά σημερινά τά χρόνια παρομοιάζεις με τόν άρχαιο Ήφαιστο: τρέχεις από τó ένα στ' άλλο τραπέζι να κερνάς γνώμες, και με τά κουτσά σου φερσίματα ξεκαρδίζονται οί Θεοί.

Κι ἀγαπούσες τόσο νὰ γελᾷς, μακαρισμένε μου !

Ἐλεγες μὴ μέρᾳ πῶς ὁ ἄνθρωπος ἔπρεπε νᾶχει τρεῖς ὑπαρξεις: ἡ μὴ γιὰ τὴ σκέψη, γιὰ τὴ δουλιὰ· ἡ ἄλλη γιὰ νὰ μελετᾷς τὸν κόσμο, κ' ἡ τρίτη γιὰ τὴ διασκέδαση. Τὸ καταλάβαινες πῶς γι' αὐτῆνα καιρὸς δὲ σοῦ ἔμενε κι ἀλλάζοντάς τηνε γιὰ τοῦτο σὲ εἰρωνεῖα ἡδονικὰ ἐγώπαθη, στὴ δικὴ σου τὴν ἀμίμητη εἰρωνεῖα, γέλασες ἀμέτρητες φορὲς μὲ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μ' ἓνα Ρενάν ἀκόμη. Μᾶς ἄφισε ἔτσι ἡ διασκέδαση σου λατρευτὰ μνημεῖα τῆς παιδ σοφῆς σάτυρας. Θέλησες πάντα νὰ εἶσαι ἡ θρημητὰ τῆς κάθε πνοῆς ποῦ ἔδωαινε ἀπ' τὴν παράδοση τῆς πατρίδας σου.

Ἡξαιρες πῶς τὸ ἔθνος ἀδύνατο νὰ βαστάξει ἀν δὲν τὸ φωτίζει, ὕγεια θεϊκὴ, τῆς διανόησης τὸ ἀλκιμο βοήθημα, πῶς ὁ κόσμος δὲν μπορεῖ νὰ ξεκλουθῆσει δίχως τὴ δημιουργικὴ συνειδηση ποῦ τὸ πνεῦμα τοῦ τῆ δίνει. Τὸ ἡξαιρες καὶ τὴν ἔδωκες ὅλη σοῦ τὴ ζωῆ, τὸ πόσο ἀνοιχτόχερα μᾶς τὸ μαρτυρεῖ ὁ θάνατος σου, τὴν ἐξόδευες τὴ ζωῆ σου λαχταρώντας νὰ ὀδηγήσεις πανῶρια τὴ δόξα τοῦ Τόπου σου.

Τί μεγαλύτερο μάθημα γιὰ τοὺς νέους κάθε πατρίδας, τί συμβουλή γιὰ σωτήρια ἀγανάκτηση ἐνάντια στὴν ἀπάτριδη ἀνηθικότητα τῶν πολιτικῶν !

Ἐσένα, στερνέ μου λυρικέ, σὲ συνεπήρε πάντα σου ὁ πόθος νὰ γνωριστεῖς βαθύτερα μὲ τὴν ἱερὴ περηφάνεια τοῦ εἶναι σου, κ' ἡ μουσικὴ κατάκτηση του εἶτανε τῆς καθημερινῆς ζήτησης ὁ μεγάλος ὁ ἐμφυχωτής, καὶ τῆς ἐνέργειας ὁ Δάσκαλος. Στῆλῶνες τὴ μέθοδο τῆς σποράς: ὁ ἄξιος νέος πρῶτα ἀπ' ἔλα τὴ θέληση τοῦ ἐγὼ του χρωστᾷ νὰ ξανοίξει, νὰ ὑπάρξει πρῶτα ἀπ' ἔλα κ' ὕστερα κατέχοντας τὴν ἀξία τῆς ψυχῆς του, νὰ στραφεῖ βαθυστόχεστα στὸν προεπούμενο τὸ δρόμο.

Τώρα, ἀλίμονο, ὁ ἄνθρωπος ποῦ «ὀμπρὸς στὰ μάτια τῶν βάρβαρων» πολεμᾷ νὰ λυτρωθεῖ ἀπ' τὴν ἀσπλαχνὴ μετριότητα του, μνησκεῖ τώρα ὀλομόναχος... Μὰ γιὰ σένα ὁ θάνατος ξάφνισμα δὲ βολεῖ νὰ ἐτοιμάσει: ἀπὸ χρόνια εἶχες θρονιάσει βασιλικὰ μέσα στὴ γνώση τῆς ἀθανασίας !

Προχωρεῖς τώρα πρὸς τὴ Λορραίνη σου. Μέσα στὲ ὀγύγειο σκοτάδι ἀπομονοχασμένη, γαληνόχαρη ἡ ἀνήσυχη ἔνορατικότητα σου θὰ σκεδιάζει πάλι θερμολάλητες ἄρμονίες... Ἡ ἐμπνεύστρα στοργὴ

της γης και τῶν προγόνων θά σέ παραστέκει, και μόνο εμεῖς ἀπομνή-
σκουμε δίχως τὸ ζωντανὸ ἀχιδοδόλημα τῆς μεγαλοφυΐας.

Σήμερα, μπροστὰ στὴν τραγικὴ ὀρφάνια τῆς πατρίδας σου, ὦ! με-
γαλόψυχε Λατίνε, μπροστὰ στὴν ἀνεξερεύνητη ἐρημιὰ μας, ἕνας
Ἕλληνας, ἀγνωστος κάτω ἀπ' τοὺς καθολικοὺς τοὺς θόλους τῆς Notre
Dame, ἕνας Ἕλληνας ἐκλαψε πικρὰ γιὰ τὸ χαμό σου.

Παρίσι 8 τοῦ Δεκέβρη 1928

ΘΡ. ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ

ΜΩΡΙΣ ΜΠΑΡΡΕΣ

«Τὸ ἀνέκφραστο θεϊκὸ φανέρωμα, τὸ θαυμαστό, τὸ γιομάτο λαμ-
πρότητα μαζί και φρίκη φανέρωμα ποὺ βρίσκεται στὸ βάθος κάθε
ἀνθρώπου, ἡ παρουσία τοῦ θεοῦ», (1) πρέπει νὰ κατέχη ἀδιάκοπα τὸ
λογισμὸ και τὴν ψυχὴ τοῦ ἀληθινοῦ λογίου, ὅπως εμεῖς δασκάλικα
ὠνοματίσαμε τοὺς ἀνθρώπους ποὺ γράφουμε. Ὁ λόγιος ποὺ δὲν πήρε
κάδο αὐτὴ τὴ θεϊκὴ παρουσία ἀνάμεσα στὸν κόσμο, ποὺ ἀραδιάζει,
στὸ χαρτί, τίς σκεψοῦλες του ἢ τίς παροδικές του σανσασιόνες, εἶναι
ψευτολόγιος, ἀνάξιος νὰ φουσηῖ πνοὴ ζωῆς στοὺς διπλανούς του, νὰ
τοὺς βέηθήσῃ νὰ ὑψωθοῦνε στὸ φῶς τὸ ἀληθινό. Ὁ ψευτολόγιος — ὁ
σάρακας κάθε φιλολογίας — μπορεῖ νὰ χεῖ ὕφος ὄρατο. Νὰ ψευτογελάτῃ
τὸν εὐκολο τὸν ἀναγνώστη μὲ αἰσθηματολογικὰ τερτίπια ἢ μὲ ἡδονι-
στικὰς περιγραφές. Μπορεῖ νὰ καμώνεται και τὸν πανσέρ. Νὰ ὄραιο-
λογῇ γιὰ τοὺς διάφορους ἰσμούς τῆς μόδας. Ἡ ἀνελικρίνεια τοῦ
ὅμως θὰ φανερωθεῖ. Κι ὁ κόσμος ὁ ἀπλὸς κι ὁ ἰσορροπημένος, ὁ κό-
σμος ποὺ ἰδρώνει παλέβοντας μὲ τὴ Ζωὴ, ὁ κόσμος ποὺ ὑποφέρει και
λαχανιάζει ἡμέρις κι ἡλονυχτίς κυνηγώντας κάτι στέρεο και βεβύ,
θὰ μυριστῇ γλήγορα τὴν ἀνελικρίνεια τοῦ ψευτολόγιου, και θὰ τὸ
πετάξῃ τὸ βιβλίο, λυπημένος ποὺ θὰ βλέπῃ νὰ στήνῃ ἡ λαχτάρια
του μήπως κ' εὑρισκε στις σελίδες του κάτι ποὺ θὰ τονε δυνάμωνε
στο εωστὸ ἀντίκρισμα τῆς ζωῆς.

Κιντόνεψε νὰ παραστρατήσῃ ὁ Μπαρρές στὸ φιλολογικὸ του ξε-
κίνημα. Κόντεψε νὰ σκλαβώσῃ τὸ, ἀληθινά, ἐξαιρετικὸ του ταλέντο,
στὴν ἀβαθὴ ὄραιοπάθεια, στὴν ἐγωτίστικη φλυαρία, ἱκανή, ἴσως, νὰ

(1) Καρλάιλ.

συγκινήση τους θανδήδες της φιλολογίας, άνίκανη όμως να τραβήξη το πολύ κοινό, τις ψυχές που ζητούν, με δίψα, κάποια στέρεη πνευτική θροφή κι όχι, άπλως, το διαβατάριο γαργάλισμα της ώραιόλογης φλυαρίας. Μιαλό ούσιαστικά δυνατό, μυρίστηκε τον κατήφορο και, δυναμωμένος κι από εδγενική φιλοδοξία, βάλθηκε, ειλικρινά, να τεντώση, όσο μπορούσε, τη θέλησή του για νάλλάξει δρόμο. Κείνο που συγκινεί στο έργο του Μπαρρές, πιάτερο κι από τα φιλολογικά του χαρίσματα, είναι, κατά τη γνώμη μου, ή αδιάκοπη, ή σκληρή του προσπάθεια να κάνει την τέχνη του ανθρώπινη. Να την ίσοπεδώση με τις ψυχικές ανάγκες της μεγάλης άστικής τάξης της πατρίδας του, του γάλλου άστού, που τόσο άδικα τον ώνόμαζε ο Φλωμπέρ «Le bourgeois exécrable».

Ένωισε την ανάγκη ο Μπαρρές, ώδηγημένος ίσως κι από άταβισμό, να πολεμήση με την πέννα του, καθώς πολεμούσαν οι πρόγονοί του με το σπαθί τους. Να δράση με το λόγιο. Κ' είχε ανάγκη ή Γαλλία από δυνατόδες πολεμιστές του λόγιου. Γιατί ο μπάτσος του 70, είταν πολύ τσουχτερός και, δίχως τα συντηρητικά ταλέντα των Μπαρρές, των Μπουρζέ, των Μπρουντιέρ, των Βογκυέ, των Πώλ Άδάμ και άλλων, ή πνευματική και - άναλογικά - ή ψυχική άναρχία θά φούντωνε.

Δέν είμαι σίγουρος άν, μετά χρόνια, θά διαβάζονται πολύ τα έργα του Μωρίς Μπαρρές. Σελίδες, βέβαια, των έργων του θά στολίζουνε τις άνθολογίες της γαλλικής πρόζας. Ή ψυχική εικόνα του ζωγράφου Θεοτοκόπουλου, στην εμώνυμη βιογραφία του, θά μείνει στολίδι συνθετικής τέχνης. Άλάκαιρα, ώστόσο, τα ρομάντζα του, είναι ζήτημα άν θά ζήσουν, γιατί δέν έχουνε την άδστηρή άρχιτεχτονική που χαρακτηρίζει, έξαφνα, τα ρομάντζα του Μπαλζάκ. Το όνομά του όμως δέ θά σβήση. Στάθηκε ο Μπαρρές μια πλούσια πηγή ζωής και δράσης, άπ' όπου άντλήσανε πολύ ψυχικό θάρρος και δύναμη οι συμπατριώτες του. Κι αυτό του φτάνει. Ή ειλικρίνεια του άγώνα του θά μείνη σεβαστή.

ΒΙΘΗΝΤΕ ΜΠΛΑΣΚΟ ΙΜΠΑΝΙΘ

ΒΑΛΕΝΘΙΑΝΙΚΗ ΜΕΓΚΛΑ

Καλή πελατεία είχε κείνο τὸ πρῶτὸ καφενεδάκι τοῦ Κουμπάνο. Ἦ ἀφρόκρεμα τῆς λεβεντιᾶς, οἱ πιὸ παλληκαράδες ἀνάμεσα στὰ παλληκάρια, πού εἶχαν ἐπιβληθῆ στὴ Βαλένθια μὲ τὴν ἀξία τους, ὅσοι ζούσανε σὰν περιπλανώμενοι ἰππότες, ἀπὸ τὴ δύναμη τοῦ χεριοῦ τους, ὅσοι ἐφύλαγαν στὶς πόρτες τῶν χερτοπαιγνίων, ὅσοι τρομοκρατοῦσαν τὶς τράπεζες καὶ παίζανε κουμπουριές ἢ μαχαιριές στοὺς δρόμους, δίχως ποτέ, χάρη σὲ μυστικὲς προστασίες, νὰ σκοντάψουν στὴν πόρτα τῆς φυλακῆς, εἶτανε μαζεμμένοι ἐκεῖ καὶ κουτσόπιναν τὸ πρῶνὸ τους οὔζο μὲ τὴ σοβαρότητα καλῶν νοικοκυριῶν πού πηγαίνεον στὶς δουλειές τους,

Ὁ καφετζῆς τσακιζότανε νὰ τοὺς σεβίρη, μὲ προθυμίαν ἐνθουσιώδη θαυμαστῆ, καμαρώνοντας μὲ τὴν ἔκρη τοῦ ματιοῦ «λα-έκεινα τὰ ἔγκουσμένα ἀπροσώπατα». Οἱ πιτσιρίκοι τῆς γειτονιᾶς ἐκύτταζαν μὲ περιέργεια ἀπὸ τὴν πόρτα, κ' ἔδειχναν μὲ τὸ δάχτυλο τοὺς πιὸ γνωστοὺς.

Ἦ παρῆα εἶχε ἀπαρτία! Αἶρε λεβεντιά! Εἶτανε ἀληθινὸ γεγονός· νὰ βλέπη κανεὶς μαζεμμένους σὰ μιὰ οἰκογένεια, πίνοντας φυλικὰ ὄλους τοὺς παλληκαράδες, πού τελευταῖα εἶχαν πάλι ἀναστατώσῃ τὴν πόλιν καὶ κάθε δὺο νύχτες κουμπουριάζοντανε στὸ Πεσκαδόρες ἢ στὴν ὁδὸ ντὲ λὰς Μπάσκας, γιὰ νὰ βροῖσκον νὰ γράφουν οἱ ἐφημερίδες, νὰ μὴ λείπη δουλειὰ ἀπὸ τὸ σταθμὸ τῶν Πρῶτων Βοηθειῶν καὶ γιὰ νὰ μὴν ἡσυχάζουν οἱ χωροφυλάκοι, πού ἄρχιζαν νὰ τρέχουν, στὰ πρῶτα μουγκρίσματα αὐτῶν τῶν λιονταριῶν, πού τσακωνόντανε μεταξύ τους γιὰ τὸ προνόμιον πῶς θὰ ζοῦν ἀπὸ τὴ λίγο ἢ πολὺ ἀναγνωρισμένη παλληκαριά τους.

Ἐκεῖ εἶταν ὄλοι. Οἱ πέντε ἀδελφοὶ Μπαντούλιος, μιὰ δυναστεία, πού ἀπὸ τὸ βυζὶ τῆς μάνας τους κρατοῦσανε μαχαίρι, καὶ εἶχανε μορφωθῆ σφάζοντας ζῶα στὰ δημοτικὰ σφαγεῖα. Εἶχανε τόση στενὴ ἀλληλεγγύη μεταξύ τους πού ὁ καθένας τους ἀξίζε γιὰ πέντε. Ἔτσι τὸ γόητρο τῆς οἰκογενείας εἶταν ἀνχμρισθήτητο. Ἐκεῖ βρισκότανε καὶ ὁ Πέ-

πετ, ένας παλληκαρής που φορούσε παπούτσια πρώτη φορά στη ζωή του. Τόν είχε πάρει από το χωριό του, τη Ριμπέρα, κάποιος, που συντηρούσε χαρτοπαίγνιο, για ν' αντιμετωπίσει τους τρομερούς Μπαντούλιος, που δέν τόν άφηναν ήσυχία με τίς απαιτήσεις τους και με τούς ατέλειωτους φόρους που τού ζητούσαν από τὰ κέρδη τῆς «κκνιότας». Γύρω άπ' αυτές τίς κορυφές τού έπαγγέλματος καθόντανε καμμιά δωδεκαριά παλληκαράδες δευτέρου μεγέθους. Άνθρωποι που περνούσαν τή ζωή τους ύποφέροντας, για νά μή δουλεύουν, φύλακες χαρτοπαίγνιων, που έφρουρούσαν στην έξώπορτα από τó μεσημέρι ώς τὰ ξημερώματα για νά βγάλουν τρείς πεσέτες, λύκοι, που δέν είχαν κάμη ακόμη τίποτα περισσότερο παρά νά δαγκώνουν κανένα μεταξωτό λιμοκοντοράκκο ή νά ξαφνιαζούν τούς χωροφυλάκους, πράμμα, που δέν τούς έμπόδιζε νά έχουν χάση τó λογαριασμό, πόσες καρπαζιές είχαν εισπράξει ώς τώρα. Έκείνο εΐταν τρανό πνηγύρι, που ΄άξια νά τó διακλήσουν τó βράδι οί έφημεριδοπώλες τῆς «Άνταποκρίσεως» άντι τού ασημερινού έγκλήματος».

Θά πήγαιναν όλοι νά φῶν και νά πιούν εκεί κάπου άπάνω στο δρόμο προς τó Μπουρχασότ, για νά γιορτάσουν άντάξια τήν ειρήνη, που είχε συναφθῆ μετξύ τών Μπαντούλιος και τού Πέπετ.

Α΄, εΐτανε καιρός νά φρονιμέψουν. Τί κέρδιζαν με τó νά βρίσκονται ολοένα στα μαχαίρια και νά τσακώνονται κάθε νύχτα; Τίποτ' άλλο παρά νά κάνουν τούς κουτούς νά τρομάζουν και τούς έξυπνους νά γελῶν σέ βάρους τους. Μά στην τσέπη τους δέν εμπαينة ούτε μιὰ πεντάρα. Έπειτα, είναι σωστό πράμμα φαμελίτες άνθρωποι με παιδιά νά κιντυνεύουν κάθε τόσο νά πῶνε στη φυλακή;

Ή Βαλένθικ εΐτανε μεγάλη και βρισκότανε ψωμί για όλους. Ό Πέπετ δέ θ' άνακατευότανε καθόλου στο «σπίτι» που βυζάινανε οί Μπαντούλιος, κ' εκείνοι θά τόν άφήνανε έλεύθερο νάτσιμπολογῆ ό,τι τραβοῦσε από τ' άλλα χαρτοπαίγνια. Όσο για τ' άλλο ζήτημα: ποιός εΐτανε πιό παλληκαρι αυτό θά τ' άφηναν κατά μέρος. Τί ανάγκη νά τó άνακινήσουνε; Όλοι εΐτανε παλληκαρία και δέν τούς άφήνανε νά τούς πατήσουν τόν κάλο. Δίχως όμως και νά τó παραξηλώνουν. Και άπόδειξη: Εΐτανε ένας μήνας, που κυνηγιότανε και τσακωνότανε με τó κουμπούρι ή με τó μαχαίρι. Οί διαβάτες τρομαγμένοι, τῶραξαν στα

πόδια, οι πόρτες έκλειναν βιαστικά, μὲ αὐτοὶ δὲν πάθαιναν οὔτε γρατσουνιά.

Ἐπρεπε νὰ σέβεται ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ νὰ κυττάζῃ τὴ δουλειά του. Ἐπесαν στὴ μέση καλοὶ φίλοι· κ' ἔτσι σιγὰ-σιγὰ φτάσανε σὲ συμβιβασμό.

Ἡ ὥραία ἐκείνη ἀρμονία ἔκανε τὴν ψυχὴ ν' ἀναγκλιαζῆ καὶ οἱ δορυφόροι τῶν δυὸ κομμάτων συγκινημένοι μέσα στὸ καφενεδάκι τοῦ Κουμπάνο ἔβλεπαν πῶς οἱ μεγαλύτεροι ἀπὸ τοὺς Μπαντούλιος, ἄνθρωποι μυαλωμένοι, πλατυπρόσωποι, ζουρισμένοι καλὰ-καλὰ, μὲ κάποιον ἀέρα καλογερίστικο, περιποιόντανε τὸν Πέπετ καὶ τὸ φίλο του μὲ κρασί καὶ μὲ ποῦρα. Στις εὐγένειες αὐτὲς ἀπαντοῦσε μὲ γυρullίσματα, πού φανέρωναν τὴν εὐχαρίστησή του, ἐκεῖνος ὁ χωριάτης, ἕνας μαῦρος, σμιχτοφρεΐδης, ξερακιανός, λιγάκι συμμαζεμμένος, πού δὲ φοροῦσε πιά τσαρούχια ἀπὸ σπάρτο καὶ κάπα μὲ ντουφέκι στὴν πλάτη, ὅπως τὴν ἐποχὴ πού εἶτανε στὸ χωριό του, ὑποταχτικὸς τοῦ βλαχοδήμαρχου. Τὸ μόνο, πού τὸν εὐχαριστοῦσε ἀπὸ τὴν κεινούργια του ἐμφάνιση εἶτανε ἡ χοντρή καδένα τοῦ ρολογιοῦ του καὶ ἕνα ζευγάρι δαχτυλίδια μὲ κάτι τόσοσες πετροῦκλες. Τὰ χεῖρσιν, τὰ καμάρωνε καὶ χαιρότανε σὰν παιδί.

Ὁ μόνος πού μπορούσε νὰ χαλάσῃ τὰ πράγματα στὴ σεβίασμα ὀμήγηρη εἶταν ὁ μικρότερος ἀπὸ τοὺς Μπαντούλιος, ἕνα παλιόπαιδο, πού ἤθελε νὰ περιπαίξῃ καὶ νὰ βρίζῃ, κάνοντας κατάχρηση τοῦ γοήτρου τῆς οἰκογενείας του. Τοῦ ἄρεσε νὰ ξεσκίζῃ τίς μαντιῦες τῶν χωροφυλάκων ἢ νὰ σπάζῃ τὸ φανάρι κανενὸς νυχτοφύλακα, κάθε φορὰ πού μεθοῦσε, κατορθώματα, πού ἀνάγκαζαν τὰ δυνατὰ ἀδέρφια του νὰ ἀνεβούνουν σκάλες καὶ νὰ φιλῶν ποδιές, γιὰ νὰ κουκουλωθοῦν οἱ κουταμάρες τοῦ μικροῦ.

Μονάχ' αὐτὸς εἶταν ἀντίθετος στὸ συμβιβασμὸ μὲ τὸν Πέπετ. Τὴν ἡμέρα ἐκείνη, πού οἱ ἄλλοι εἶχαν γίνῃ ἀδερφοποιοὶ μὲ τὸν ἐχθρό τους καὶ τάχανε ξεσχάσῃ ὅλα, ὁ μικρὸς δὲν ἐνόουσε νὰ συμμορφωθῇ. Μὰ τ' ἀδέλφια του θὰ τὸ συμμαζεύσαν ἐκεῖνο τὸ χαμένο τὸ κορμί, πού δὲν ἄξιζε οὔτε νὰ τὸ καρπαζώσῃ· κ' ἤθελε πάλι νὰ τοὺς βάλῃ στὰ αἶματα.

Βγήκαν ὅλοι ἀπὸ τὸ καφενεδάκι. Πήγαιναν ἀντάμα παρέα ἀπὸ τὴ μέση τοῦ δρόμου. Εἶχανε ψηλὰ σηκωμένη τὴ μύτη, σὰ νάτανε δική

τους δλ' ἢ πόλη. Οἱ σκοποὶ χωροφύλακες, πού στεκόντανε δυὸ-δυὸ στὶς γωνιές, τοὺς χαιρετούσανε χαμογελώντας μὲ σεβασμό.

Αἶρε μέγκλα! Πήγαιναν σοβαροί, σὰ νὰ τοὺς ἐμπόδιζε νὰ χαμογελάσουν ἢ συνήθεια νὰ σκορπίζουνε ὀλόγυρά τους τὸ φόβο. Μιλοῦσαν ἀργά, φτύνοντας κάθε τόσο, μὲ φωνὴ βαρειά, πού λές κ' ἔβγαινε ἀπὸ τὰ ἔγκατά τους κ' ὄλο διόρθωναν μὲ τὸ χέρι τὶς ἀφέλειες καὶ στραβομουτσούνιαζαν, δείχνοντας πὼς ἔβλεπαν σὰν κουνούπια τοὺς διαβάτες.

Τὸ περίεργο εἶναι πὼς τὰ παλληκάρια αὐτὰ μὲ τ' ἄγρια μούτρα καμαρώνανε γιὰ τὸ μικρὸ τους ποδαράκι, φορούσανε ψηλὰ τακουνάκια, πού τοὺς ἔκαναν νὰ φαίνονται σὰ γυναικωτοί, καθὼς καὶ τὰ στενά τους παντελόνια καὶ τὰ κολλητὰ τους σακάκια, πού φανέρωναν τὰ καλοδεμένα κορμιά τους ἢ τὶς κοκκαλιάρικες πλάτες τους.

Μερικοὶ κρατοῦσαν κάτι μαγκοῦρες, Κύριε φύλαγε! ἢ σιδερένια μπαστούνια, σκεπασμένα μὲ πετσι κ' ἔδαροῦσαν δυνατὰ μὲ τὶς μύτες τὰ καλντερίμια, σὰ νὰ διαλαλοῦσαν πὼς περνᾶνε τὰ θηρία. Ἄλλοι πάλι ἔπαιζαν μὲ ἐλαφρὰ ραβδάκια ἢ καὶ δὲν ἀκουμπούσανε σὲ τίποτα. Τοὺς ἔφταναν οἱ κάμες, πού φούσκωναν τὰ πανταλόνια τους σὰν ξιφολόγχες ἢ οἱ κουμποῦρες, πού εἶτανε πιὸ σίγουρες ἀπὸ τὰ ρεβόρβερα.

Ἡ διαδήλωση τῶν παλληκαράδων σταματοῦσε σ' ὅλες τὶς ταβέρνες, πού εὕρισκε γιὰ νὰ ὀρασίση μὲ μισὲς τὸ λαρύγγι της. Ὅταν συναντοῦσε γνωστοὺς χωροφύλακούς τοὺς καλοῦσανε νὰ ἀδειάσουν μαζί τους κανένα ποτήρι. Ἔτσι κατὰ τὶς δώδεκ φτάσανε στὸ ὑποστατικό στὸ δρόμο τοῦ Μπουρχασότ, ὅπου τὸ φαί κελαϊδοῦσε κιόλα ἀπάνω στὰ ξερόκλαδα καὶ δὲν ἔμενε παρὰ νὰ ρίξουν μέσα τὸ ρύζι.

Σὰν καθήσανε νὰ φᾶνε, εἶτανε μισομεθημένοι. Μὰ πάλι δὲν ἀφήσανε τὴν πένθημη καὶ καταφρονητικὴ σοβαρότητά τους.

Εἶταν ἄνθρωποι, πού δὲ χωράτευαν στὸ φαί. Τὸ τηγάνι σκουπίστηκε, ὡς πού νὰ πῆς κύμινο. Γιὰ τὸ κρασί δὲ λέμε τίποτα. Τὸ ἀσκι μισαδειασμένο, σὰ νάχε χάση τὸ αἷμα του ψυχομαχοῦσε καὶ τρεμούλιαζε ὀλοένα. Οἱ βόλτες εἶτανε ἀτελείωτες. Τὰ ποτήρια—θᾶπαιρναν μισὴ ὀκτὸ καθένα!—περνοῦσαν ἀπὸ χέρι σὲ χέρι, γεμῆτα μαῦρο βάλσαμο καὶ μέσα κολουμποῦσαν φέτες λεμονιοῦ, γιὰ νὰ πάρη περισσότερο ἄρωμα τὸ κρασί.

Ὅταν τέλειωσε πιά τὸ τσιμποῦσι, τ' ἄγρια ἐκεῖνα μούτρα κάπως

ήμερέψανε. Γελούσανε και χωρατεύανε. Είχανε ξεκουμπωθή και ξεσπίξη τις ζώνες τους και ρεύντουσαν δυνατά.

Η κουβέντα ήρθε στους φίλους που τους είχανε χάση. Για τον μπάρμπα Τρίπα, που πέθανε σαν άγιος άνθρωπος, αφού σ' όλη του τη ζωή είχε χαλάση τον κόσμο, για τους Ντονσάινερς, που είχανε φύγη στο Μπουένος Άιρες, ύστερ' από κάποιες βρωμοδουλειές, τόσο βρώμικες, που ούτε ο δικικτηής της έπαρχίας δέν κατάφερε νά φτιάση τὰ πράμματα. Μιλούσανε και για τους παρχατιανούς στο Σάν Άγκουστίν και στο Σάν Μιγκέλ ντέ λος Ρέγες, κάτι σαχλαμάρες, που βάλθηκαν νά κάνουν τὰ παλληκάρια, δίχως νάχουνε καλούς προστάτες.

«Άς πάη στο διάολο! Τι κρέμα αλήθεια κι απ' αλήθεια τέτοιοι άντρες νάχουνε πεθάνη ή νά σαπίζουνε στη φυλακή ή στην ξενιτειά. Έκείνοι είτανε λεβέντες μια φορά, όχι οι σημερινοί, κάτι ψωμόλυσες οί περσότεροι, που τους έσπρωχνε ή κακομοιριά νά κορδώνουνται σαν παλληκάρια, γιατί δέν είχανε τὸ κουράγιο, νά τινάξουνε τὰ μυκλά τους στον αέρα.

Αὐτὰ τᾶλεγε ὁ μικρός ὁ Μπαντούλιο, κείνο τὸ πειραχτήριο, που τῶχει βάλη ὄκο νά χαλάτη τὴ συντροφιά, τζινώντας τὸν Πέπετ. Τ' ἀδέρφια του τὸν ἀγριοκύτταζαν για τὴν ἀστοχασιά του. Βεῖ τὸ κολλητήρι, δουλειὰ που πήγαινε νά τους φτιάση! Μὲ τὰ παλιόπαιδα δέν εἶναι προκοπή!

Μὰ ἐκεῖνος ὁ κατεργαζέκος ἔκανε πῶς δέν καταλάβαινε. Ἔκανε κακὸ μεθῆσι και φινότανε πῶς εἶχε ἔρθη στο ξεφάντωμα μόνο και μόνο για νά γλεντίση βρίζοντας τὸν Πέπετ.

Ἔφτανε νά ἰθῆ κανεὶς τὴν κατάχρωμη ὄψη του, μ' ἓνα σημάδι, πούχε γεννησιμιό του, για νά νοιώση πῶς ἔπλωνε τὸ ζουνάρι του για καυγᾶ. Τὸ ἀμάχι ἔκανε νά χτυποῦν δυνατὰ οἱ φλέβες ἀπάνου στο κούτελό του.

Αἶ, τὸ λοιπὸν μάλιστα, κύριε, δέν μπορούσε νά χωνέψη μερικούς παλληκαράδες, που δέν είχαν καρδιά, παρὰ κοιλιά, που γουργούριζε ἀπὸ τὴν πείνα, και χιλέςδες, που βρωμοῦσαν ἀκόμα ἀπὸ τὴν κοπριά τοῦ σταύλου, ὅπου είχανε γεννηθῆ και που ἐρχόντανε τώρα νά μποῦν στο ρουθούνη τοῦ καθῶς πρέπει κόσμου. Ἄν οἱ ἄλλοι είχανε καταπιῆ τὴ γλώσσά τους, δουλειὰ δική τους. Αὐτὸς δέν ἐννοοῦσε νά σωπάση, οὔτε νά βάλη κάτω τ' ἄρματα, ὡς που νά φανῆ πῶς ὅλη ἡ πιλληκαριά τῶν

τέτοιων εΐτανε μιὰ μπαρούφα. Θά τούς έκαθε τὰ πόδια και κάτι άλλο άκόμα...

Καλά πού εΐτανε εκεί οί μεγαλείτεροι Μπκντούλιος, άνθρωποι μυαλωμένοι, πού δέν εΐφταναν στά τελευταΐα, παρά όταν έβλεπαν πώς δέν έμενε άλλο τρόπος. Κυττάζανε τόν Πέπετ, πού εΐχε κιτρινίση και μασουσε μέ μανία τó ποῦρό του και τούλεγαν στ' αὐτί, σά νάθελαν νά δικαιολογήσουν τó μικρό.

— Μή δίνεις σημασία. Είναι πιωμένος.

Πού νά βγῆς όμως σέ λογαριασμό μ' ένα τέτοιο λυσασμένο σκυλί! 'Όσο οί άλλοι σώπαιναν, τόσο ó μικρός έπαιρνε κουράγιο κ' έβριζε δίχως νά φοβῆται κενένα.

'Ότι έλεγε εκεί τούλεγε όπου στεκότανε κι όπου βρισκότανε. Μᾶς γέμισαν μυΐγες, άδερφέ, έτούτοι οί παλληκαράδες μέ τὰ τσιλιμπουρδίτικτά τους. Έκείνος ήξερε κάποιον βλάχη, πού έκανε τó θείο, γιατί τόν εΐχανε ντύση σάν άφέντη .. Εΐχανε πάρη τὰ μυκλά του άέρα και βάλθηκε νά κάρη τόν Έρωτόκριτο. Έκανε τὰ γλυνά μάτια τῆς Μαρίας τῆς Κερνομπέσας, μιᾶς καρσαντανίστρας, πού τήν έλεγε και Γαΐδουρομαριά. Δέν κύτταζε τὰ μούτρα του μόνο ήθελε κ' έρωτες... 'Η καρσαντανίστρα τόν καρδίδευε. Οὔμ, από σβέρκο ψώνισε! Τί νά τού λιμπιστή και νά πάη μαζί του; 'Η κοπέλλα τάρφειανε μόνο μέ άνηθρώπους πού τ' άζίζανε, μ' άληθινούς άσίκηδες. Έκείνος δέν εΐτανε άξιος παρὰ νά τῆς παίρνει τó κατόπι τó πρωΐ, αφού ξεροστάλιαζε όλη τή νύχτα νά τήν περιμένη τήν ώρα, πού έφρουγε από τó καφέ άμάν.

Αΐ, πια πήγαινε παρὰ πολύ. Τὰ καλοπιάσματα τών μεγαλείτερων άδερφών δέν εΐχανε πια πέραση. '1) Πέπετ εΐτανε ύπέροχος. Τινάχτηκε άπάνω και στήλωσε τó δυνατό κορμί του. Τὰ μάτια του λαμποκοπούσανε κάτω από τὰ πυκνά του φρεΐδια, ή φωνή του έτρεμε από τó θυμό, πού έκανε τὰ λόγια του νά βγαίνουν μισά.

— Αυτό είναι ψέμμα... "Α, νά χαθῆς μυζιάρικο!

Πριν προφτάσει νά τελειώση ένα ποτήρι καρσί λίγο έλειψε νά τόν πετύχη στό μάτι, μὰ εκείνος πρόλαβε και τούδωσε μιὰ μέ τó χέρι του. Τᾶ σπασμένα γυαλιά τού τó μάτωσαν.

Τότε πια τὰ πράμματα φτάτανε σ'ό νῦν και άεί... Οί γυναΐκες πού βρισκότανε στό ύποστατικό τρέχανε νά κρυφτούνε μέ τσιριχτά. 'Όλη ή σεβαστή συνταχιά, τινάχτηκε στό πόδι. 'Ο καθένας έψαχνε

τὸ ζουνάρι του. Σὲ λίγο στραφτοκοποῦσε ὀλόκληρο ὀπλοστάσιο, κάμες, μαχαίρια μαυρομάνικα βαρειά καὶ πλατεῖα τὰν ἐκεῖνα τῶν χασάπηδων, κουμπούρια, πού οἱ κοκόροι τους σηκωνόντανε μ' ἕναν κρότο πού σ' ἔκανε ν' ἀνατριχιάζεις.

Σὲ μιὰ στιγμή ἡ παρέα χωρίστηκε σὲ δύο. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος οἱ Μπαντούλιος μὲ τὸ μαχαίρι στὸ χέρι, χλωμοὶ ἀπὸ τὴν ἀντάρα, μὰ στραβώνοντας περιφρονητικὰ τὰ μούτρα μπραστὰ σ' ἐκείνους τοὺς διακονιάρους, πού τολμούσανε νὰ σηκώσουν κεφάλι, κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος, γύρω ἀπὸ τὸν Πέπετ, ὄλοι, μὰ ὄλοι, οἱ καλεσμένοι ἄνθρωποι, πού ὑπέφεραν μὲ ὑπομονὴ τὸ δεσποτισμὸ τῆς οἰκογένειας τῶν Μπαντούλιος καὶ τῶρα βρίσκαν εὐκαιρία νὰ λευτερωθοῦν.

Κυτταχτήκανε μερικὰ δευτερόλεπτα, δίχως μιλιὰ. Ὁ καθένας ἤθελε ν' ἀρχίσουν οἱ ἀντικρουοί.

Ἄς πάρη βόλτα! Τὸ πρᾶμμα δὲν μπορούσε νὰ μείνῃ ἔτσι... Ἐδῶ εἶχανε βρῖση ἕναν ἄντρα καὶ τὸ φιλότιμο...

Εἶταν κρῖμα, πού τὸ γλέντι τέλειωνε ἄσχημα. Μὰ οἱ ἄντρες πρέπει νᾶναι ἔτοιμοι γιὰ κάθε τι. Ἐπρεπε νὰ τοὺς ἀφήσουν τοὺς δυὸ νὰ ξεκαθαρίσουν τοὺς λογαριασμοὺς τους.

Οἱ φίλοι τοῦ Πέπετ, πού εἶτανε στίς δόξες τους καὶ τῶχανε καμάρι, πού εἶτανε περισσότεροι, σταθήκανε μπροστὰ στοὺς Μπαντούλιος καὶ μὲ τὰ μαχαίρια καὶ μὲ τὰ λόγια τοὺς κόψανε τὸ δρόμο.

Σὲ τέτοιες περιστάσεις δείχνει κανένας πῶς τὸ λέει ἡ περδικούλα του. Τὴ σχέση εἶχε πῶς εἶχανε ἀδερφός τους. Μιὰ καὶ πρόσβαλε τὸν ἄλλο, ἔπρεπε νὰ δείξῃ, δίχως νὰ τοῦ κάνει πλάτες κανένας ἄλλος, πῶς δὲν ἔκοβε μονάχα ἡ γλῶσσά του μὰ καὶ τὸ μαχαίρι του.

Μὰ τί τὰ θές τῶρα τὰ λόγια. Οἱ δυὸ ἔχτροι στεκόντανε ὁ ἕνας μπροστὰ στὸν ἄλλο, φάτσα μὲ φάτσα, στὴν πόρτα τοῦ ὑποστατικού, κάτω ἀπὸ τὴν ὁμορφὴ κληματταριά. Μέσα ἀπὸ τὰ κληματόφυλλα περνοῦσαν οἱ ἀχτίδες τοῦ ἡλίου καὶ χρύσωναν τίς ἀράχνες, πού σκέπαζαν τὰ τσαμπιά.

(Τὸ τέλος; στὸ ἐρχόμενο)

ΚΩΣΤΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

“Ο ΝΟΥΜΑΣ,”

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
(ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΣΤΑ 1903)

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΔΥΟ ΜΗΝΕΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ — ΗΚΔΟΤΗΣ : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΝΙΚ. ΣΗΚΙΩΝ.—ΟΔΟΣ ΠΑΡΗΣΙΣΤΗΝΙΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ } ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΡ. . . 50 ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡ. 10
 } ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ > . . 100

ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΙ Ο,ΤΙ ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΔΕ ΤΗΝ ΥΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΕΥ ΤΟΥ “ΝΟΥΜΑ,
ΤΗ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΗ ΔΕΝ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΓΕΝΝΗΡΗΣ—ΦΛΕΒΗΡΗΣ 1924

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΠΡΕΠΕΙ νά τονιστεί τοῦτο ἀπό τήν πρώτη στιγμή : Πῶς ὁ «Νουμάς» διευθύνεται ἀπό τόν κ. Πάνο Δ. Ταγκόπουλο κι αὐτός μοναχά κανονίζει τήν ὄλη τοῦ φύλλου μέ αὐτοβουλία. Ὁ ἰδρυτής τοῦ «Νουμά» ἀπομένει μοναχά ἐκδότης του, ἀφοῦ μάλιστα, γιορτάζοντας πρόπερσι τὰ εἰκοσάχρονα τοῦ «Νουμά», τὸ δήλωσε πῶ; ἀποτραβιέται ὀλίγελα πιά ἀπό τή διεύθυνση τοῦ φύλλου. Ὁ «Νουμός» ἀκολουθώντας ἀπαρέγκλιτα, στίς γενικῆς προγραμματικῆς γραμμῆς του, τήν παλιά του παράδοση, θά ἐξακολουθήσει τὸ δρόμο πού χάραξε ἀπό πέρσι, ἀπομένοντας καθαρῶς λογοτεχνική ἐπιθεώρηση.

ΤΩΡΑ πού ἡ Ἐθνουσνέλευση θά συντάξει τὸ Δημοκρατικὸ Σύνταγμα, ἀνάγκη νά σβήσει τὸ περίφημο ἐκεῖνο ἄρθρο γιά τήν «ἐπίσημη γλώσσα τοῦ Κράτους». Ὅχι γιατί ὡς τώρα, τὸ πῆρε στά σοβαρά κανένας ἢ τὸ ἐφάρμοσε πουθενά, μὰ γιατί θά εἶναι ἄπρεπο νά μένει ἀκόμα, ἔστω και γιά τὰ μάτια, τὸ στίγμα αὐτὸ τῆς βαρβαρότητας καί τοῦ μεσαιωνισμοῦ, πού μᾶς χάρισε ἡ μακαρίτικη ἐκείνη Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ τοῦ 1911. Ἐπίσημη γλώσσα τοῦ Κράτους, εἶναι ἡ γλώσσα πού μιλεῖ ὁ λαός, πού ἀποτελεῖ τὸ Κράτος. Καί ὁ λαός ἔχει τὴ δημοτικὴ του γλώσσα, καί δάσκηρη ἡ λογοτεχνική μας παραγωγή,

που είναι ο καθαυτό καθρέφτης της λαϊκής ψυχής, αναγνώρισε τη δημοτική γλώσσα σε όλα τα είδη του λόγου. "Αν τώρα η λογοκοπία που δέχνει το κοινοβουλευτικό βήμα, και τις στήλες του καθημερινού τύπου, μεταχειρίζεται ακόμα την καθαρεύουσα, αυτό βραβαίνει μόνο τους πολιτικούς μας και τους δημοσιογράφους μας, αντίκωνους να νοιώσουν την πραγματική λαϊκή ψυχή και για τούτο αναγκασμένους ν' άφρονίζουν τον κόσμο πάντα με ψεύτικα ταξίματα, σε ψεύτικη γλώσσα.

ΙΔΟΥ κ' ένας μεζές από την τρικοῦβερτη έκθεση της Κριτικής (:) επιτροπής που ὕδωσε τὸ φετεινὸ Ἄβερῶφειο δραματικὸ βραβεῖο στὸν Πολέμη, ἂν καὶ «δύο τῶν διασημοτέρων συγγραφέων, ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος καὶ ὁ κ. Π. Χόρν, ἔδωσαν δυνατὰ ἀληθῶς ἔργα, ἀλλ' ἡ Ἐπιτροπὴ εἶχεν ἤδη βραβεύσει εἰς τὸ παρελθὸν τὴν δραματικὴν ἐργασίαν των». Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος μεζές εἶναι αὐτός: «ἐπειδὴ, ἔνεκα τῆς παρατεινομένης ἀπουσίας τοῦ τρίτου τῶν κριτῶν, τοῦ κ. Ζερβού, ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἠδυνήθη οὐδὲ κατὰ πλειοψηφίαν νὰ παρακολουθήσῃ ἔργα τινὰ ὡς τὸ «Γιατὶ ἔκλεψε» τοῦ κ. Ν. Λάσκαρη, τὴν «Μητέρα» τοῦ κ. Ταγκούλου καὶ τὸ «Ἐσὸ φταῖς» τοῦ κ. Θ. Συναδινού, συνιστᾷ, ὅπως, ἂν ταῦτα παρασταθοῦν ἐκ νέου κατὰ τὴν ἀρξαμένην διετίαν θεωρηθοῦν ὡς μὴ κριθέντα». Ἀνοητότερη δικαιολογία κριτικῆς καλπουζανιάς δὲν ἔχει ματαφανεῖ. Μὰ νὰ μὴν ντρέπονται ἐπιτιλους αὐτοὶ οἱ κύριοι, ἂν ὄχι τίποτ' ἄλλο, τοῦλάχιστο τὴν ἡλικία τους; Ἡ ἀπουσία τοῦ κ. Ζερβού «παρατεινομένη» κι δτιαν παιζότανε τὸ δραματικὸ «Μὰ φορὰ κ' ἕναν καιρό...» κολοκῦθι τοῦ κ. Πολέμη, δὲν τοὺς ἐμπόδισε τοὺς ἄλλους δυὸ, τὸν κ. Μεγάρο καὶ τὸν κ. Νορβάνο, νὰν τὸ παρακολουθήσουν καὶ νὰν τὸ βραβεύουνε.

ΕΝΑ δῆγμα ἀπὸ τὰ καλῆτερα τοῦ Ἰσπανοῦ λογοτέχνη Μιλάσκο Ἰμπάνιεθ, πὸν τὰρχίζουμε στὸ σημερινὸ τεῦχος, τὴ «*Βαλενθιάνικη μέγκλα*», εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ τὸ μεταφράσῃ ἀπὸ τὸ Ἰσπανικὸ γιὰ τὸ «Νουμά» ὁ ἀρχισυντάχτης τῆς ἑφημερίδας «Ἐθνος» κ. Κώστας Οἰκονομίδης. Ὁ Ἰμπάνιεθ εἶναι γνωστὸς στὸς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ Μπόγερ πὸν δημοσίεψαμε στὸ τρίτο τεῦχος τῆς περασμένης χρονιάς (σελ. 118—202) κ' ἔτσι δὲ χρειάζεται νὰ ποῦμε σήμερα τίποτα περισσότερο. Περίεργη σύμπτωση βέβαια τὸ νᾶχει μεταφράσῃ ἀπὸ τὸ Γερμανικὸ, τοῦ ἴδιου Μπόγερ ἔργο, κι ὁ κ. Οἰκονομίδης, τὸ «Φυλακισμένο πὸν τραγουδοῦσε». Ὁ κ. Οἰκονομίδης πὸν θεωρεῖται ἕνας ἀπὸ τοὺς πικὸ μορφωμένους καὶ πικὸ εὐσυνείδητους δημοσιογράφους.

φους, τὸ λίγο καιρὸ πού τοῦ μένει ἀπὸ τῆ δημοσιογραφικῆ του ἐργασία, τὸν ἀφιερώνει στὴ μελέτη καὶ στὸ θέατρο, εἶναι ὅμως τόσο δύσκολος καὶ τόσο ἀπαιτητικὸς ἀπὸ τὸν ἑαυτό του ὥστε δὲν τἀποφάσισε ἀκόμα νὰνεβᾶσει ἔργο του στὴ σκηνή, πρῶμα πὺ ἀργὰ ἢ γλήγορα θὰ γίνει. Ὁ «Νουμάς» θεωρεῖ χρέος του νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ γιὰ τὴν πολῦτιμη συνεργασία του, πὺ τὴν ἀρχίζει μὲ τοῦ Ἱμπάνιεθ τὸ δῆγμα.

ΧΑΙΡΕΤΙΖΟΥΜΕ συναδελφικὰ τὴν ἔκδοση τῶν νέων περιοδικῶν πὺ βγαίνουνε τῶρα τελευταῖα ἢ πὺ ἀναγγέλληκε πὺς θὰ βγοῦνε. Τὸ καθένα τους χωριστὰ καὶ ὅλα μαζί, ἂν δὲν προσφέρουνε καὶ μεγάλη ἀνάμνηση στὴ λογοτεχνικὴ μας παραγωγή, προσφέρουν ὅμως νέους ἀναγνώστες — καὶ κᾶτι εἶναι κι αὐτό. Ὁλο πληθαίνει τὸ ἀναγνωστικὸ κοινόν, κᾶτι καλὸ γίνεται στὰ γράμματα, γιὰτὶ ὁ κόσμος συνειθίζοντας νὰ διαβάζει, θὰ συνειθίσει σιγὰ σιγὰ καὶ νὰ διαλέγει ἐκεῖνα πὺ πρέπει νὰ διαβάζει, πὺ κᾶτι ἔχουνε νὰν τοῦ δώσουνε. Ἄς βγαίνουνε λοιπὸν νέα περιοδικὰ, μὰ καὶ νὰ μὴ σταματοῦνε, ὕστερ' ἀπὸ δύο τρία φύλλα πὺ βγάζουνε, γιὰτὶ τότε τὸ καλὸ πὺ φέρνουνε μὲ τὴν ἔκδοσή τους, τὸ χάλιο πάλι, τὸ ἐξουδετερώνουν, τὰ ἴδια, γιὰτὶ γεννοῦν στὸν κόσμον τὴ δυσπιστία σὲ κάθε λογοτεχνικὴ, ἂς τὴν ποῦμε, ἐπιχείρηση.

ΤΑ παραπάνω λόγια μας ἀφοροῦν τὰ σοβαρὰ ὀπωσδήποτε περιοδικὰ κι ὄχι κ' ἓνα σατυρικὸ πὺ βγήκε τῶρα τελευταῖα μὲ τὸν ἐξωφρενικὸ τίτλο «Ἐμεῖς», ἀκριβῶς ἅμα ἄνοιξε τὸ Τριῶδι κ' ἢ Ἀστυνομία ἄσισε λεύτερους τοὺς λογιῆς μασκαράδες — καὶ τοὺς φιλολογικοὺς συνελῶς μασκαράδες — νὰ κυκλοφοροῦνε στοὺς δρόμους μὲ μάσκες. Ἔτσι ὁ Ἄσος Ἀχρησιτίδης, ὁ Λύσσάντρος Χάρης κι ὁ Πέτρος Ἄρις καὶ κάθε Μάρης καὶ Κουκουναρῆς, ἔχει τὸ λεύτερο νὰ σαλιαρίζει ὅσο θέλει γιὰ λογοτέχνες τῆς περιωπῆς ἐνὸς Παρορίτη, γιὰ ποιητὲς σὰν τὸ Σπαταλὰ καὶ γιὰ περιοδικὰ σὰν τὸ «Νουμάς». Ἀποκριῆς εἶναι, μασκαράδες βγαίνουνε. Γιὰτὶ νὰ κρύβονται οἱ φιλολογικοὶ μασκαράδες καὶ νὰ μὴ βγαίνουνε νὰ δείχνουν τὴ λύσσα ποῦνουνε γιὰ τὸ «Καλάθι» τοῦ «Νουμάς», πὺ καιροὺς καὶ χρόνια τῶρα τοὺς δεχότανε πάντοτε μὲ ἀνοιχτὲς ἀγκύλες; Μιλῶνε ἀκόμα καὶ γιὰ «πληγὲς πὺ ὑπάρχουνε στὰ νεοελληνικὰ γράμματα» οἱ φιλολογικοὶ αὐτοὶ Φιλοχῆτες! Ἴσουμε δὴ καὶ μὴ παρέκει. Φανήκαμε ἀνεχτικοί, ἐγκληματικὰ ἀνεχτικοί, χρόνια καὶ χρόνια τῶρα, (μὲνο καὶ μόνο γιὰ νὰ παρουσιάζουμε ἐνιαῖο μέτωπο στὸ Δημοτικιστικὸ ἀγῶνα), κι ἀφίναμε νὰ κορδακίζεσαι ἔμ-

μετρα και πεζά τὸ φαιδρότατο κ. Γιοφύλλη και τὸν ὑπονοούμενο κ. Βελμύρα και δὲν ξαίρουμε ποῖο ἄλλο λογοτεχνικὸ μεμεῖτι ἀκόμα. Μὰ ἡ ἀνοχή μας αὐτή, ποῦφερε τόσο μεγάλο κακὸ στὰ νεοελληνικὰ γράμματα και δημιουργήσε τὴ λογοτεχνικὴ ἀνθάδεια, σταματᾷ πιὰ. Καὶ καιρὸς εἶτανε νὰ σταματήσῃ. Τὸ ποτήρι τῆς ἀνοχῆς τὸ πετᾷμε πιὰ καταγῆς και τὸ κάνουμε θρύψαλλα. Στὰ χέρια πιὰ μοναχὰ ὁ βούρδουλας —γιατὶ αὐτὸς θὰ φέρει στὰ συγκαλά της τὴν ἀφηνιασμένη λογοτεχνικὴ ἀγέλη.

ΤΟ λυπηρὸ εἶναι πὼς βρίσκονται και δυὸ τρία ὀνόματα σὰν τοῦ Λαπαδιώτῃ λ. χ., τοῦ Στογιάννη, τοῦ Παπαδήμα, τοῦ Νίκου Λαῖδη κ.λ.π. ἀνακατεμένα μὲ τοὺς καραγκιόζηδες αὐτούς. Λυπηρὸ βέβαια, μὰ κὶ ἀξιοκατάκριτοι περισσότερο γιὰ τοῦτο, γιατί δὲν εἶναι μωρὰ παιδιὰ γιὰ νὰ ἐλικαλεστοῦν τὸ «ἀκαταλόγιστο» γιὰ ἐλαφρυντικὸ τους.

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

— Πάνου Δ. Ταγκόπουλου : «Γυρίσματα στὸ ξέφωτο»

(Ποιήματα. Σχ. ὄγδοο, μεγάλο. Σελίδες 112 Ἀθήνα 1928 — Ἐκδότης Ι. Ν.

Σιδέρης. Τιμὴ δραχ. 8).

Ὁ ποιητὴς κ. Πάνος Δ. Ταγκόπουλος μὲ τὸ πρῶτο του ποιητικὸ βιβλίον, τίς «Δροσοσταλίδες» μᾶς ἔδωσε μιὰ ζωηρὴ ὑπόσχεση ποὺ τὴν ἐπιβεβαίωσαν τὰ «Λυρικά», κὶ ἀκόμα πιὸ πολὺ τώρα, ἡ νέα του συλλογὴ «Γυρίσματα στὸ ξέφωτο».

Ἡ πρωτοτυπία του εἶναι πὼς τραγουδᾷ τὴ χαρὰ, τὴν ὄρεξη και τὸν πόθο τῆς ζωῆς, τῆς ζωῆς ποὺ πρέπει ἀληθινὰ νὰ ζοῦμε σὰν ἄνθρωποι πραγματικοί, ὄχι μὲ ψεύτικα ἢ διαστραμμένα αἰσθήματα. Μιὰ γεροσύνη πλέρια ἀναδίνεται ἀπὸ τοὺς τόνους τῆς μούσας του, κ' ἐκεῖ ἀκόμα ποὺ ἡ πραγματικὴ ζωὴ δὲν ἔχει νὰ τοῦ δώσῃ χαρὰ, μὰ λύπη, ἀπαγοήτευση και πένθος. Κατορθώνει αὐτὰ τὰ τελευταῖα νὰ τὰ παρουσιάζῃ μ' ἓνα λυρισμὸ, ποὺ δὲ σκορπᾷ στὴν ψυχὴ μας τὸ σκοτάδι, μὰ τὸ φῶς τῆς παρηγορίας, ποὺ ἔρχεται γλυκὸ νὰ μᾶς παραμυθίσῃ.

Τὰ «Γυρίσματα στὸ ξέφωτο» κλείνουν διάφορους λυρικοὺς τόνους.

Τὸ πρῶτο μέρος εἶναι εἰκόνες ἀπαλές, ζωγραφικὲς ὄνειρεμένες, παρμένες ὁμῶς πάντα ἀπὸ τὴν πραγματικότητα.

Ἡ κάθε γαλανόφεγγη ραχοῦλα μὲ γνωρίζει,
μὲ ξαίρουνε τὰ πλάγια τὰ ἡσικιερά.
Τὸ δάσος κάποιο γνώριμο τραγοῦδι ψιθυρίζει
σ' ἡμένα, ὅπως κυλᾶνε τὰ νερά.

Ἀπὸ τὴν πραγματικότητα αὐτὴ, ζητᾷ «τὸν ἀθάνατο ρυθμὸ» καὶ πλέκει τὰ ποιητικὰ του στεφάνια.

Τὸ δεύτερο μέρος «Μὲ σπασμένα φτερά», εἶναι πραγματικὸ βέβαια μὰ καὶ φαντάζει σὰν ἀπόκοσμο λυρικὸ δράμα. Ἡ εὐαίσθητη ψυχὴ τοῦ ποιητῆ, τὸ γνώρισε στὴν Ἀνατολή, πού ὄλη «σὰ θάλασσα βογγαίει ἀπ' τὸν πικρὸ σεβντᾶ». Τῆς θάλασσας αὐτῆς κύματα, φερμένα σὲ μᾶς ἀπὸ ἓναν ἀνοιξιᾶτικο βοριά, εἶναι ὅλα τὰ ποιήματα τῆς σειρᾶς.

Τὸ ξαίρω, μὴ μοῦ τ' ἀρνηθεῖς ! Γελάς, δὲ μ' ἀγαπᾶς !
Σ' ἀρέσει νᾶχεις θαυμαστὴ τὸν πόνο μου, κι ἀκόμα
στὰ χέρια σου τὴν τέχνη μου δεμένη νὰ κρατᾶς
κ' ὕστερα σὰν ξερόφυλλο νὰ τὴν πετᾶς σὸ χῶμα !

Σὰ συνέχεια στὸ λυρικὸ του δράμα, ὁ ποιητὴς γράφει τὴ σειρὰ «Τὸ χρυσοῦ δαχτυλίδι». Τὰ τραγοῦδια τοῦτα, στᾶζουνε θαρρεῖς ἓνα ὑπέροχο πόνο, μὰ καὶ μαζὶ δίνουν τὴν ἐπίσχεση πὼς τώρα πιά ὁ ποιητὴς ἔχοντας τὴν πεῖρα τοῦ κόσμου θὰ περνᾷ μπροστὰ σὲ ὅλα, «τραγουδιστὴς ἀδιάφορος, πηγαίνοντας πρὸς τὴ γαλήνη».

Ἀπάνω ἀπὸ τ' ἀνθρώπινα τὰ πάθη ἐγὼ διαβαίω.

Καὶ τὸ καταφέρει αὐτό, στὴν τελευταία του σειρὰ πού ἐπιγράφεται «Μὲ νέα φτερά». Ἐκεῖ ὁ ποιητὴς, ἔρχεται πάλι στὴ γνώριμη χώρα, πού ἀγάπησε.

Σᾶς ξαναβρίσκω σχήματα, γαλάζια χρώματα, οὐρανοί,
χρυσέ μου αἰθέρα ξάστερε, γραμμὴ ἀτιλὴ, μνημεῖα...

Νοιώθει καινούρια χαρὰ, βλέπει πάλι τ' ἀγαπημένο του φῶς, πού τὸ λαχτάρησε, καὶ παίρνει νέα δρομή, γιὰ νὰ πετάξῃ σὲ χρυσοῦς οὐρανούς ἢ ποιητικὴ του ψυχῆ. Ὁ πόνος, ὁ καταλύτης πόνος, δὲν πρέπει πιά.

νὰ τὸν ἀγγίξει. Ἡ ζωὴ, φρύγανα, κλαδιά. Μὰ ὅπου γελᾷ ὁ Πόνος, — τὸ κλάμα ξεπετάγεται σὰν ὑγρὴ φωτιά, σὰν κάμα στ' ἀνοιξιάτικο πρωΐ, σὸ δρᾶμα τῆς ψυχῆς.

Πόνε σὲ μισῶ ! Ἄν μπορεῖ
χέρι ἀνθρώπου νὰ σὲ σκίσει,
σὰ βοριάς θὰ νᾶχε ὀρμήσει
σκέψη, χέρι καὶ νευρὶ
νὰ σὲ καταλύσει.

Ἅλλες οἱ σελίδες τοῦ βιβλίου ταράζονται ἀπὸ μιὰ λεπτῆ, βαθειὰ ὑπερλυρικὴ διάθεση, τῇ διάθεσιν τῆς ψυχῆς τοῦ ποιητῆ, ποὺ μπρὸς στὴ χαρὰ καὶ στὸν πόνο, ἀφίνει νὰ τοῦ ξεφύγῃ ἕνας ἀνθρώπινος, πολὺ ἀνθρώπινος στεναγμὸς.

Κώστα Παρορίτης : «Ὁ κόκκινος τράγος»

Ρομάντζο. Ἀθήνα 1924.

Ἁ Κώστας Παρορίτης δηγηματογράφος πρωτότυπος, ἀπὸ τὸν καιρὸ τῶν πρώτων του βιβλίων «Ἀπὸ τῆ ζωῆ τοῦ δειλινοῦ» καὶ οἱ «Νεκροὶ τῆς ζωῆς», — κυκλοφόρησε τελευταία τὸ τρίτο του ρομάντζο ποὺ ἐπιγράφεται «**Ὁ Κόκκινος Τράγος**». Ὅπως καὶ στὰ πρωιτερινὰ του μυθιστορήματα «Στ' ἄλμπουρο», καὶ «Τὸ μεγάλο παιδί», ἔτσι καὶ τῶρα στὸν «Κόκκινον Τράγο», τὰ θέματά του γυρεύει μέσα στὴ ζωῆ τῶν ἀπόκληρων τῆς κοινωνίας, τῆς ἀδικῆς ἀστικῆς κοινωνίας, ποὺ αἰώνια ζητᾷ θύματα γιὰ ἐκμετάλλευσιν.

Ἡ τέχνη τοῦ Παρορίτη μὲ τὸ νέο του ρομάντζο, ἀνεβαίνει σημαντικά. Γίνεται πλατύτερη, συνθετικώτερη, ἀγγίξει ζητήματα τῆς δικῆς μας κοινωνικῆς ζωῆς, καταπατᾷ πρόληψες, συνήθειες, ἑλιπτώματα τοῦ λαοῦ μας, ξεσκεπάζει τὴν ψυχὴ τῶν βασανισμένων, δείχνει τὴ σαπίλα ποὺ τρώει τὴ λεγόμενὴ «καλὴ κοινωνία», κ' ἔτσι ἀνοίγει τὰ φτερά της γιὰ νὰ περιλάβῃ ὀλόκερο ἕνα κόσμον ζωντανό.

Ἁ «Κόκκινον Τράγο» δὲν εἶναι σὰν τὰ συνειθισμένα μακρόλογα δηγήματα τῶν πολλῶν περιπετειῶν. Ἁ Παρορίτης ἀνοίγει ἕνα δρόμον καινούριον, θὰ λέγαμε : μοναδικόν, στὴ νεώτερη φιλολογία μας, καὶ τοῦτο τὸ κάνει πατώντας ὁ ἴδιος πολλὰς νεοελληνικὰς φιλολογικὰς ἰδέας, γκρεμίζοντας στημένα πῆλινα καλούπια, μὴ ἀναγνωρίζοντος εἰδῶλα, μὰ πάντα γυρεύοντας νὰ στερεωθῇ σὲ κάτι ἀληθινὸ καὶ ἄξιον, στὴν παρατήρησιν ἑνὸς κόσμου ποὺ περνᾷ ἀνάμεσόν μας, καὶ ποὺ ἐμεῖς δὲν τὸν θεω-

ροῦμε κατάλληλο γιὰ θέμα τῆς τέχνης μας, γιατί εἶναι κόσμος βασανισμένος, παρατημένος στήν τύχη του ἀπό θεούς καί ἀνθρώπους, εἶναι ἡ στέρηση καί ἡ κακοπάθεια, τὸ πνίξιμο καί ὁ χαμός, — ἀντίθετα πράγματα πρὸς τὴν ἀριστοκρατικὴν μας (!) διάθεση, πού ζητᾶ θέματα γαργαλιστικά γιὰ τοὺς ἀναγνώστες, ζωγραφικὰ ὑποπερὶ καί συνδυασμοὺς περιέργειας καί ἀπιθινότητος.

Ὁ Παρορίτης, βλέπει τὴ ζωὴ μὲ τὰ μάτια ἑνὸς ἀνθρώπου πού κατὰ βάθος ἔνοιωσε τὸν προορισμὸν της, καί θλίβεται ἐσώψυχα γιὰ τὸ κατάντημα τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ, πού ἔχει γιὰ σημάδι του τὴν ἐγωϊστικὴν ἀνίψωση τῆς κυρίαρχης τάξης μὲ ὅλα τὰ μέσα, μὲ κάθε θυσία, — πολιτισμοῦ, πού κρατᾶ στὰ χέρια του ἕνα καμουτσίκι γιὰ κάθε ἀνθρώπο τῆς πραγματικῆς ἐργασίας, κ' ἕνα στεφάνι ὑπόληψης καί θαυμασμοῦ γιὰ κάθε φαπλατᾶ κ' ἐκμεταλλετὴ τῆς ἐργασίας τῶν ἄλλων.

Ὁ συγγραφέας τοῦ «Κόκκινου Τράγου» γίνετ' ἔτσι πότε βαθὺς κοινωνικὸς μελετητὴς, πότε γλυκὸς καί πότε σκληρὸς ἀφηγητὴς, πότε γκρεμιστὴς καί πότε ἀπολογητὴς, μὰ πάντα ἴσιος, ἀληθινός, βαθιονόητος, εἴτε στὸ μάτι του τρέμει ἕνα δάκρυ συμπόνιας, εἴτε στὰ χεῖλη του χαράζει ἕνα γέλιο πικρῆς σάτυρας.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

Ἡβοῦ Δελφοῦ: «Ποιήματα», Ἀθῆναι, 1923.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ κ. Ἡβοῦ Δελφοῦ — γιατί ἀλήθεια τὸ ἀκαλίσθητο τοῦτο ψευδώνυμο ; — εἶναι ἡ ἱστορία τῶν νεανικῶν χρόνων τοῦ ποιητῆ (οἱ σκέψεις του, τὰ βάσανα τῆς ἀτυχῆς ἀγάπης του, οἱ κατοπινοὶ του ἔρωτες) γραμμῆν σὲ στίχους. Τὰ θέματα πολλὰς φορὰς εἶναι κοινὰ καί ξετυλίγονται ἄτονα σὲ μακριὰ τραγούδια δυσκολοδιάβαστα. Ἡ φράση καὶ ὁ στίχος θυμίζουν Παλαμᾶ μὰ ἕναν Παλαμᾶ χωρὶς τὴν πνοὴν καί τὸ βάθος ἐκείνου, καὶ ὄχι σπάνια ὁ κούφιος καί ρομαντικὸς ρητορισμὸς τοῦ κ. Δελφοῦ καταντᾶει ἀντιπαθητικὸς, παρουσιασμένος σὲ στίχο κανονικὸ μὰ στεγνὸ καί δίχως ζωὴν καί μὲ μιὰ φιλοσοφικὴν τάσιν, πού πολλὰς φορὰς κάνει τὸ ποίημα πληχτικόν.

Εἰκόνας καί ἰδέες ἔρχονται ἢ μιὰ πίσω ἀπὸ τὴν ἄλλη ἀραδιασμένες, δίχως βαθεῖα συνοχὴν καί συνέπεια, κ' ἔτσι καταστρέφοντας τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ τραγουδιοῦ, δὲν μποροῦνε νὰ μᾶς προξενήσουνε κάποια συνολικὴ ἐντύπωση, κάποιο συναίσθημα καί κάποια σκέψη. Καί τοῦτο δυστυχῶς δὲν τὸ παρατηροῦμε μόνον στὰ τραγούδια τοῦ κ. Δελφοῦ. Ἡ πειθαρχία ἔχει καὶ ἀπὸ δῶ λείπει καθὼς καὶ ἀπὸ τόσα ἄλλα πράγματα στὸν τόπον μας. Καὶ ἀποροῦμε ἀλήθεια, γιατί ὁ ποιητὴς, πού τόση κατα-

βάλλει προσπάθεια γὰρ τὴν κανονικὴν διαμόρφωσιν τοῦ στίχου του, νὰ φήναι κάποτε τόσο ἀμελημένο τὸ περιεχόμενό τους, πολλὰς φορὰς μ' ἄστοχες εἰκόνες ἢ μὲ κακότυχες ῥράσεις ἐρμηνευμένο, καθὼς λόγου χάριν στὸ μέρος ποὺ γράφει πῶς «δυὸ δάκρυα του θὰ σταθοῦν στὸ βυθὸ τοῦ μαύρου ποτηριοῦ, ὅπως δυὸ στάλας αἷμα στὴν ἄκρην ἑνὸς σπαθιοῦ». Κι ἄλλοῦ :

Τὰ χεῖλια μου στὸ κύπελλο τῆς νιότης ξεχειλοῦσαν , . .

Κι ἄλλοῦ στὸ ἴδιο ποίημα :

Τὰ δέντρα ἢ πλάση τὰ ψηλά ποὺ τόσοὶ αἰῶνες φτιάχνουν
βορὰ στοὺς κερωνοὺς.

Κι ἄλλοῦ πάλι :

Κεῖθε γροικῶ τοῦ κοπεδιοῦ τὴ μακρινὴ καμπάνα.

Κι ἄλλα παρόμοια.

Τὰ σφάλματα αὐτὰ εἶναι ἀποτέλεσμα πολυλογίας· γιὰ τὴν καλῆτερα τραγούδια τῆς συλλογῆς εἶναι, κατὰ τὴ γνώμη μας, καὶ τὰ πῶς σύντομα, καθὼς τὸ *ἄγνωστη ἀγάπη* (σελ. 128) καὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ τραγούδια τῆς *Δαλιδάς*. (3, 7.)

Μὰ ἐκεῖνο ποὺ μᾶς εἶναι δλότελα ἀκατανόητο εἶναι γιὰ τὴν νὰ στολί-
ζουνε σκεδὸν τὸ κάθε τραγούδι τῆς συλλογῆς, (ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ ξώ-
φυλλο), ἕνα δυὸ στίχοι ξένων ἢ ντόπιων ποιητῶν, μεταβάλλοντας ἔτσι
τὴ συλλογὴ σ' ἕνα εἶδος παγκόσμιας ἀνθολογίας. Βρίσκει κανεὶς
ἀπάνω ἀπ' τὰ τραγούδια τοῦ κ. Δελφοῦ στίχους τῶν Αἰσχύλου, Παλαμᾶ,
Leconte de Lisle, Ὀμηροῦ, Verhaeren, Mérejkowsky, Moréas, Hugo,
H. de Regnier, Nietzsche, Embiricos, Σολωμοῦ, Ξενοφάνη, Ἡροδότου,
Baudelaire, Tasso, Dante, Vergilii, Carducci, Schiller, Malherbe, Petrarca,
Goethe, Steccheti, Déligeorges, Byron, Racine, Heine, Ariosto, Arvers
Shak'espeare, Ronsard, Musset, Ἡβῶν Δελφοῦ, καθὼς καὶ στίχους ἀπὸ
δημοτικὰ τραγούδια ἢ ἀρχαῖα ἐπιγράμματα ἀδέσποτα. Κ' ἔτσι θὰ
ἔλεγε κανεὶς, ὅποιος δὲ μείνει εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν
τραγουδιῶν τοῦ κ. Δελφοῦ καταφεύγει γιὰ ξεκούρασμα κ' εὐχαρίστηση
σ' ἀναγνωρισμένα ἀριστουργήματα τῆς ποιητικῆς τέχνης, ποὺ τ' ἀπο-
λαμβάνει μάλιστα καὶ στὸ πρωτότυπο. Μὰ αὐτὸ, νομιζομε πῶς ἄδικεῖ
πολλὰ ἀπὸ τὰ τραγούδια μὲ τὸ νὰ μᾶς θυμίζει ἄλλα καλῆτερά τους.
Παράβαλε λόγου χάριν τὸ ποίημα *Διπλὴ Ζωὴ* (σελ. 74) μὲ τοὺς δυὸ
στίχους τοῦ Παλαμᾶ ποὺ χρησιμοθεοῦνε γιὰ μόντο του.

Τὸ βιβλίον τελεῖται μ' ἕνα μεγάλο ποίημα σ' ἑλευτερο στίχον ποὺ
φέρει τὸν τίτλον *Χρυσοχαράματα* καὶ ποὺ μᾶς κάνει νὰ υποθετομε

πώς ο ποιητής δὲ θὰ σταματήσει στὸ βιβλίο του αὐτὸ, μὰ πὼς ἀπ' ἐναντίας ἔχει κι ὅλας ἔτοιμη τὴ συνέχειά του (ὅπως ἄλλωστε μᾶς βεβαιώνει καὶ στὸν πρόλογο τῆς πρώτης συλλογῆς του «*Τριλογία τῆς ψυχῆς μου*»), σ' ἓναν καινούριο δρόμο χαραγμένη. Ἀκόμη πιστεύουμε πὼς ὁ κ. Δελφός θὰ θελήσει νὰ λυτρωθεῖ ἀπὸ τὰ γαπημένα του βιβλία ποὺ τόσο, φαίνεται, ἡ μελέτη τους τονὲ τραβάει μὰ καὶ τονὲ σκοτίζει, γιὰ νὰ ρήξει τὸ βλέμμα του καὶ νὰ φέρει τὸ βῆμα του ἀνάμεσα στὴ φύση καὶ στὴ ζωὴ, κ' ἔτσι νὰ βρεῖ τέλος τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του καὶ νὰ μορφώσει τὴν τέχνη τῆ δικῆ του, τὴν ἐντελῶς *προσωπικῆ*.

Γλαύκου Ἀλιδέρη : **Οἱ ὀρχηστρισμοὶ τοῦ Ἑωσφόρου**
καὶ ἄλλα ποιήματα. (Κύπρος).

Ὁ ποιητής, ἀφοῦ γιὰ καιρὸ κλείστηκε μὲς σὲ πανήψηλα βουνά, γιὰ νὰ σπουδάσει, καθὼς ὁ Ζαρατούστρας, τὴ γνώρα τοῦ ἑαυτοῦ του στὴ μοναξιά, ἔρχεται μ' ἐπαναστατικὴ διάθεση νὰ διαλαλήσει μιὰ νέα πνευματικὴ νίκη :

Εἶναι γραμμένο ! ὀρίστηκε στὸ στόμα μου·νὰ πῆ
τὴ νέα μας νίκη, ποῦ τῆς γῆς τὸ πρόσωπο θ' ἀλλάξῃ . . .

Ὡστόσο τίς ἐπαναστατικὲς αὐτὲς ιδέες δὲν τῆς βρίσκουμε στὸ μακρότατο κι ἀρκετὰ ἀνιαρὸ ποίημα τοῦ Ἑωσφόρου κι οὔτε τὴ φωνὴ τοῦ λιονταριοῦ τὴν ἀκοῦμε πουθενά· γιὰτι λέει πὼς ἀγαπάει κρημμένους νὰ σπαίρνει.

καὶ ξαφνικά ἀπ' τὰ σκότη μιᾶς ἀβύσσου
τρόμο καὶ φρίκη νάμολᾷ ἡ φωνὴ του
σὰ λιονταριοῦ ! . . .

Ἐξὸν ἀν ὅλη ἡ πνευματικὴ αὐτὴ καὶ τρομερὴ ἐπανάσταση μπορεῖ νὰ συγκεντρωθεῖ στὶς συνηθισμένες τῆς νεανικῆς ἀνταρσίας φράσεις :

Καὶ σὺ ὁ θεὸς φοβᾶσαι ἐμέ τὸ νάνο
καὶ τρέμεις ἀπ' τὸ θρόνο σου μὴν πέσης.

ἡ . . . ἡ ψυχὴ μου σ' ἀρνιέται καὶ μισεῖ σε . . .
ἡ . . . ἡ δυνάμη σου μάθε, ὄνειρο πλάνο . . .
ἡ . . . ἐγώμαι ἡ ἐκρηχτικὴ ὕλη . . .

κι ἄλλα παρόμοια, ἀνακατεμένα σὲ πολλὰ σημεῖα μὲ στίχους κακὴ-χους, καθὼς στὴ σελίδα 20, στροφὴ τρίτη, στίχος πέμπτος, ποῦ γιὰ νὰ

δμοιοκαταληχτήσει με τὸ «*θεός μας*», γράφει: «*ὦ σὺσ' μας!*»: ἢ στὴ σελίδα 73, ὅπου μιλώντας γιὰ τὰ τραγούδια του τὰ ὀνομάζει *ἀγνωστα καὶ νέα*, καὶ ὅπου διαβάζει κανεὶς τὸ στίχο:

καὶ ὡς φεύγοντας θὰ μᾶς ποχαιροῦνε!

Ἄλλοτε πάλι ἀνακατεύει δεκατρισύλλαβους μέσα σὲ κανονικοὺς ἑντεκασύλλαβους, ὅπως στὶς σελίδες 11, 63, 92.

Μὲ λίγη προσοχὴ θὰ μποροῦσε δίχως ἄλλο ν' ἀποφύγει ὁ κ. Ἀλιθέρης τ' ἀτοπήματα αὐτά, πού καταστρέφουνε τῷραῖο βιβλίο του. Γιατὶ μιὰ ἀληθινὰ εὐγενικὰ πνοὴ πλημμυρίζει τὶς σελίδες τῆς συλλογῆς του κ' ἡ φράση του εἶναι μὲ καλαίσθητη λιτότητα γραμμμένη κ' οἱ εἰκόνες του ζωγραφισμένες μὲ συμπαθητικὴ λεπτότητα.

Ἄριστου Καμπίνη: *Ναοὶ καὶ τάφοι*.

Ἐκδότης Στ. Πάργας—«Γράμματα». Ἀλεξάνδρεια 1923.

Ἐνα βιβλίο πού διαβάζεται εὐχάριστα, μ' ὅλη τὴν παρδαλὴ δημοτικὴ του γλώσσα. Στὸ βιβλίο του αὐτὸ ὁ κ. Καμπάνης ἀγωνίζεται περισσότερο νὰ δεῖξει πνεῦμα καὶ σοφία παρὰ νὰ φωτίσει τὸν ἀναγνώστη του γιὰ τὴν ἀρχαία Αἰγυπτιακὴ τέχνη καὶ θρησκεία, πού τᾶχει πάρει γιὰ θέμα του.

Alexandre Embiricos: «*Apollon et le Sature*» Preface d' Ernest Peyaud. Paris 1923.

Ἄθ. Κυριαζῆ: «*Ἐπιτάφια Ρόδα*». Ἐκδότης Γ. Βασιλείου. Ἀθῆναι 1923.

Α. Δ. Παπαδήμα: «*Ρόζα καὶ ἄλλα διηγήματα*». Ἐκδότης Ἰωάννης Δ. Κολλάρου. Ἀθῆνα 1924.

Πάνου Δ. Ταγκόπουλου: «*Δουλούδια - Ἐρωτες - Ταξίδια*». Ἀυτοκτὸς πρόξες. Ἐκδότης Μιγ. Ζηκάκης. Ἀθῆνα 1924.

Αἰμιλίας Στεφ. Δάφνη: «*Τὸ τάλαντο τῆς Σμαρῶς*». Ἀθηναϊκὸν μυθιστόρημα. Ἐκδότης Ἰ. Ν. Σιδέρης. Ἀθῆναι.

Κ. Φαλιτάτς: «*Ἐξομολόγησις Κοριθιοῦ*». Διήγημα. Ἀθῆναι 1923.

Ἰωάν. Πολέμη: «*Μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρὸ*». Παραμυθόδραμα. Ἐκδότης Ἰ. Ν. Σιδέρης. Ἀθῆναι.

«Οἱ Νέοι Διηγηματογράφοι». — Ἐπιμελεῖα Ἄθ. Παπαδήμα. Ἐκδότης Α. Ράλλης. Ἀθῆναι 1924.

Δ. Κόκκινου: «*Τὸ θίατρο τῆς ζωῆς*». Ἐκδοτικὸς οἶκος Ζηκάκη. Ἀθῆναι 1924.

Η ΓΝΩΜΗ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΜΑΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ὁ κ. Phileas Lebesgue (Δ. Ἀσπεριώτης) κρίνοντας σὸ τελευταῖο «Mercur de France» (1 τοῦ Γενάρη 1924) τὴν κίνηση τῆς νέας μας Φιλολογίας, γράφει ἀνάμεσα σὲ ἄλλα καὶ τ' ἀκόλουθα γιὰ τοὺς λογοτέχνες ποὺ χάσαμε, τὸν Ἀργύρη Ἑφταλιώτη καὶ Θεοτόκη, καὶ σημειώνει τὴ γνώμη του γιὰ μερικὰ ἀπὸ τὰ νέα βιβλία τοῦ σταλθῆκα.

Ὁ θάνατος ἄρχισε νὰ φερῖζει τοὺς διαλεχτοὺς τοῦ δημοτικισμοῦ. Μετὰ τὸν Καρκαβίτσα καὶ τὸν Κώστα Χατζόπουλο, πᾶνε τώρα, ὁ ἓνας κοντὰ στὸν ἄλλον, ὁ Ἀργύρης Ἑφταλιώτης καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Θεοτόκης, ποὺ θὰ μένουνε κ' εἰς τοὺς ἀπὸ τοὺς δημιουργοὺς τοῦ νεοελ. δηγήματος. Ὁ Ἑφταλιώτης, μαζί με τὸν Ἀλέξανδρο Πάλλη, τὸ μεγαλόπνοο μεταφραστὴ τῆς Ἰλιάδας στὴ δημοτικῇ, εἴταν ἓνας ἀπὸ τοὺς πρῶτους ποὺ ἀπολουθήσανε τὸ δρόμο ποὺ χάραξε ὁ Ψυχάρης. Τεχνίτης θαυμαστὸς τῆς δημοτικῆς γλώσσας στὴν ποίηση καὶ στὸ πεζό, δοκίμασε μὲ τὴ σειρά εἰς τὰ εἶδη τοῦ λόγου, ἀκόμα καὶ τὸ δράμα (Ὁ Βρυκόλακας) καὶ τὴν ἱστορία (Ἱστορία τῆς Ρωμιοσύνης). Τὶς καλῆτερες ἔμως χάρες τοῦ ταλέντου του τις ἔχει βάλει μέσα στὶς «Νησιώτικες ἱστορίες». Οἱ νέοι θὰ κάνουνε καλὰ νᾶχουνε γιὰ ὑποδείγματα αὐτὰ τὰ ἠθογραφικὰ δηγήματα τοῦ Ἑφταλιώτη.

Ὁ Κωνσταντῖνος Θεοτόκης, ποὺ χάθηκε πρὶν τῆς ὥρας του, μόλις σαρανταδύο χρόνων, δὲ μετέφρασε μόνον τὸ Λουκρήτιο, Βιργίλιο, Σαίξπηρ καὶ ἀποσπάσματα τῆς Μαχαμπαράτας. Ἐξὲν ἀπὸ τίς μεταφράσεις ἄφησε καὶ τέσσαρα ἔργα δικὰ του, μεγάλης ἀξίας, ποὺ σ' αὐτὰ ζουγραφίζεται μὲ μιάν ἔντονη εἰλικρίνεια, μ' ἓναν καυτὸ ρεαλισμὸ, μιὰ συγκινητικὴ ἔψη τῆς σύχρονης ρωμαϊκῆς ζωῆς. Τὰ τέσσαρα ἔργα τοῦ Θεοτόκη εἶναι «Ἡ τιμὴ καὶ τὸ χρῆμα», «Ὁ κατάδικος», «Ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τοῦ Καραβέλα» — ποὺ εἶν' ἀριστουργήματα ρωμαϊκοῦ ρομάντσου, ἠθογραφικοῦ — κ' «Οἱ σκλάβοι στὰ δεσμά τους». Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Βασιλείου ἔκανε πολὺ καλὰ ποὺ τὰ ξανατύπωσε σὲ δευτέρη ἐκδοσι, τὰ δυνατὰ αὐτὰ ἔργα τοῦ Θεοτόκη.

Ὡστόσο οἱ λογοτέχνες ποὺ μορφώσανε καὶ τὴ σημερινὴ γενιὰ μὲ τὸ παράδειγμά τους, εἶχανε κάποια τάση παράξενη: ζητούσανε νὰ

συγκρατούν πιδ έντονα τδ ένδιαφέρον του άναγνώστη άραδιάζοντάς του όσο μπορούσανε ώμότερες λεπτομέρειες τής ζωής.

Έτσι έγραψε κι δ μακαρίτης δ Χατζόπουλος τήν «Άννιώ» του, όπου μάς ζουγραφίζει ένα συγκινητικό τύπο γυναίκα, και πρό πάντων τόν «Άντάρτη».

Ό «Άντάρτης» είναι κ' ένα ντοκουμέντο διδαχτικό για τόν πόλεμο τών συμμοριών, όπως γίνεται άκόμα ίσαμε σήμερα στα σύνορα τής Ήπειρος. Σιγά σιγά έμως, με τδ Χατζόπουλο και με τδ Θεοτόκη, άγγίζουμε τή σφαιρα πού έχει πάρει δική του δ δηγηματογράφος Βουτυράς.

Ό Βουτυράς τά καταφέρνει άσύγκριτα νά σοφ δίνει τήν έντύπωση του άλλόκοτου. Μαζεύοντας ένα σωρό λεπτομέρειες, πού φαίνονται άσήμαντες, δημιουργεί μιάν άτμόσφαιρα θολή τίς πιδ πολλές φορές κι άνήσυχη σά νάν τή σκίζουν άστραπέδες κάθε στιγμής.

Ό,τι σκοτεινό γίνεται μες στο βάθος του ανθρώπινου χτήνευ, τόν τραβάει αυτόν τόν αυτόδίδαχτο δηγηματογράφο, πού ποτέ δέν άφήνει άδιάφορο τόν άναγνώστη του και πού, όσο πάει, και τδ έργο του πληθαίνει και τδνομά του μεγαλώνει.

Τώρα τελευταία μάς έδωσε δύο καινούρια βιβλία : τδ «Φρήνο τών βωδιών» — πού, έν όχι όλα τά δηγήματα τής συλλογής αυτής, με τδ ένα τουλάχιστο, αυτό πού δίνει και τέν τίτλο του στο δίβλίο, είναι άριστούργημα σωστό — και τή «Διωγμένη Άγάπη», με δώδεκα δηγήματα άνισης αξίας. «Ό άγριότραχος» και τδ «Καράδι του θανάτου» μπορούνε νά μπουν με τά καλύτερα πούχει δ Βουτυράς γραμμένα.

Μές στα «Πρωτοβρόχια», σειρά δηγήματα του κ. Φρήρη, αίστάνεται κανένας τήν επίδραση του παραπάνω δηγηματογράφου. Ό κ. Φρήρης όμως, πούχει άρκετά τήν αίστηση τής δραματικής έντύπωσης — και πού κάποιες φορές τδ παρακάνει — έχει όλωσδιόλου άλλο ταμπεραμέντο. Ούτε τήν άμείλιχτη ψυχολογική δύναμη του Βουτυρά έχει, ούτε τήν πικρή του τή σάτυρα. Τά καταφέρνει όμως θαυμάσια όπου έχει νά έκφράσει τρυφεράδα. Γι' αυτό κι άπ' τή συλλογή του τά καλύτερα μάς φαίνονται τδ «Μιά νύχτα άγωνίας» και «Όταν προστάζει ή φύση». Άκόμα και τδ «Guarda e passa».

Ρεαλιστικά είναι και τά σύντομα δηγηματάκια του κ. Ροδά πού τά λέει «Άμαρτωλά». Μόνο πρέπει δ συγγραφέας τους νά στερεώσει άκόμα περισσότερο τή λογοτεχνική του άτομικότητα.

Ρομάντσα καθαυτό, στην Έλλάδα δε γράφονται πολλά. Όστόσο

ὁ μαίτρ τοῦ σύγχρονου ἀθην. θεάτρου μᾶς δίνει μὲ τὴν «Ἰσαβέλλα» του, μιὰν ἱστορία μὲ μεγάλη δύναμη δραματικῆ, ποὺ μέσα της ζυγγραφίζεται, σὸ ἀγαπημένο τοῦ συγγραφέα ζακυθινὸ κάδρο, μιὰ γυναίκα γιομάτη δύναμη καὶ πάθος. Ἡ «Ἰσαβέλλα» εἶναι ἔργο ποὺ ἀξίζει νὰ σταθεῖ, νὰ ζήσει. Ὁ κ. Ξενόπουλος ἔχει βάλει ἔλο τὸ πλοῦτος τοῦ ἀνώτερου ταλέντου του μέσα στὴν ἱστορία αὐτή.

Αὐτὴ τὴ φορά εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ ἀναφέρουμε πολὺ σύντομα λόγια γιὰ τοὺς ποιητές, μὲ τὴν ἐπιφύλαξη πάντα νὰ ξαναγράψουμε ἐκτενέστερα γιὰ τοὺς καλλήτερος ἀπ' αὐτοὺς.

Τὸ «Ἀπλὰ λόγια καὶ τὰ «Ἐγκόλπια» τοῦ κ. Πειτιμεζᾶ μᾶς ἔκαμαν νὰ προσέξουμε καὶ μᾶς ἐτράβηξαν πολὺ.

Ὁ ποιητὴς αὐτός, ποὺ συχνὰ μᾶς δείχνει τὸ χάρισμα τοῦ νὰ παρουσιάζει συμβολικὰ τὰ πράγματα, καὶ τὴν πρωτότυπη εἰκόνα, γνωρίζει νὰ βλέπει τὴ ζωὴ ἔπως εἶναι, μὲ στωϊκότητα, μὲ μελαγχολία καὶ μὲ τρυφερότητα, καὶ ἡ ἐμπνευσή του, πάντα πλέρια ἀνθρωπιστικῆ, ξαίρει νὰ βρῆσκει τὴν ἀνάλογη μορφή στὴ διατύπωση, τὴ μορφή αὐτὴ ποὺ δείχνει ὅτι εἶναι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ἀληθινὸς τεχνίτης.

Τὰ «Μαϊστράλια» τοῦ κ. Σπύρου Παναγιωτόπουλου, φανερώνουν ἓνα λεπτὸ τεχνίτη, μετρημένο, ποὺ εἶν' ἀξίος νὰ σοῦ γεννάει τὴ συγκίνηση, ἐκφράζοντας τρυφερὰ καὶ εὐγενικὰ αἰσθήματα.

Ὁ κ. Μεσολογγίτης, ἐπηρεασμένος ἀπὸ κάποιες μοντέρνες φραντσέζικες τάξεις, γίνεται ὁ ποιητὴς τῆς ἡδονικῆς χάρης. «Ὁ κήπος του μὲ τὰ ἡλιοτρόπια» εἶναι λουσμένος ἥλιο.

Τὸ μικρὸ ἑλληνογαλλικὸ θεατρικὸ λεξικὸ τοῦ Λάσκαρη διαβάζεται σὰ νὰ εἶναι συλλογὴ ἀπὸ ἀνέκδοτα. Εἶναι ἐριστούργημα πολυμάθειας.

Στὸν τελευταῖο διαγωνισμὸ τῆς δραματικῆς φιλολογίας, τὸ πρῶτο βραβεῖο τὸ πήρε ὁ κ. Βάλσας μὲ τὴν «Ἀγωνία» του, ποὺ ἐλπίζουμε νὰ τὴ δοῦμε νὰ παιχθεῖ τὸ χειμῶνα. Ὁ κ. Βάλσας ἔχει κάνει καὶ μιὰν ἀξιόλογη μετάφραση στὰ γαλλικὰ τῆς «Θυσίας τοῦ Ἀβραάμ» — τοῦ περίφημου κρητικῆς μυστήριου, ποὺ σύντομα' θὰ γράψουμε γι' αὐτό.

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Είμαι ευτυχισμένος που παρουσιάζω σήμερα στους έκλεκτούς: αναγνώστες του «Νουμά» ένα νέο ποιητή, το φίλο μου Μιχάλη Χρ. Μουλάκη. Μέσα σ' ένα γράμμα του φιλικό, από μουσική τελευταία από το Μόναχο, μου είχε και μερικούς του στίχους, τους πρώτους που θα βγήκανε από το συρτάρι του και που θάν τους έβλεπε και μάτι ξένο. «Όξω απ' αυτό, μου γράφει, που και που μουντζουρώνω τα χαρτιά με κάτι πράγματα του ό θεός νάν τα κάνει στίχους. Σου στέλνω μερικά για να γελάσης και έλπίζω να μη θυμώσης για την αναιδεια μου να σε υποβάλω στον κόπο να τα διαβάσεις». Τα διάβασα και μου άρεσανε. Και το χάρηκα ακόμα που ό φίλος μου ό Μουλάκης, ένας νέος διαλεχτός με άληθινά ποιητική ψυχή, τάποράσισε να έκδηλώση με στίχους τις ενδόμυχες σκέψες του 'Ο Μουλάκης, που οπουδάζει τώρα στο Μόναχο, μεταφράζει το «Αραράτ», το ιδεολογικό ρομάντσο του Α. Ulliz, που θα δημοσιεύουμε σ' έρχόμενα τεύχη του «Νουμά» το πιο χαρακτηριστικό του κεφάλαιο.

Δ Π. Τ.

ΑΝΩΦΕΛΑ

Ώ ! χίλιοι μύριοι πόθοι έσείς, που μέσα μου ξυπνάτε,
και στ' άφταστα με σπρώχνετε τραγούδια να ύψωθώ
και σεις λαχτάρες μυστικές πόσο με τυραννάτε,
να τραγουδήσω ξωτικές, μαζί τους να μεθώ,
Νεράιδες άγερόκορμες, τ' άπόκοσμου κυράδες,
που σκλάβος σας κι αδύναμος μου περιδέχρει ό νοός,
Όνειρατα, φαντάσματα, Νύφες κι Άμαδρυάδες
Και σεις άγάπες μου παλιές μ' άγιάτρευτους κλημούς
"Ήχοι γλυκοί, διαβατικοί, πουλάκια έσείς του δάσου,
Κοπέλλες γλυκομίλητες, Λεβέντρα μ' Άργατιά,
άνώφελα μου δείχνετε το δρόμο του Ήγγάσου,
τί δέ σπυράζει μέσα μου ή θεϊκή φωτιά,
Άχαρος και κικόμοιρος κι όχι τεχνίτης, Όχι !
τά λόγια μ' άσυνάρτητα κ' οι φράσεις μουγγρητά
και τώρα στ' Αύγουσιάτικο, θλιμμένο πρωτοβόχι,
Σās τραγουδω στη Μοναξιά με παραμιλητά.

ΤΑΞΙΔΙ

Σε λιγάκι θα φύγουμε
νά ! σαλπάρουμε κι δίλας.
Τρέχει ό νοός μου κ' οι θύμησες
στά φιλιά μιάς μαργιόλας.

Οι άφροί και τὰ κύματα,
στο φέγγος τῆς σελήνης,
τὰ μαλλάρια πῶς μοιάζουνε
τὰ τετράξανθα κείνης.

Τ' ἀεράκι εἶν' ἀνάλαφρο,
τρεμολάμπουνε τ' ἄστρα . . .
πῶς θυμίζον τὰ μάτια τῆς,
ὦ νόχτα ὄνειροπλάστρα !

Γοργὰ γυρνᾷ ὁ ἔλικας,
τὸ νησί μένει πίσω . . .
Καὶ ἀφῆκα ἀλησιμόνητο.
Θὰ τὸ βρῶ σὰ γερῶ ;

ΠΡΩΤΑΠΡΙΛΙΑ

Ἡλιος-χαρὰ,
κ' εἶν τὰ νερὰ
ἀσιραφτερά
στὴν κρουσταλένια Δίμνη.
Πρωταπριλιά !
γέλια, φιλιὰ,
κουτιὰ, πουλιὰ,
στὴν Ἀφροδίτην Ὕμνοι.

Σειρήνα ἐσύ,
χάδια, κρασί,
καὶ τὸ νησι
ξεχάστηκε καὶ πάει.

Βάρκα - φωλιά,
δίχως μιλιὰ,
σφιχταγκαλιὰ
Χαρὰ στὸν π' ἀγαπᾷει.

Σὲ μᾶς χαρὰ,
Καλὴ κυρὰ,
καὶ σὰ ἡσκιερὰ
τοῦ Ἔρωτα λημέρια.
Κεῖ ποὺ μεθοῦν
μὲ ὄ,τι ποθοῦν
καὶ ξεψυχοῦν
τ' ἀγαπημένα ταίρια.

ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ

Στὸ χορὸ, στὸ ξεφάντωμα, κροῖτη ἀπ' ὄλες ἐσύ,
κι ὄλο κέρναγες, κέρναγες τῆς χαρᾶς τὸ κρασί,
μὲ τὰ χεῖλη ποτήρι.

Μεθυσμένη λεβέντισσα, καὶ τὸ βλέμμα σταθί·
ποῖός ὀλότος κι ἀλύγιστος θὰ μπορεῖ νὰ σταθεῖ
στῶν ματιῶν σου τὴν πύρη ;

Δάγνοι πόθοι τριγύρω σὲ τυλίγανε φίδια,
καὶ παλάτια σοῦ τάξαν, διαμαντένια στολίδια
γιὰ ἓνα μόνο φίλι σου.

Καὶ μπροστά σου λυγίζαν τὸ κορμί τους λεβέντες,
γιὰ προσκύνημα σ' ἔχχαν τοῦ παρὰ οἱ ἀφέντες
καὶ σοῦ κραζάν : Πουλήσου.

Μὰ περήφανα διάβηκες, ὦ καημὲ Βασιλιά !
κι ἀλαφίνα δὲν πιάστηκες στὴ χρυσὴ τὴ θηλιὰ
ποῦν' γιὰ σένα στημένη.

Μ' ἂν καὶ σήμερα γλύτωσες, γιὰ πολὶ μὴ χαρεῖς,
τ' αὐριο τρέχοντας ἔρχεται κι ἄλλο πιά δὲν μορεῖς,
θὰ βρεθεῖς, Πουλημένη !

Μόναχο

ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΡ. ΜΟΥΛΑΚΗΣ

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΧΑΪΝΕ

(Ἔμμετρος μετάφρασις Ἀγγέλου Δόξα. Ἐκδοσις Ζηκάκη.)

Μὲ τὴ μετάφραση τῶν τραγουδιῶν τοῦ Χαΐνε ἔχουνε πολλοὶ κατα-
πιαστεῖ, ξεγελασμένοι, φαίνεται, ἀπὸ τὴ φράση τὴν ἀπλὴ τοῦ ποιητῆ
καὶ ἴσως ἀκόμα κι ἀπὸ τὰ ἐρωτικὰ θέματα τῶν τραγουδιῶν του. Μὰ
τὸ Χαΐνε τὸν ἀληθινὸ μὲ τὴ χάρι του, μὲ τὸ χιοῦμορ του, μὲ τὴν
ἐξυπνάδα καὶ εἰρωνία του, μὲ τὸν ἁρμονικὸ καὶ παιχιδιάρικο στίχο
του, μὲ τὴν προσωπικότητά του, ἐπὶ τέλους, τὴν ξεχωριστὴ, λίγοι κα-
ταφέρανε νὰ μᾶς τὸν παρουσιάσουν καὶ τοῦτο πάλι μόνο σὲ μερικὰ
τραγούδια του, ποὺ ἐπιδέχονται, νὰ ποῦμε, τὴ μεταφορὰ τους στὴν
ἑλληνικὴ.

Κι ὁ κ. Δόξας αὐτὸ μᾶς λέει πῶς ἔκαμε : διάλεξε τὰ τραγούδια
ποὺ αἰστάνθηκε καὶ τὰ μετάφρασε. Καλὰ τὰ μετάφρασε, μὰ γιατί νὰ
τυπώσει τις μετάφρασε αὐτές, ἀφοῦ προῦπήρχανε ἄλλες καλῆτερες ;

Στεγνός, ἀλύγιστος, ἀπελέκητος, χωρὶς μουσικὴ, κακοφτιαγμένος, ὁ
στίχος του, κάθε ἄλλο παρὰ τοῦ Χαΐνε τὸ στίχο νὰ μᾶς θυμῆσει μπο-
ρεῖ. Τὸ βλέπει, τὸ αἰστάνεται πολλὰς φορὲς κανεὶς πῶς οἱ στίχοι ἐγί-
νανε μὲ τὸ στανιό· καὶ μοιάζουνε, μπροστὰ στοὺς στίχους τοῦ Χαΐνε,
μ' ἄψυχες κοῦκλες γδυμένες τὰ λαμπρά τους φορέματα.

Ἡ μετάφραση εἶναι καμωμένη σκεδὸν κατὰ λέξη, ἔχθὸς ἀπὸ τὰ
μέρη, ποὺ ὁ μεταφραστὴς χρειαζότανε παραγεμίματα γιὰ τὸ στίχο του.

Μὰ ὅς ρήξουμε καλῆτερα μιὰ ματιὰ στὸ ἴδιο τὸ βιβλίο, παίρνοντας πάντα τὰ πιὸ χτυπητὰ παραδείγματα, γιατί ὑπάρχουνε κ' ἕνας σωρὸς μικρολεπτομέρειες, ποὺ θ' ἀπαιτοῦσανε πολὺ χῶρο καὶ χρόνο γιὰ νὰ ξεταστοῦνε. Στὸ πρῶτο ποίημα τῆς συλλογῆς μεταφράζει τοὺς στίχους :

Von süßen Lippen und von bitterer Rede,
Von düstren Lieder düstern Melodien.

μὲ τοὺς στίχους :

Χεῖλια ζαχαρόγλυκα, λόγια μὲ φαρμάκι,
Σκότια τραγουδήματα, σκότιες μελωδιές.

(αὐτὰ τὰ σκότια, θεέ μου, πόσο ἄσκημα τηγανισμένα ποῦ εἶναι ;)

Στὸ στίχο 7 τοῦ ἴδιου τραγουδιοῦ παραλείπει τὴ λέξη *glutenwild*, ἀφαιρώντας ἔτσι μιὰν δλάκερη ἔννοια μαζί καὶ εἰκόνα καὶ συναίσθημα, καθὼς καὶ στὸν τελευταῖο στίχο :

dem luft'gen Schatten send'ich luft'gen Hauch

μεταφράζοντάς τον :

Τότε πρὸς στὸν ἴσκιό της στέλνω μιὰ πνοή.

ποῦ οὔτε ἡ σκιά τοῦ γερμανικοῦ στίχου δὲν εἶναι.

Καὶ θὰ μπορούσαμε νὰ παραβλέψουμε τίς μεταφραστικὲς αὐτὲς ἀτέλειες, ἂν εἶχαμε τοῦλάχιστον μπροστά μας ἄρτια γραμμένα ἑλληνικὰ τραγοῦδια. Μὰ τί νὰ τὸ κάνει κανεὶς ἐκεῖνο «τὸ παίρνει τὸν ὕπνο μου **μαζὺ του!**» στὸ δεύτερο ποίημα τῆς συλλογῆς ; Τὸ «μοῦ παίρνει τὸν ὕπνο» δὲν εἶναι τόχα ἀρκετό, ἢ μήπως τὸ **μαζὺ του** ἔμπηκε γιὰ νὰ ριμάρει μὲ τὸ **μὲς στή σιγή του**, ποὺ κι αὐτὸ δὲν ὑπάρχει στὸ κείμενο ; Ἡ ἐκεῖνα τὰ **μιὰ εἰκόνα ἔλαμψε γελάτη, καὶ μὲ σκεπάει νυχτιὰ πισσάτη** . . . κι ἄλλα παρόμοια.

Ἡ ἀκαλαισθησία τοῦ μεταφραστῆ γεννάει ἀληθινὰ τὴν ἀγανάχτηση, ὅταν μάλιστα βλέπει κανεὶς νὰ καταστρέφονται χωρὶς κανένα σεβασμὸ ποιήματα τοῦ Χ.ἰ.νε, σὴν τὸ παρακάτω, ποὺ θ'ἄλεγε κανεὶς πὼς μόνες τους ἐβγήκαν ἀπ' τοὺς στίχους τοῦ οἱ μελωδῆς τοῦ Schumann :

Im wunderschönen Monat Mai,
Als alle Knospen sprangen,
Da ist in meinem Herzen
Die Liebe aufgegangen.

Im wunderschönen Monat Mai,
Als alle vögel sangen,
Da hab, ich ihr gestanden
Mein Sehnen und verlangen.

Και ἰδοὺ πῶς ἔχει τὸ ποίημα τοῦτο μεταφραστῆ :

Τὸν πανώροιο Μάη
Ὅπουν σκᾶν οἱ ἀνθοὶ φαιδρά.
Στὴν καρδιά μου ἀγάπης
Βγήκαν ἄνθια τρυφερά.

(τὴν ἰδέα αὐτὴ θὰ τὴν πῆρε δίχως ἄλλο ὁ μεταφραστὴς ἀπ' τὴν κοινὴ φράση «περβόλι γίνηκε ἡ καρδιά μου»).

Τὸν Πανώροιο Μάη
Ὅπουν ψάλλουν τὰ πουλιά,
Τότε μιλῶ σὰ τῆς
Μὲ λαχτάρα σὴν καρδιά.

Γιὰ νὰ τελειώσουμε ἄς συγκρίνουμε ἓνα ἀπὸ τὰ καλῆτερα (!) τῆς συλλογῆς μὲ τὴ μετάφραση τοῦ Καρθαίου, ποὺ δημοσιεύτηκε στὸ Νουμά. (τεῦχος 3. 1923).

Ἄγγ. Δόξας :

Ἄπὸ τὰ δάκρυα μου ἀνθίζουν ἓνα πλῆθος
Δαμπερομετάπων λουλουδιῶν,
Κι οἱ στεναγμοὶ ποὺ μοῦ ξεφεύγουν ἀπ' τὸ στήθος,
Τραγοῦδι γίνονται ἀηδονιῶν.

Ὅταν παιδοῦλα μου ἡ καρδιά σου μ' ἀγαπήσει,
Θὰ σοῦ χαρίσω ἔγ' ἄνθια αὐτά.
Και στὸ παράθυρό σου ἐμπρός θὲ νάντηχῆση
Τ' ἀηδονοτραγοῦδο γλυκά.

Καρθαῖος :

Ἄπ' τὰ δάκρυα μου φυτρῶσων
Μύρια δροσερὰ λουλούδια.

Και τ'άναστενάγματά μου
Γίνονται ἀηδονιῶν τραγούδια.

Κι ἂν μὲ θές, θάναι δικί σου,
Φῶς μου, ὅλα τὰ λουλουδάκια.
Κι ὄξω ἀπ' τὸ παράθυρό σου.
Θὰ λαλοῦνε τήδονάκια.

I. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ο ΧΑΪΝΕ Κ' ΟΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ ΤΟΥ

Ἄγαπητὲ «Νουμάς»,

Ὁ κ. Ἄγγελος Δόξας, προλογίζοντας τὴ μεταφραστικὴ δουλειὰ τοῦ πάνω στὸ Χάϊνε, μὲ θράσος καὶ κακοπιστία πολλὴ κάνει λόγο γι' ἀνύπαρχτες παρεξηγήσεις τῆς παλιᾶς μεταφραστικῆς δοκιμῆς μου τοῦ «Λυρικοῦ Ἰντερμέτζου», ποὺ ἂν στάθηκε ἀμαρτωλὴ, καθὼς ἀμέσως ἀφοῦ τὴ δημοσίευσαν δὲ δίστασαν νὰ δικηρεύξω, εἶταν γιὰ λόγους καθαρὰ αἰσθητικούς καὶ ὄχι γιὰ λόγους ποὺ δὲν μπορεῖ, βέβαια, νὰ θίξῃ ἓνας ἄνθρωπος, ποὺ ἀγνοεῖ ἠλύτεια, καθὼς αὐτὸς, τὴ γερμανικὴ γλῶσσα. Θάπρεπε νᾶχῃς 40 τυπογραφικὰ φύλλα καὶ νὰ μοῦ τὰ παραχωρήσῃς ὅλα, γιὰ νὰ παραθέσω τοὺς μεταφραστικούς μαργαρίτες τῶν 40 τραγουδιῶν τοῦ Χάϊνε, ποὺ μεταφράσῃς ὁ κ. Δόξας. Κι ὡς τόσο, ἔξῃ ἀπὸ τὴν πρώτη κατηγορία του, μὲ κατηγορεῖ ἀκόμα γιὰ παρεμβολὲς δικῶν μου λέξεων, χωρὶς νὰ κοκκινίξῃ, ὁ ἀντιαιτιητικώτατος αὐτὸς ἐκβιαστὴς τῆς χαϊνικῆς λεχτικῆς ἀπλότητος, ποὺ μεταφράζει τὸ süß *ζαχαρόγλυκος*, τὸ liebst *πολυάγαπος*, τὰ blühenden Blumen *λαμπρομέτωπα λουλούδια (1)* καὶ παραγεμίζει χωρὶς κανένα λόγο μ' ἀνύπαρχτα στὸ κείμενο ἐπίθετα, σὰν τὸ *δολεπλάθιαστη* (ἀγκάλη), *γελάτη* (εἰκόνα) ἢ τὸ *πισσάτη* (νύχτα), τὶς λιπὲς κ' ἐπιγραμματικὰς φράσεις τοῦ Χάϊνε

Ὁ ἄνθρωπος αὐτό, ποὺ δὲν ἔχει ἰδέα γερμανικῆς γραμματικῆς, ποὺ δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ ξεχωρίσῃ τὸν ἐνεστώτα ἀπὸ τὸν παρατατικό, ποὺ δὲν κατόρθωσε οὔτε σὲ μιά του μετάφραση νὰ κρατήσῃ τὸ μέτρο τοῦ πρωτότυπου, ποὺ παρανόησε τὴν καθὲ λέξιν τοῦ Χάϊνε, ποὺ ἐσέβησε ἐναντίου του κατὰ τὸν ἀνηθικώτερο τρόπο, κόβοντας ἀπὸ τὴν ὑπέροχη ρομάντσα του : «Eiη weib» τὰ δύο τελευταῖα τετράστιχα, ἀφοῦ πρὶν τὰ δύο πρῶτα κατακρούρησῃ, τοιμὰ νᾶχῃ γνώμη πάνω σὲ ζήτημα γερμανικῆς γλώσσας καὶ πιστῆς ἐρμητικῆς. Ν' ἀρχίσω παραδείγματα ; Μὰ ὄχι 40, ἀγαπητὲ «Νουμάς», 140 τυπογραφικὰ θάπρεπε νᾶχῃς γι' αὐτὸ ὡς τόσο ἕς ἀρκεστῆς σὲ μερικὰ :

Νὰ ἢ ρομάντσα τοῦ Χάϊνε «Μιά γυναίκα», πεζὰ μεταφρασμένη :

Ἄγαπιόνταν κ' οἱ δύο τρυφερά.

Ἄλητιστα εἶταν αὐτὴ καὶ αὐτὸς ἓνας κλέφτης.

Όταν αὐτὸς ἔκανε ὑποπτες δουλειές,
Αὐτὴ ξαπλωνόταν στὸ κρεββάτι καὶ γελοῖσε.

Ἡ μέρα περνοῦσε μὲ χαρὰ καὶ γλέντι,
Τις νύχτες ἀναπαυόταν πάνω στὸ στήθος του.
Μὰ ὅταν τὸν πῆγαιναν φυλακὴ,
Αὐτὴ στεκόταν στὸ παράθυρο καὶ γελοῖσε

Τῆς μήνυσε : «ὦ ἔλα κοντά μου,
Νοιώθω τόση λαχτάρα γιὰ σένα,
Σὲ φωνάζω καὶ λυώνω» —
Κ' ἐκείνη κοίνησε τὸ κεφάλι καὶ γέλασε.

Στίς ἔξη τὸ πρωὶ τὸν κρέμασαν,
Στίς ἑπτὰ τὸν κατέβασαν στὸν τάφο.
Ὅμως αὐτὴ στίς ὀχτὼ
Ἐπινε κόκκινο κρασί καὶ γελοῖσε.

Νᾶ τώρα καὶ ἡ μετάφραση τοῦ κ. Δόξα :

Κ' οἱ δυὸ ἀγαπιόσανε πολὺ (καὶ πάει καιρὸς),
Αὐτὴ ἦταν κλέφτρα κι αὐτὸς κλέφτης (ἔτσι ἔζοῦσε)·
Κι ὅταν καμμιά κλεψιά κατάφερνε αὐτὸς,
Ἐπεφτε ἐκείνη στὸ κρεββάτι καὶ γελοῖσε.

Ἡ μέρα ἐκύλας μ' εὐθυμία καὶ μὲ χαρὰ,
Καὶ τίς νύχτες πάνω στὸ στήθος του ἐπερνοῖσε·
Κι ὅταν τὸν βάλαν φυλακὴ (καμμιά φορὰ),
Στὸ παραθύρι του (!) ἐρχόταν καὶ γελοῖσε (!!)

Καὶ τὸ παρακάτω ; Τὸ παρακάτω ὁ κ. Δόξας τὸκρινε ἀνάξιο. Τί διάβολο
λιτότης εἶναι πάλι αὐτὴ τοῦ Χαΐνε, νὰ γράφῃ τραγοῦδια μὲ 4 στροφές, ὅταν
μάλιστα κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὰ μεταφράσῃ. Ψέμματα κ. Δόξα ;

Ἄλλο : Ἡ τρίτη στροφή τοῦ πρώτου τραγοῦδιου τῶν «Traumbilder»
λέει τὰ ἑξῆς :

Ἐμεινς σὺ τραγοῦδι δλόρφανο ! Χάσου τώρα κ' ἐσὺ
Καὶ πῆγαινε νὰ βρῆς τὴν ὄνειροζωγραφιά, ποὺ ἀπὸ καιρὸν
[ἔξαφανίστηκε,

Καὶ χαιρέτα μού την, ἂν τὴ βρῆς—
Στὸν ἀνέρον ἴσκιο στέλνω μίαν ἀνέρεη πνοή.

‘Ο δὲ κ. Δόξας μεταφράζει .

Σὺ τραγοῦδι ἀπόρραφο μένεις, μὰ σβυμμένο, (! !)
Καὶ ζητάω (! ! !) τὴν ἀφαντὴ ζωγραφιά μου αὐτή,
Ποῦ μοῦ γνέφει κάποτες ὅταν τὴ βρῖσκεῖς .—(! ! !)
Τότε πρὸς τὸν ἴσκιό της στέλνω μιὰ πνοή. (! ! !)

Μὴν ἀπορῆς, τόσο ἀγνοεῖ ὁ κ. Δόξας τὰ γραμματικὰ καὶ συντακτικὰ στοιχεῖα τῆς γερμανικῆς γλώσσας, τόσο λίγη ἀντίληψη ἔχει καὶ μὲ τέτοια δημιουργικὴ παραστατικὴ προσπάθει ν’ ἀναπληρώσῃ τὴν ἀνικανότητά του, νὰ καταλάβῃ τὸ νόημα καὶ τῆς ἀπλούστερης περιόδου. Ναί, ἀγαπητέ «Νουμάς», κ’ ἐγὼ δὲν τὸ πιστεύω, πῶς ἄνθρωπος ποῦ μπορεῖ νὰ κάνη κι ἄλλη δουλειὰ κ’ ἔχει γράφει περὶ «Χειρουργικῆς», θάταν ποτὲ δυνατό νὰ αὐτοεξευτελιστῆ ἴσαμε αὐτὸ τὸ σημεῖο, ἀπὸ μιὰ παράλογη ἐπιμονή του νὰ μὴν ἐγχειρίξῃ ἀρρώστους, μὰ τὸ Χάινε καὶ τὸν Οὐίλαντ.

Κι ὅμως ὁ κατασκευαστὴς τῶν «Γυμνῶν» ἐπιμένει πῶς ἔνοιωσε τὸ Χάινε σὰ δημιουργὸς ποιητῆς! Καὶ τολμᾷ νὰ κατηγορεῖ τοὺς ἄλλους γιὰ τεχνοστουουργικὰ ἀτέλειες, ἐνῶ ὁ ἴδιος οὔτε τὸ δεκαπεντασύλλαβο δὲν ἔμαθε ἀκόμα νὰ γράφῃ κανονικά. Καὶ διατυμπανίζει τὴν ἀγάπη του γιὰ ἓνα Γερμανὸ ποιητὴ καὶ μιλεῖ ἀξιωματικὰ γιὰ τὸ ὕφος του, ἐνῶ δὲν ξέρει γερμανικά οὔτε ὅσα ἓνας πρωτοτάξιος μαθητὴς γερμανικῆς σχολῆς. Μ’ ἄς σταματήσω, γιατί στὸ σημεῖο ποῦ μοιραῖα κατέληξα, θάπρεπε νὰ ξαναρχίσω τὴν.. ἀλιεῖα, ἐνῶ ὁ καιρὸς μου καὶ οἱ ἀνάγκες μου δὲ μοῦ ἐπιτρέπουν τέτοιου εἶδους σπόρτ, ὅσοδήποτε διασκεδαστικά κι ἂν εἶναι. Κι αὐτὸ ποῦ ἔκανα ἤδη, δὲν τόκανα γιὰ νὰ ὑπερασπίσω μιὰν ἐργασία, ποῦ κατεδίκασα πρῶτος, ἀφοῦ εἶναι ἐξαντλημένη ἓνα χρόνο τώρα καὶ δὲν ἐπιτρέπω νὰ ἐπανεκδοθῆ τῶκανα ἀπὸ ὑποχρέωση, δὲν εἶταν δυνατό νὰ σωπάσω μπρὸς σὲ μιὰ χυδαία πρόκληση, μὲλο ποῦ νοιῶθα μετανοημένος τώρα, πῶς αὐτὴ σ’ ἓνα μόνο συνετέλεσε, στὸ νὰ χαρίσω μιὰν ἀνέλπιστη τιμὴ στὸν κ. Δόξα, μὲ τὸ ν’ ἀσχοληθῶ μαζί του.

Δικός σου

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

“Ο ΑΒΕΡΩΦΕΙΟΣ,,

Οί κριτές του «Αβερωφείου» διαγωνισμοῦ γιά τὰ ἔργα πού παιχτήκανε στά θέατρα τῆ χρονιά 1922—1923, βραβέψανε τὸ σκηνικὸ παραμῦθι «Μιά φορὰ κ' ἔταν καιρὸ...», ἀναγνωρίσανε ὡς «διασημοτέρους» τὸν Ξενόπουλο γιά τὸ «Ἀνθρώπινο» καὶ τὸ Χόρν γιά τὴν «Νταλμανοπούλα» κι ἀφίσανε «*μεταξισταίους*» τὸ Δ. Ταγκόπουλο, τὸ Ν. Λάσκαρη καὶ τὸ Θ. Συναδινὸ, δηλ. εἶπανε πὼς τὰ ἔργα τῶν τριῶν αὐτῶν μποροῦνε νὰ παιχτοῦν καὶ φέτος ἢ τοῦ χρόνου καὶ νὰ κριθοῦν ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ ὡς *νέα*, ὡς πρωτόπαιχτα ἐηλ. ἔργα, γιά τὸν ἐρχόμενο διαγωνισμό.

Ἀναφορικά μὲ τὴ σοφὴ αὐτὴ κρίση τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ κ. Ξενόπουλος ἔστειλε τὸ συγγραφέα τῆς «Μητέρας» κ. Δ. Π. Ταγκόπουλο τὸ ἀκόλουθο γράμμα :

Ἀθήναι, 38 ὁδὸς Εὐριπίδου

8 Φεβρουαρίου 1924.

Ἀγαπητέ μου Ταγκόπουλε,

Οἱ κριταὶ τοῦ «Αβερωφείου Δραματικοῦ Ἀγῶνος», πού σήμερα μὲν δὴ μοσιεύθηκε ἡ ἀπόφασί τους γιά τὰ ἔργα τῆς διετίας 1922—23, εἶναι κι οἱ τρεῖς ἀνώτεροι ἄνθρωποι, κι ἐπιπλέον φίλοι πού ξέρω καλά πὼς μ' ἀγαποῦν καὶ μ' ἐπιτιμοῦν. Τῆ στιγμῇ λοιπὸν πού τὴν ἀπόφασί τους δὲν τὴν ὑπαγόρευσε, ὅπως κάποιες ἄλλες κάποιων ἄλλων, ἔχθρα ἢ ἀντιπάθεια ἐναντίον μου, κανένα δικαίωμα δὲν ἔχω νὰ διαμαρτυρηθῶ ἢ νὰ παραπονεθῶ, ὅπως τόκανα γιά τίς ἄλλες ἐκεῖνες. Κι εἴτε βράβευσαν τὸ παραμῦθι τοῦ κ. Πολέμη, γιατί τὸ θεώρησαν ἀληθινὰ τὸ καλλίτερο ἔργο τῆς διετίας, εἴτε θέλησαν νὰ ὑποστηρίξουν τὸν ποιητὴ ἀπὸ προσωπικὴ συμπάθεια, ἐγὼ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σεβαστῶ καὶ τὴν κρίση τῶν ἀγαπητῶν μου φίλων καὶ τὸ αἶσθημα.

Ἄλλ' αὐτὸ δὲν μ' ἐμποδίζει νὰ σοῦ πῶ, ὅτι ἐγὼ, ἂν ἦμουν κριτὴς τοῦ «Αβερωφείου», θὰ ἐπρότεινα νὰ δοθῇ σὲ σένα τὸ βραβεῖο αὐτῆς τῆς διετίας γιά τὴ «Μητέρα» σου. Κι ὄχι μόνον γιατί 'μεῖς οἱ ἄλλοι, — κι ὁ Πολέμης ἐπίσης, — ἔχουμε ἤδη βραβευθῆ, ἐνῶ σὺ ἀκόμα, ἀλλὰ καὶ γιατί θεωροῦ τὴ «Μητέρα» πραγματικῶς ἀξιόλογο κι ἀξιοσπεφάνωτο ἔργο καί, ἀκόμα περισσότερο, τὴν ὅλη σου θεατρικὴ ἐργασία, πού ὡς *Ἰδεοθέατρο* μοῦ φαίνεται ἀνώτερη ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐλληνικὴ. Κι ἂν ὑπάρχουν ἀκόμα μερικὰ *ἰδεοδράματα* ἀρτιώτερα ἀπ' τὰ δικὰ σου, — σὰν τὸ «Φάρο» π. χ. τοῦ κ. Σ. Ποταμιάνου, πού εἶναι ἀληθινὸ ἀριστούγημα, — ἀλλ' αὐτὰ εἶναι μονάχα τους, χωριστὰ' ἐνῶ τὰ δικὰ σου παρουσιάζουν ἕνα σύνολο, μιὰν ἐργασία μὲ σειρὰ, μὲ σύστημα, μὲ συνέχεια, μ' ἐξέλιξη.

Μιά τέτοια σπάνια κι ἴσως μοναδικὴ γιά τὴν Ἑλλάδα θεατρικὴ ἐργασία θὰ ἐπρότεινα νὰ βραβευθῇ μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς «Μητέρας». Ὅπως δὴποτε ἕξ

μη θεωρήσουμε χαμένη τὴν εὐκαιρία αὐτή, ἀφοῦ οἱ ἴδιοι οἱ κριταὶ τοῦ Ἀβερφωφείου σου δίνουν τώρα τὸ δικαίωμα νὰ ξαναπαρουσιάσης τὴ «Μητέρα» ὡς νέο ἔργο, ἢ ἀφοῦ δὲν εἶναι καθόλου ἀπίθανο, — τὸ ἐλπίζω καὶ σοῦ τὸ εὐχομαι, — νὰ παρουσιάσης ἄλλο νεώτερο καὶ καλύτερο·

Γειά σου !

Δικός σου

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΙ ΓΡΗΦΟΥΝ ΟΙ ἄΛΛΟΙ

«ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ ΣΤΟ ΞΕΦΩΤΟ»

Ὁχι ἀπὸ φιλικὴ ἢ ἐχθρικὴ διάθεση, μ' ἀπὸ ὑποχρέωση στὴν ἀλήθεια, — ἀφοῦ μάθαμε τόσο ἐπίμονα νὰ σωπαίνομε, — πρέπει νὰ μάθουμε οἱ Νεοἕλληνες καὶ νὰ μιλοῦμε ἐλεύθερα καὶ χωρὶς ἥσκιους γιὰ κάθε φαινόμενον πὺν μπορεῖ νὰ συντροφέησῃ κάπως ἄξια τὴν αὐστηρὴν ἰέρεια πὺν λέγεται Τέχνη στὸ σεμνὸ καὶ δύσκολὸ τῆς δρόμο πρὸς τὴν Ἀλήθεια. Οἱ ἀληθινοὶ πολιτισμοὶ, οἱ πνευματικοὶ, δὲ φτιάχνονται μὲ τὴν ἀρετὴν, τὴν ἀδιαφορίαν, τὴν προχειρολογία ἢ τὴν ἐπιφύλαξιν τῆς Κοινῆς Γνώμης γιὰ τὸ καλὸ καὶ τὸ ἄξιον, ὅπως εἶναι τὸ καινούριον λυρικὸ βιβλίον τοῦ κ. Πάνου Ταγκόπουλου, πὺν φανερώθηκε αὐτὲς τὶς μέρες μὲ τὸν παραπάνω ὑποβλητικὸν τίτλον.

Ὁ «Ἐλεύθερος Λόγος» πὺν φιλοξενεῖ τὶς γραμμῆς μου αὐτῆς, φύλλον δημοκρατικὸν ὅχι σὲ τίτλον μὰ σ' ἐχθρὸν γιὰ κάθε εἶδους κλίμα, δὲν παραξενεύεται, βέβαιον, βλέποντας πόσον κοντὰ εἶμαι στὴν ἀλήθειαν, ἂν πῶ γιὰ τὸ ἔργον τοῦ κ. Ταγκόπουλου πῶς; μαιζὶ μὲ λίγα ἄλλα ἔργα, μοιάζει μ' ἕνα γοαμμένον γλυκοχρωμάτιστον καὶ δροσερὸν λόφον μέσα στὴν ἀγοντὴν πλατωσιὰ τοῦ λυρικοῦ κοινοτοπικοῦ προσωπικοῦ.

Γενικὰ ἡ π ρ ο σ ω π ι κ ἡ π ο ί σ η, ἡ ποίησιν πὺν φτερουγάει, σὰ φυλακισμένη καρδερίνα, μέσα στὸ κλουβὶ τοῦ στενοῦ ἀτομικοῦ πάνου ἢ τῶν παθῶν τῆς ζωῆς, δὲν μπορεῖ νᾶναι φυσικὰ, ἢ αἰτίσια δύναμιν πὺν ξανοίγει ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τοῦ φτερουγισμιτὸς τῆς τοῦς ἀπέραντους οὐρίζοντες τῆς Τέχνης. Δὲ μπορεῖ νᾶναι ἡ δ ὐ ν α μ η τῆς Τέχνης; μὰ στὰ χέμια ἐνὸς μαέστρου, ἐνὸς εἰλικρινῆ ποιητῆ, ἐνὸς ἡπομονητικοῦ ἐργάτη γίνεται ἡ χ ἄ ρ η τῆς Τέχνης, — ἕνα καλλιτέχνημα, ἕνα μνημεῖον, πὺν νὰ τραβήξῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀδιάφορου διαβάτη καὶ νὰ τὸν σταματήσῃ μπροστά του, δίνοντάς του ὅλη τὴ γλῶσσαν τῆς ὁμορφιάς, τῆς ἀρμονίας, τοῦ αἰσθηματος καὶ τῆς ἀπλότητος πὺν κλείνει. Ὁ Ἄνακρέων, ὁ Μόσχος, ὁ Βίων, ὁ Θέσπις τῆς κελῆς ἀρχαιότητος, δὲν εἶν' Ἀλκαῖος, μῆτε Πίνδαρος, μῆτε Θεόκριτος, μῆτ' Ἀισχύλος; ὁ Βάριερν δὲν εἶναι Μυσσεῖ, μῆτε ὁ Μπόρνος εἶναι Σέλλεϋ; εἶν' ὁμως ἡ Χ ἄ ρ η, ἀντικειμενοποίηση — ἂς

ποῦμ' ἔτσι—τοῦ προσωπιοῦ, εἶναι τὸ καλλιτεχνικὸ πλάσιμο τοῦ ἀτομιοῦ σὲ μιὰν ἐμπνευμένη μορφή γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Καὶ τοῦτο εἶναι πού ἐνδιαφέρει τὴν ἀμερόληπτη κρίση, αὐτὸ εἶναι τὸ ἐρώτημα πού χρειάζεται ἀπόκριση.

Ὁ κ. Πάνος Ταγκόπουλος μὲ τὸν καινούριό του τόμο φανεράνει ἓνα ξετόλιγμ' ἀξιοπαρατήρητο, φτιάνει ἓνα λυρικό ἐγὼ ἀπὸ τὰ καλλίτερα τῆς ἐποχῆς μας. Εἶναι ἀπὸ τοὺς διὸ—τρεις ἐρωτικούς, εἰδυλλιακοὺς ἢ ἐλεγειακοὺς ποιητὲς ποῦχοιμε, καθὼς ὁ Μαλακάσης, ὁ Πορφύρας, ὁ Καράβας. Ἀνταγωνίζεται στὴν τέχνη τοῦ δωρικοῦ στίχου μὲ τὸν πρῶτο, στὴν αἰολικὴ γλῶσσα τῆς στροφῆς μὲ τὸ δεύτερο, στὸ βάθος καὶ στὴν ἀπλότητα τοῦ αἰσθήματος μὲ τὸν τρίτο. Εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν ἐποχὴ μας, ψηλαίνοντας πάνω ἀπ' τὸν κόνο κ' ὑποτάζοντας τὸν ἄρρωστο ρωμαντισμὸ σ' ἐς εἰδυλλιακὰς ὁμορφιὰς τῆς Φύσης, πού τὴν κάνει ὄργανό του γιὰ νὰ ἐκφράσῃ τὸ ἰδανικό του, σὰν τεχνίτης ἀληθινὸς καὶ βρίσκεται ἔτσι κοντὰ στὸ πνεῦμα τοῦ δογματικοῦ στίχου τοῦ Οὐγκώ :

Ποιητῆ, τὴ ζωὴ σου κρύψε την, τὸ πνεῦμα σου ξεπαλώνοντας.

Καὶ μένει ὁ ἐξηγητὴς τοῦ ὄραίου χωρὶς νὰ πλησιάξῃ στὸν παρεξηγημένο ρεαλισμὸ τῶν ἡμερῶν μας, πού δὲν εἶναι παρὰ ἡ προσπάθεια τῆς ἀσκήμιας πού ζητάει νὰ κρυφτῆ στὰ πέπλα τῆς Τέχνης.

Ἡ ποίησή του εἶναι καθὼς ἡ βουνίσια ἀνάβρα : Ξεχειλίζει ἀβίαστη ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς του καὶ παιχνιδίζει σιὸ φῶς μὲ τὰ χρώματα τῆς φαντασίας, τῆς σκέψης καὶ τοῦ αἰσθήματος, σγορπίζοντας γύρω τῆς μελωδικὰ μουρμουρίσματα. Ἐπειτα ἡ ἀπλότητά της, ἡ ἀναλογία τῆς φράσης ἢ τῆς λέξης πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ θέματος, ἡ καθαρότητα τῆς διατύπωσης, ἡ παρατήρηση, ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ πάθους (ποιήματα σὰν τὸ «Ὀλονυχτίς» δὲν ξεγυιοῦνται), τὸ χορευτικὸ περπάτημα τοῦ ποικιλώτατου ρυθμοῦ, ὁ πλούτος τῆς οἰμίας, ἡ βαθεῖα γνώση τῆς δημοτικῆς πού μέσα της σαλεύει ὁ δωρικός Μωριάς, πείθουν καὶ τὸν πιὸ ἀνήμερο ἀναγνώστη πὼς βρίσκεται μπροστὰ σὲ καλλιτέχνη ἀληθινὸ, ἀπὸ κείνους πού μποροῦν νὰ συγκινήσουν τὴν καρδιά καὶ τοῦ πιὸ ἄξεστο χωριάτη καὶ τῆς γυναίκας, καὶ τοῦ λεπτόλογου ἀκόμη σοφοῦ τῆ σκέψης. Ἡ ποίησή του εἶν' ἡ ἄλλη ἄκρη τῆς ποίησης τοῦ κ. Σπαταλά, πού συγκινεῖ περισσότερο τοὺς σοφοὺς παρὰ τὶς γυναῖκες καὶ τοὺς ξωμάχους καὶ πού εἶναι περισσότερο σκέψη παρὰ αἰσθημα. Γιατί, ἐλεγειακὰς στροφὲς σὰν τὶς στροφὲς τοῦ «Ἀποχαιρετισμοῦ» δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ ποῦμε πὼς θὰν τὶς ὑπόγραφε καὶ ὁ ποιητὴς τῆς «Κόρης τῶν Ἀθηνῶν».

Γιὰ ἓνα ἔργο ἀξιο λόγου, ὅπως τὰ «Γυρίσματα στὸ Ξέφαντο», ἔχοιμε τὴ γνώμη πὼς μόνο ἡ αἰσθητικὴ ἢ ἡ φιλοσοφικὴ κριτικὴ μπορεῖ νὰ δόσῃ τὴν ἰδέα. Ἡ ἔρηξ «κριτικὴ τοῦ κειμένου» γιὰ μᾶς, εἰν' ὀλίγετα δεύτερο ζήτημα, καὶ μάλιστα γιὰ στήλες ἐφημερίδας. Τὸ σκουδαίστερο, γιατί ἡ τέτοια κριτικὴ δὲν μπορεῖ νὰ δεῖξῃ καθαρά τὴν πνοὴ ἐνὸς ἔργου. Τραγοῦδι, λοιπόν, τοῦ ὑποταγμένου

πόνου, ζωγραφιά του Ἑλληνικοῦ ὑπαιθρου καὶ ἀκουσρέλλα τῆς ἑλληνικῆς φωτοχαρᾶς γιὰ ἐξήγησιν τοῦ ἔσώτερου κόσμου, μὲ σκέψη ὑποταγμένη ἀπόλυτα στοὺς νόμους τῆς ἀκουστικῆς τὰ «Γυρίσματα στὸ Ξέφωτο», δίνουν μαζί καὶ τὴν ἐντύπωση ἑνὸς ξεχωριστοῦ χρυσοφτερου ἐντόμου τοῦ κάμπου ἀνάμεσα στὸ ἀχρωμάτιστο σκινιπολδί τῶν φιλολογικῶν βάλτων, καὶ ὁ ποιητὴς τοὺς τὴν ἐντύπωση πονεμένου ἀηθονιοῦ ἀτριλιάτικης νύχτας :

Ἔχε γειά ! Τὸ στερνὸ τὸ τραγοῦδι σοῦ γράφω
 μὲ κοντύλι ἀπαλὸ σὰ γραμμένα σου χεῖλη,
 σὰν ψαλμὸ νεκρικοῦ σ' ἕνα ὀρθάνοιχτο τάφο,
 σὰ στερνὸν ἀσπασμὸ στὸ τρεμόμενο δεῖλι.

(Ἔφημ. «Ἐλεύθερος Λόγος»

3 Φεβρ. 1924. Σελ. 2 Στήλη 3 καὶ 4).

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ—ΜΙΛΑΝΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

(Ἀναγγέλλεται κάθε βιβλίον πού θὰ σταλθεῖ
 σ' ἕν' ἀντίτυπο Κρίνεται ἅμα στέλνεται διπλό).

Σαίξπηρ : «Ἀντώνιος καὶ Κλεοπάτρα». Διασκευὴ Ν Βέλλμου. (Ἐκδότης Μιχ. Ζηκάκης. Ἀθήναι 1924. Τιμὴ δρχ. 15).

Ὁ γνώστος τύπος πού μετέφρασε ἀπὸ τὴν ... καθαρεύουσα εἰς δημοτικὴν τὰ ποιήματα τοῦ Παπαρρηγόπουλου καταπαύσθηκε τώρα νὰ διασκευάσῃ ἀπὸ τὴν μετέφραση τοῦ Δαμιράλη τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν Κλεοπάτρα τοῦ Σαίξπηρ γιὰ νὰ παίζηται, λέει, στὸ θέατρο. Θέλησε μὲ ἄλλα λόγια «νὰ φτωχύνῃ τὸ Σαίξπηρικοῦ ἔργον, πού κάθε λέξι του χίλια δυὸ πράγματα λέει καὶ δείχνει γιὰ νὰ κρατήσῃ τὸ θεατὴν του σὲ μιὰ διαρκῆ συγκίνηση». ! Ὡστόσο γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τοὺς Ἑγγλέζους—μὰ καὶ πρόκειται γιὰ ἔργον ἀριστοτεχνικὸν τῆς Φιλολογίας τοὺς—all the perfumes of Arabia will not sweeten this hand, ναί, ὅλα τῆς Ἀραβίας τ' ἀρώματα δὲν μποροῦνε νὰ ξεπλύνουν αὐτὸ τὸ χέρι, τὸ ἐγκληματικόν. πού τόλμησε νὰ καταπαύσῃ μὲ τὴν «ἀπλοποίησιν ἑνὸς εὐκολονόητου ἔργου» σὰ νάηται τὸ ἱστορικὸν δράμα τοῦ Σαίξπηρ τὸ κακοφτιαγμένον πρόσωπον ἑνὸς θεατρικοῦ πού μὲ κάποιαν ἀλλαγὴν, φαντάζει σὰν ἄλλο πρόσωπον, καινούριον, εἰς τὴν σκηνήν. Ἡ προσπάθεια αὕτη δείχνει ὀλοφάνερα τὴν ψυχροσύνην καὶ τὴν ἀντιληψὸς τοῦ διασκευαστῆ γιὰ τὴν Τέχνην Περιττὸ νὰ προστίσῃ καὶ τὴν προσωπικὴν γνῶμην. Ἐπιποῦμαστε μόνον πού ἕνας ἐκδότης σὰν τὸν κ. Ζηκάκη δέχτηκε εἶσαι ἀβασάνιστα νὰ βάλῃ τὴν φέρμα του κάτω ἀπὸ ἕνα τέτοιο τερατοῦργημα.

Ὁσκαρ Οὐδίλ : «Τὸ Πορτραῖτον τοῦ Δόριαν Γκραίβ». (Ἐκδότης Μιχ. Ζηκάκης 1923. Δρχ. 18).

“ΠΕΡΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΤΕΧΝΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.”

ΕΓΩ ΣΤΟΥΣ ΕΜΕΙΣ

Ἀπὸ τῆ συντροφιά τῶν Ἑμεῖς κυκλοφόρησε τελευταία σὲ δεξεξωσέλιδο φυλλάδιο τὸ πρῶτο μέρος τῆς γνωστῆς Ἀνθολογίας τοῦ Henri Sensine (Les Poètes du XIX Siècle).

Στὸ πρῶτο μέρος, μεταφρασμένο Ἑλληνικά ἀπὸ τοὺς «Ἕννοι εἰς» (ἀριθμὸς 21) νέους τῶν Ἑμεῖς, γίνεται στιχουργικὴ μυσία ὄλων τῶν γαλλικῶν τάσεων (mal de France) ποὺ περάσανε καὶ στὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα Γάλλων καὶ Ρωμίων ποιητῶν, μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα τῆς Τέχνης τοῦ καθενός.

Ἔτσι μαθαίνει κανεὶς πὺς ὑπάρχοντε καὶ ἐδῶ ποιητές : Semi-Romantiques, Derniers Classiques, Parnassiens, Neo-Romantiques, Symbolistes, Decadents, Nouveaux Lyriques, Exotiques—ἀκόμη καὶ Μεσολογίτες—νεοκιναντέζοι καὶ Βελγοέλληνες Ποιητές.

Στὴ Βιβλιγραφία τῶν «Ἑμεῖς»—πλούσια καὶ σημαντικὴ γιὰ τὴν Τέχνη—ἀναφέρονται καὶ τὰ ὀνόματα κάποιων νέων ἐξηγηματογράφων μὲ τὶς χαρακτηριστικὰς «τάσεις» τοῦ καθενός. ἸΠετροχάρης ἱμπρεσιονιστής, Πετρομπης ἐξπρεσιονιστής, Πετρόχειλος ἀντιπαρωρετιστής, Περόψαρς ρεαλιστής, Πετρολίθαρος σιδιστής, Πετροκότσαφας κομμουνιστής, κ.τ.λ.)

Τὸ πρῶτο μέρος τῆς νέας αὐτῆς Ἑλληνογαλλικῆς Ἀνθολογίας, στάλθηκε ἀπὸ τὸ Παρίσι (Librairie Payot et Cie) τοῖς Πειραιῶ στὸν ΚΥΡΙΟ Γιοφύλλη, ποὺ μὲ πολλὴ εὐγένεια τὸ παραχώρησε γιὰ ἐκμετάλλευση στὸν κ. Λύσαντρο Ἄρι, γνωστὸ μοντέρνο τύπο τῆς Γκρίζας σχολῆς.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

Υ. Γ. Ὁραῖο, ἀξιόλογο βιβλίον καὶ «Ἀησυχίες». Μοντέρνο. Στίχοι σὸν μπλάφ καὶ σὶ ντούπ». Χαρβίντερ καὶ Μανιτόπυ. Κ' ἦρθε καὶ αὐτό, τοῖς Πειραιῶ, -- Photos Giophyllis, Commerçant en blés.

ΕΓΩ — Ο ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

Δήλωση

Ὁ κ. Σπύρος Μουσοῦρος, νέος ἄγνωστος ποιητής, παρακαλεῖ νὰ δηλώσουμε πὺς δὲν ἔχει καμιὰ σχέση μὲ τὸ μακροῖτε Μουσοῦρο τῆς Ἀναγέννησης, ποὺ ἀνακάλυψε ὁ κ. Γεράσιμος Σπαταλάς. (Βλ. «Νουμά» 1923, τεῦχος 7, σελίδα 560).

Ο,ΤΙ ΘΗΛΗΤΕ

— Στο έρχόμενο τεύχος θά δημοσιεύσουμε ανάμεσα στ' άλλα κ' ένα μέρος από τὸ Β'. Φάουσι τοῦ Γκαίτε, πού τὸ μετάφρασε ἀπὸ τὰ Γερμανικά γιὰ τὸ «Νουμά» ὁ ποιητὴς κ. Θρ. Σκαύρου— Μελικέρτης.

— Γιὰ τὸ ποιητικὸ βιβλίον «Ψάπφα», τοῦ παλιοῦ συνεργάτη τοῦ «Νουμά» *Δήμου Βερενίκη*, πού κυκλοφόρησε αὐτὲς τὶς μέρες, θά μιλήσουμε πλατύτερα στὸ ἐρχόμενο τεύχος. Σήμερα μοναχὰ τὸ ἀναγγέλουμε καὶ ξεχωρίζουμε τὶς ἐπιτυχημένες μετάφρασεις τραγουδιῶν τῆς Σαπφῶς, Ἀλκαίου, Μελέαγρου, Μίμνερχου καὶ ἄλλων ἀρχαίων ποιητῶν.

— Στις 19 τοῦ Φλεβάρη τὸ δευτερόν διαβάσαμε στὸ «Σύλλογο τῶν Ὁφελίμων βιβλιῶν» ὁ ποιητὴς κ. Ἰωάν. Γρυπάρης τὴ μετάφραση τοῦ ἀπὸ τοὺς «Πέρσες» τοῦ Αἰσχύλου. Εἶναι γνωστὸ πὼς ὁ κ. Γρυπάρης ἀσκολεῖται μὲ σύστημα, δὴ καὶ εἰκοσιπέντε χρόνια, μὲ τὸν Αἰσχύλο, κ' ἔτσι κ' ἡ μετάφρασή του αὐτῆ, πού τὴν περιμένουμε γρήγορα καὶ σὲ βιβλίον, ἔχει ὅλα τὰ χαρίσματα τῆς πλείρας μελέτης καὶ προσοχῆς—χαρίσματα κάθε σοβαρῆς μεταφραστικῆς ἐργασίας.

— Ἡ κ. Ἑλένη Κορούλλου (Ἄλκης Θρούλος) συνεχίζει κ' ἐφέτος τὶς ὀμιλίες της γιὰ τοὺς «Νεοῦλληνας ποιητές». Ἔτσι στις 20 τοῦ Φλεβάρη, μίλησε στὸ «Σύνδεσμο τῶν Ἑλληνίδων ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς Γυναικός» (Αἰθουσα Ἑλλ. Ὀδείου) γιὰ τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ κ. Γρυπάρη, πού τὸ βόηκε ἀξιόλογο καὶ πού σχεδὸν ξεχύθηκε σὲ ὕμνο γι' αὐτὸ — ἀντίθετα μὲ τὴν ἐπιφύλαξη πού κράτησε πέρσι γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ηλιαμῆ, καὶ παρ' ὅλα ὅσα εἶπε φέτος γιὰ τὴν κριτικὴ πού δὲν πρέπει νὰ εἶναι μῆτε ὕμνος, μῆτε κατακραυγή.

Ἡ κ. Κορούλλου, πού δὲ βρισκεται νὰ μιλάει πολὺ, θά κάνει ἀκόμη τέσσαρις ὀμιλίες στὴ σειρά γιὰ τοὺς ποιητὲς Χατζόπουλο, Μαλακίση, Σικελιανὸ καὶ Καβάφη. Τοῦ τελευταίου τὸ ἔργο, καθὼς μᾶς εἶπε προχτές, τὸ βρῖσκει «ἐξαιρετικὰ πρωτότυπο», χωρὶς νὰ μᾶς ἐξηγήσει ὡστόσο ἂν τὴ πρωτοτυπία αὐτῆ, (ἀνύπαρξη, κατὰ τὴ γνώμη της, στὸ ἔργο τοῦ Πορφύρα κ. ἄ.,) τὴν βρῖσκει στὸ ἔργο τοῦ κ. Καβάφη μόνον καὶ μόνον γιὰτὶ ὁ ποιητὴς τῶν «Πτολεμαίων» ἀποτελεῖ ἕναν ἐκκλησιαστικὸν τύπον μέσα στοὺς παγκόσμιους τύπους τῆς ἐποχῆς.

— Διπλούμαστε πολὺ πού δὲν μπορούμε νὰ εὐχαριστήσουμε ἀγαπητοὺς φίλους πού μᾶς στέλνουνε ἔργα τους γιὰ δημοσίευσήν στὸ «Νουμά».

Ἄ «Νουμάς» — ὄργανο ἀποκλειστικὸ τῆς δημοτικιστικῆς Συντροφιάς — δημοσιεύει καὶ προτιμᾷ πρὶν ἀπὸ κάθε ἄλλο τὰ ἔργα τῶν ταχτικῶν του συνεργατῶν, — ἐκείνων δηλαδὴ πού ἀπὸ χρόνια σταθήκανε πλάι του κριτεροὶ συνγωνιστάδες καὶ ὑποστηρικτὲς του.

Οἱ Νέοι — νέοι καὶ μερικοὶ ἀπ' τοὺς παλιούς — παλιούς, πού βιάζονται νὰ δοῦνε ἔργα τους στὸ «Νουμά», καὶ ὅσοι ἀκόμη μὲ γράμματά τους μᾶς ἰκνεθυμίζουμε πὼς ἔτιγε κάποτε νᾶναι συνεργάτες τοῦ περιοδικοῦ, ἂς ἔχουνε λίγη ἀνθρώπινη ὑπομονή, καὶ ὅταν περισσεύει τόπος καὶ ἀξίζει ὅ,τι στέλνεται, θὰν τὸ βλέπουμε

δημοσιευμένο στις σελίδες μας, χωρίς να υπάρχει λόγος να γίνεται άσκοπη άλλη λογαριασμός, — με το Ταχυδρομείο ή και «Χωρίς γραμματόσημο».

— Όσα δημοσιεύονται χωρίς υπογραφή «στη Φιλολογική και Καλλιτεχνική Ζωή» προέρχονται από τη διεύθυνση του «Νουμά» που υιοθετεί και κάθε τι αντίλογος άμα συμφωνεί με τη γνώμη της.

— Ο «Νουμάς» δέ στέλνεται δωρεάν σε κανένα.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΟΥΣ ΜΑΣ

Ἡ κ. Melpo Merlier (τὸ γένος Λογοθέτη) lectrice σὶν τὸ Institut Neohellenique τῆς Σορβόννης, γράφει τὶς Lettres neogreques στὴν ἐβδομαδιαία φιλολογικὴ ἐφημερίδα τοῦ Παρισιοῦ «Nouvelles Littéraires» καὶ στὴν ἐπιθεώρηση «Europe». Οἱ ἐκδότες λοιπὸν κ' οἱ λογοτέχνες μας ποὺ θέλουν νὰ κριθοῦν τὰ βιβλία τους στὰ δύο αὐτὰ περιοδικά, μποροῦνε νὰ τὰ στέλλουν στὴν ἀκόλουθη διεύθυνση :

Madame Melpo Merlier

Hôtel Terminus

Le Havre

(Seine Interieure FRANCE)

ΠΑΝΟΥ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ ΣΤΟ ΞΕΦΩΤΟ (Ποιήματα)

Ἐκδότης *I. Ν. Σιδέρης*

ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ—ΕΡΩΤΕΣ—ΤΑΞΙΔΙΑ (Λυρικές Πρόζες)

Ἐκδότης *Μιχ. Ζηκάκης*

Τὸ καθένα τιμᾶται δρχ. 8 καὶ βρίσκεται στὰ κεντρικώτερα βιβλιοπωλεῖα.

ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ "Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΤΡΑΓΟΣ", (Ρομάντζο)

Δρχ. 12.50

ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

ὑπὸ WILLIAM MILLER

Μετάφρασις Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ Ἑταιρίας «ΤΥΠΟΣ»

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Διακηρύττει θεί

προκηρύσσεται μειοδοτική δημοπρασία δι' ἐγγράφων ἐνοφραγίστων προσφορῶν ἐνεργηθησομένη ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ Ἀθηνῶν τὴν 10ην Ἰανουαρίου ε. ε. ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 11—12 π. μ. ἐνώπιον τῆς δημαρχιακῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν σκυρόστρωσιν τῆς νέας δημοτικῆς Λεωφόρου Ἀμκρουσίου συμφώνως πρὸς τοὺς προϋπολογισμοὺς καὶ συγγραφεὺς ὑποχρεώσεων τοῦ ἔργου καὶ τοὺς ὅρους τῆς σχετικῆς πλήρους διακηρύξεως κατατεθειμένων ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ (Τμήμα ὁδοποιίας).

Ὁ Δήμαρχος

Σ. ΠΑΤΣΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Προκήρυξις προχείρων συναγωνισμῶν δι' ἐκτέλεσιν τῶν κάτωθι ὑδραυλικῶν ἔργων:

Προκηρύσσεται διὰ τὴν προσεχῆ Πέμπτην 21 τ. μ. ὥρα 12 μ. πρῶτος συναγωνισμὸς διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κάτωθι ὑδραυλικῶν ἔργων:

1ον) Ὑδροσυλλεκτηρίων ὑπογείων στοῶν καὶ φρεάτων ἐν τῇ περιοχῇ Πάρνηθος πρὸς τὸ τέμαξ τοῦ Ἀδριανείου Ὑδραγωγείου.

2ον) Ἀνασκευῆς τμημάτων τοῦ Ἀδριανείου Ὑδραγωγείου εἰς θέσιν Νέον Πτωχοκομεῖον, Ψυχικὸ καὶ Ἡράκλειον.

3ον) Προσωρινῆς διοχετεύσεως τῶν ὑδάτων Κοκκινερᾶ διὰ τοῦ παλαιοῦ Ὑδραγωγείου Κηφισίας.

4ον) Ἀντικαταστάσεως τοῦ ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως τμήματος τοῦ Ἀδριανείου Ὑδραγωγείου διὰ σωληνωτοῦ τοιοῦτου.

5ον) Ἀνασκευῆς, ἀντικαταστάσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ σωληνωτοῦ δικτύου διανομῆς τοῦ ὕδατος.

Πληροφορίαι ἐπὶ τῶν λεπτομερῶν ἔργων ἐκτελέσεως τῶν ἄνω ἐργασιῶν πρᾶχονται εἰς τὸ Ὑδραυλικὸν Τμήμα τοῦ Δήμου καθ' ἑκάστην 10—12 π. μ.

Ὁ Δήμαρχος

Σ. ΠΑΤΣΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων γνωστοποιεῖ ὅτι τὴν 7ην Φεβρουαρίου 1924 ἐνεργηθῆσονται εἰς τὸ Δημοτικὸν κατάστημα πλειοδοτικαὶ δημοπρασίαι διὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1924—1925 ἐνοικίαν 1) φόρου σφραζιμένων με ἐλάχιστον ἔρον προσφορᾶς ἐκ δρ. 1,350.010, 2) δικαιοῦματος σραγῆς με ἐλάχιστον ἔρον προσφορᾶς δρχ. 1,400,000 καὶ 3) ποτιστικῶν ὑδάτων Κηφισοῦ — Γιαννούλας — Ἀγίου Δαυηὶ με ἐλάχιστον ἔρον προσφορᾶς δρ. 232, 000.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Φεβρουαρίου 1924

Ὁ Δήμαρχος

Σ. ΠΑΤΣΗΣ

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων γνωστοποιεῖ ὅτι τὴν 23ην Φεβρουαρίου ἐ. ε. εἰς τὸ Δημοτικὸν Κατάστημα ἐνεργηθῆσονται διὰ τὸ ἔτος 1924—1925 αἱ ἐξῆς πλειοδοτικαὶ δημοπρασίαι: 1) Ἀρχικὴ ἐνοικιάσεως φόρου ἐγγωρίων προϊόντων με ἐλάχιστον ἔρον προσφορᾶς δρχ. 6. 000 000, 2) ἐπαναληπτικὴ ἐνοικιάσεως σταθμικῶν καὶ μετρικῶν δικαιοματίων με ἐλάχιστον ἔρον προσφορᾶς δρχ. 267.878 3) ἐπαναληπτικὴ ἐνοικιάσεων ποτιστικῶν ὑδάτων Κηφισοῦ Γιαννούλας καὶ Ἀγίου Δαυηὶ με ἐλάχιστον ἔρον προσφορᾶς δρχ. 232.000

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Φεβρουαρίου 1924.

Ὁ Δήμαρχος

Σ. ΠΑΤΣΗΣ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Παροχή έκλογικων βιβλιαριων

Φέρεται εις γνωσιν των δημοτων Αθηναίων, οτι εν ισογείω αιθούσῃ τοῦ Δημαρχείου καὶ ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς, προεδρευμένης παρὰ Πρωτοδικου, ἤρξατο ἀπὸ 1ης το. μ. Ἰανουαρίου καὶ θὰ διαρκέσῃ καθ' ὅλον τὸν μῆνα ταῦτον ἢ ἐτησίᾳ, κατὰ Νόμον, ἀναθεώρησις τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων καὶ ἐπομένως ἡ παροχὴ ἐκλογικῶν βιβλιαριῶν εἰς δημοτάς Αθηναίων.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ὑπενηθιμίζει εἰς τοὺς λαβόντας ἐκλογικὰ βιβλιαρία ἐν ἔτει 1920, ἅτινα ἐκπρῶχθησαν ἄκυρα, ὅτι δύνανται νὰ ἀνταλλάξουν ταῦτα διὰ νέων, τηρουμένων τῶν νομίμων διατυπώσεων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ἰανουαρίου 1924

(Ἐκ τῆς Διευθύνσεως Διοικήσεως τοῦ Δήμου).

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Διακηρύττει οτι,

ἐπιτίθεται εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν κατὰ τὴν 7ην Φεβρουαρίου 1924, ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 11 - 12 π. μ. ἐνώπιον τῆς Δημοτοχικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ κατασκευὴ οὐρητηρίων καὶ ἀποχωρητίων ἐν Ἀμαρουσίῳ.

Ἡ δημοπρασία γενήσεται εἰς ἀκερίας μονάδας ἐπὶ τοῖς 0/0.

Σχετικὴ πληροφορία (Τμῆμα Ἀρχιτεκτονικόν).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Ἰανουαρίου 1924.

Ὁ Δήμαρχος
Σ. ΠΑΤΣΗΣ

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ

Ο ΧΟΡΟΣ

ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

Τὴν Πέμπτην 6 Μαρτίου ὥραν 10 μ. μ.

Ἐπίσημον ἔνδυμα ἢ πολυτελεῆς μεταμφίσεις

Ἡ Δημοπρασία τῶν Θεωρειῶν γενήσεται τῇ Δευτέρῳ

3 Μαρτίου ὥραν 11 - 12 π. μ.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

42—ΟΛΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—42

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΙ

1. Ρώδελ Β.	Προβλήματα Φιλοσοφίας	Δρ. 10.—
2. Λουμπρόζο Κ.	Ὁ Μεγαλοφυής Τόμ. Α΄.	» 12.80
3. » »	Ὁ Μεγαλοφυής Τόμ. Β΄.	» 12.80
4. Λαφόργκ Π.	Ἡ εξέλιξις τῆς ἰδιοκτησίας	» 7.80
5. Ρενάν Ἐρ.	Ἀπόστολος Παῦλος, Τόμ. Α΄.	» 10.—
6. » »	» » Τόμ. Β΄.	» 18.—
7. Λούμποκ Γ.	Αἱ ἀπολαύσεις τῆς Ζωῆς	» 10.—
8. Brandès G.	Φρειδερίκος Νίτσε	» 7.80
9. Badtuch G.	Φιλοσοφία τοῦ Δικαίου	» 12.80
10. Νορδάου Μ.	Τὰ κατὰ συνθήκην ψεύδη	» 20.—
11. Κάουτσου Κ.	Ἠθικὴ καὶ ὀλισθηρὴ ἀντίληψις τῆς Ἱστορίας	» 12.80
12. Θόμπσον Ἀρθ.	Εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἐπιστήμην	» 12.80
13. Ραϊτδενστάϊν Φρ.	Ὁ ἔρωσ διὰ μέσου τῶν αἰώνων	» 10.—
14. Λούμποκ Ι.	Πῶς νὰ ζῆτε	» 12.80
15. Ingegnieros I.	Ἡ Ὑπόκρισις εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς ζωῆς	» 12.80
16. Ἀριστοτέλους	Πολιτικῶν τὸ Γ΄.	» 7.80

Ἐκαστον ἀντίτυπον δεμένον, ἐπιβαρύνεται μὲ 5 ἐπι πλέον δραχμάς.

Αἱ ἐκδόσεις συνεχίζονται.